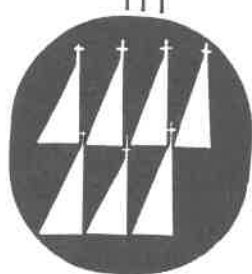

Protokoll

KIRKEMØTET
1988

Bergen
7.-11. november

Det femte Kirkemøtet i Den norske kirke ble holdt i Bergen fra mandag 7. til fredag 11. november 1988.

Møtets forhandlinger fant sted på Grand Hotel Terminus, der deltakerne bodde under møtet og der sekretariatet også holdt til.

INNHold

I.	KIRKEMØTET's ÅPNING	7
1.	Åpningsgudstjeneste	9
2.	Åpningsmøte	9
3.	Hovedforedraget	9
II.	KONSTITUERING	11
1.	Innkalling	13
2.	Valg av dirigentskap	13
3.	Sakslisten	13
4.	Valg av tellekorps, Protokollkomite, valgkomite og komiteledere	13
5.	Talerett	14
6.	Forslag angående komitearbeidet	15
III.	SAKSLISTE	17
IV.	KOMITEINNSTILLINGER OG KIRKEMØTET's VEDTAK	21
KM 1/88:	Innstilling fra Protokollkomiteen	23
KM 2/88:	Valg og oppnevninger	26
KM 3/88:	Melding om Kirkerådets virksomhet	32
KM 4/88:	Melding om Mellomkirkelig Råds virksomhet	37
KM 5/88:	Rammeprogram for Kirkerådet 1989-92	42
KM 6/88:	Kyrkja sin økonomi	53
KM 7/88:	Orienteringssaker	60
KM 8/88:	Kyrkjemøtet 1990 - Tidfesting	62
KM 9/88:	Soknerådsvalet	64
KM 10/88:	Evangelisering	70
KM 11/88:	Embete og råd	84
KM 12/88:	Det gamle kirkelige lovverk	92
KM 13/88:	Prosedyre for melding om tilsettingssaker	95

KM 14/88:	Kyrkjeleg Forskinsinstitutt	97
KM 15/88:	Den norske kirkes internasjonale menneske- rettighetsengasjement	102
KM 16/88:	Kyrkja og barnehagen	106
KM 17/88:	Nyreligiøsitet	117
KM 18/88:	Utdanning og tjeneste	122
KM 19/88:	Kyrkjer i solidaritet med kvinner - Det økumeniske kvinnetiåret 1988-1998	127
KM 20/88:	Retningslinjer for godkjenning av liturgiske klær	131
KM 21/88:	Norsk kirke i utlandet	141
V.	KIRKEMØTET's DELTAKERE	145
VI.	KIRKEMØTET's FASTE KOMITEER	151
VII.	PROGRAMINNSLAG UNDER KIRKEMØTET	157
	Arrangementer	159
	Hilsener	159
VIII.	TALER, FOREDRAG OG HILSENER	163
-	Finn Olav Myhre: Åpningstale	165
-	Personlig sekretær Edvard Haugland: Kirkedepartementets hilsen	169
-	Biskop Håkon E. Andersen: Evangeliet - Guds kraft	174
-	Dr. Musimbi Kanyoro: Ei reise til det evige livet	188
IX.	GENERALDEBATTEN	191

I. KIRKEMØTET'S ÅPNING

1. ÅPNINGSGUDSTJENESTE

Som innledning på Kirkemøtet 1988 samlet deltakerne seg mandag morgen i Mariakirken til gudstjeneste. Liturg var domprost Nils E. Monstad, stiftskapellan Per Oskar Kjølaas holdt preken, og organist var Dag Fluge.

2. ÅPNINGSMØTE

Åpningsmøtet fant sted mandag morgen i plenumsalen.

- Kirkerådets formann, Finn Olav Myhre, holdt åpningstalen (gjengitt på side 165)
- Personlig Sekretær Edvard Haugland brakte en hilsen fra Kirkedepartementet (gjengitt på side 169)
- Sekretæren for kvinnespørsmål i Det Lutherske Verdensforbund, dr. Musimbi Kanyoro, holdt en hilsningstale (gjengitt på side 188)

3. HOVEDFOREDRAGET

Biskop Håkon E. Andersen holdt hovedforedraget om "Evangeliet - Guds kraft" (gjengitt på side 174).

*

II. KONSTITUERING

Konstituering av Kirkemøtet 1988 foregikk i plenum mandag formiddag.

Kirkerådets formann, Finn Olav Myhre, holdt åpnings-
tale og ledet det konstituerende møte frem til diri-
gentskapet overtok. Formannens tale er gjengitt i
Kap. VII.

1. INNKALLING

Innkalling til Kirkemøtet 1988, vedlagt saksdo-
kumenter, var sendt delegatene til forskrifts-
messig tid.

Kirkemøtet hadde ikke merknader til innkallingen.

2. VALG AV DIRIGENTSKAP

Ved skriftlig avstemning ble følgende valgt som
dirigenter:

- Fredrik Grønningsæter
Personlig varadirigent:
Ivar Ramvi
- Knut Risnes (hoveddirigent)
Personlig varadirigent:
Kristian Stendahl
- Tone Thorp
Personlig varadirigent:
Kristin Fæhn

Dirigentskapet ble enstemmig valgt.

3. SAKSLISTEN

Den foreslåtte saksliste ble vedtatt uten en-
dringer.

4. VALG AV TELLEKORPS, PROTOKOLLMKOMITE, VALGKOMITE OG KOMITELEDERE

Møtet gav sin tilslutning til følgende forslag
til tellekorps:

- Finn Helland
- Inge Morten Haarstad
- Synnøve Hinnaland Stendal

- Per Tanggaard
- Magne Osland

Ved skriftlig avstemning ble følgende komitemedlemmer og ledere valgt:

- Protokollkomiteen:

Bjørn Egil Pedersen - Leder
Eli Mæland
Anders Tho

- Valgkomiteen:

(Personlige varamedlemmer
i parentes)

Annbjörg Eiksund Hesselberg - Leder
(Bjørn Egil Pedersen)
Kaare M. Bakke
(Andreas Andreassen)
Gunnar Kartveit
(Hjørdis Dyve)
Kristin Fæhn
(Oddvar Larsen)
Liv Tungesvik
(Irene Sandvik)

- Komiteledere:

Komite A
(tidligere Komite C): Kristen Øgaard

Komite B
(tidligere Komite D): Per Oskar Kjølaas

Komite C
(tidligere Komite E): Margit Rognerud

Komite D
(tidligere Komite A): Knut Morland

Komite E
(tidligere Komite B): Ole D. Mjøs

Komite F: Anne-Brit Bjørk

Valgene var enstemmige.

5. TALERETT

Følgende ble gitt talerett:

- Kirkerådets direktør
- Ekspedisjonssjefen i Kirkeavdelingen eller hans stedfortreder
- Lederen og generalsekretæren i Mellomkirkelig Råd i saker som gjelder rådets arbeid

6. FORSLAG
ANGÅENDE KOMITEARBEIDET

Det ble fremmet forslag om omplassering av to delegater i komitearbeidet:

- Arvid H. Nergård flyttes fra Komite A til Komite C
- Ole Nordhaug flyttes fra Komite E til Komite F

Forslaget fikk tilslutning.

Ole D. Mjøs fremmet en henstilling:

- Det er uheldig at en sak flyttes fra en komite til en annen komite ved neste møte. Dette bør vurderes for senere møter.

Dirigenten: Henstillingen bes notert.

- Kirkerådets direktør
- Ekspedisjonssjefen i Kirkeavdelingen eller hans stedfortreder
- Lederen og generalsekretæren i Mellomkirkelig Råd i saker som gjelder rådets arbeid

6. FORSLAG
ANGÅENDE KOMITEARBEIDET

Det ble fremmet forslag om omplassering av to delegater i komitearbeidet:

- Arvid H. Nergård flyttes fra Komite A til Komite C
- Ole Nordhaug flyttes fra Komite E til Komite F

Forslaget fikk tilslutning.

Ole D. Mjøs fremmet en henstilling:

- Det er uheldig at en sak flyttes fra en komite til en annen komite ved neste møte. Dette bør vurderes for senere møter.

Dirigenten: Henstillingen bes notert.

*

III. SAKSLISTE

- SAK KM 1/88: INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN
- SAK KM 2/88: VALG OG OPPNEVNINGER
- SAK KM 3/88: MELDING OM
KIRKERÅDET's
VIRKSOMHET
- SAK KM 4/88: MELDING OM
MELLOMKIRKELIG RÅD's
VIRKSOMHET
- SAK KM 5/88: RAMMEPROGRAM FOR
KIRKERÅDET 1989-92
- SAK KM 6/88: KYRKJA SIN ØKONOMI
- SAK KM 7/88: ORIENTERINGSSAKER
- Bispemøtet
- Norske Kirkedager 1989
- Prosedyre for
liturgisaker
i Den norske kirke
- Retningslinjer for
Særfond II
- Utredningen av
genteknologi etc.
- Abortlov-utredningen
- SAK KM 8/88: KYRKJEMØTET 1990
- TIDFESTING
- SAK KM 9/88: SOKNERÅDSVALET
- SAK KM 10/88: EVANGELISERING
- SAK KM 11/88: EMBETE OG RÅD
- SAK KM 12/88: DET GAMLE KIRKELIGE
LOVVERK
- SAK KM 13/88: PROSEDYRE FOR
MELDING AV
TILSETTINGSSAKER
- SAK KM 14/88: KYRKJELEG
FORSKINGSINSTITUTT
- SAK KM 15/88: DEN NORSKE KIRKES
INTERNASJONALE MENNESKE-
RETTIGHETSENGASJEMENT
- SAK KM 16/88: KYRKJA OG BARNEHAGEN

- SAK KM 17/88: NYRELIGIØSITET
- SAK KM 18/88: UTDANNING OG TJENESTE
- SAK KM 19/88: KYRKJER I SOLIDARITET
MED KVINNER - DET
ØKUMENISKE KVINNETIÅRET
1988-1998
- SAK KM 20/88: RETNINGSLINJER FOR
GODKJENNING AV
LITURGISKE KLÆR
- SAK KM 21/88: NORSK KIRKE I UTLANDET

*

IV. KOMITEINNSTILLINGER
OG
KIRKEMØTET'S VEDTAK

Sak KM 1/88: INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 1.1 SAKSORIENTERING

Dokument 1.2 INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN

INNSTILLING FRA
PROTOKOLLKOMITEEN:

Protokollkomiteen har gjennomgått vedtaksprotokollen fra Kirkemøtet 1987 og forhandlings- og vedtaksprotokollene for møtene i Kirkerådet og Kirkerådets arbeidsutvalg for tidsrommet desember 1987 - september 1988.

Komiteen har hatt 2 møter.

Protokollkomiteen har fått seg oversendt og forelagt sakslistene samt forhandlings- og vedtaksprotokollene for Kirkerådets og Arbeidsutvalgets møter.

Sekretariatet har fulgt tilrettelagte arbeidsrutiner og således gitt komiteen gode arbeidsmuligheter.

Protokollkomiteen mener at Kirkerådet har fulgt opp Kirkemøtets vedtak på en fullt tilfredsstillende måte.

Protokollkomiteen vil anmerke følgende:

1. KM 86 - ANMERKEDE SAKER I
INNSTILLING 23/10-1987:

Sak KM 17/86: Visitasreglementet

Komiteen har tatt til etterretning at dette er KUD's ansvar.

Sak KM 2/88: VALG OG
OPPNEVNINGER

Valg og oppnevninger foreslått av Valgkomiteen:

- I. Valg av formann
for Kirkerådet
- II. Valg av leder
for Mellomkirkelig Råd
- III. Oppnevning til
generalforsamlingen i
Det Lutherske Verdensforbund
- IV. Oppnevning til
generalforsamlingen i
Kirkenes Verdensråd
- V. Oppnevning til
styret for Særfond II

*

I. VALG AV FORMANN
FOR KIRKERÅDET

Dokumenter:

- Dokument 2.6 - Saksoorientering
- Valgkomiteens forslag til
formann for Kirkerådet
(stemmeseddel)

Valgkomiteens forslag:

Valgkomiteen foreslår som formann for Kirkerådet i kommende 2-års periode:

- Finn Olav Myhre

Valgresultat:

Finn Olav Myhre ble valgt med 76 stemmer,
1 stemme blank.

II. VALG AV LEDER
FOR MELLOMKIRKELIG RÅD

Dokumenter:

- Dokument 2.7 - Saksorientering
- Valgkomiteens forslag til
leder for Mellomkirkelig Råd
(stemmeseddel)

Valgkomiteens forslag:

Valgkomiteen foreslår som leder for Mellom-
kirkelig Råd i kommende 2-års periode:

- Per Voksø

Valgresultat:

Per Voksø ble valgt med 77 stemmer.

III.
- V. PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Tone Thorp

Følgende hadde ordet:

Annbjörg Eiksund Hesselberg (Valgkomiteens for-
mann), Per Lønning, Eldgrim Fossheim, Andreas
Aarflot, Per Voksø og Jan-Martin Berentsen.

Fremsatte forslag

Jan-Martin Berentsen fremmet et begrunnet for-
slag om å nominere Kirkerådets formann, Finn
Olav Myhre, som delegat til generalforsamlingen
i Kirkenes Verdensråd i stedet for generalsekre-
tær Trond Bakkevig, som Valgkomiteen hadde fore-
slått.

III. OPPNEVNING TIL
GENERALFORSAMLINGEN I
DET LUTHERSKE VERDENSFORBUND

Dokumenter:

- Dokument 2.8 - Saksorientering
- Delegater til generalforsamlingene
i Det Lutherske Verdensforbund og

Kirkenes Verdensråd
(Kriterier for nominasjon og
biografiske opplysninger)
v/Mellomkirkelig Råd

- Valgkomiteens forslag til
delegater til
generalforsamlingen i
Det Lutherske Verdensforbund
(stemmeseddel)
- Biografiske opplysninger
Normann Udland
(vedlegg)

Mellomkirkelig Råd har nominert Margit Rognerud,
men etter eget ønske stiller hun ikke til valg.
Mellomkirkelig Råd har i stedet nominert høg-
skolelektor Astrid Grude Eikseth, Nidaros.

Valgkomiteen har vurdert nominasjonsforslaget
fra Mellomkirkelig Råd, og vil peke på at de
kirkelig ansatte utover de geistlige ikke er
representert.

Valgkomiteen foreslår derfor at soknediakon
Normann Udland føres opp som delegat i stedet
for generalsekretær Jan A. Erichsen, Oslo.

Valgkomiteens forslag:

Valgkomiteen foreslår følgende delegater til ge-
neralforsamlingen i Det Lutherske Verdensforbund:

- Biskop Andreas Aarflot, Oslo
- Professor Jan-Martin Berentsen, Stavanger
- Lektor Olga Dysthe, Nord-Hålogaland
- Stipendiat Kjell Nordstokke, Oslo
- Res.kap. Berit Lånke, Nidaros
- Stipendiat Solfrid Storøy, Bjørgvin
- Høgskolelektor Astrid Grude Eikseth,
Nidaros
- Soknediakon Normann Udland, Agder
- Statsadvokat Bjørn Hareide, Sør-Hålogaland
- Student Anne Tveter, Oslo
- Student Torgeir Gilje Lied, Stavanger

Valgresultat:

Som delegater til Det Lutherske Verdensforbunds
generalforsamling oppnevnte Kirkemøtet:

- Biskop Andreas Aarflot,
Oslo

79 stemmer

- Professor Jan-Martin Berentsen,
Stavanger 79 stemmer
- Lektor Olga Dysthe,
Nord-Hålogaland 79 stemmer
- Stipendiat Kjell Nordstokke,
Oslo 79 stemmer
- Res.kap. Berit Lånke,
Nidaros 79 stemmer
- Stipendiat Solfrid Storøy,
Bjørgvin 79 stemmer
- Høgskolelektor Astrid Grude
Eikseth,
Nidaros 79 stemmer
- Soknediakon Normann Udland,
Agder 78 stemmer
- Statsadvokat Bjørn Hareide,
Sør-Hålogaland 79 stemmer
- Student Anne Tveter,
Oslo 78 stemmer
- Student Torgeir Gilje Lied,
Stavanger 79 stemmer

Generalsekretær Jan A. Erichsen fikk 2 stemmer.

IV. OPPNEVNING TIL
GENERALFORSAMLINGEN I
KIRKENES VERDENSRAÅD

Dokumenter:

- Dokument 2.9 - Saksoorientering
- Delegater til generalforsamlingene
i Det Lutherske Verdensforbund og
Kirkenes Verdensråd
(Kriterier for nominasjon og
biografiske opplysninger
v/Mellomkirkelig Råd
- Valgkomiteens forslag til
delegater til
generalforsamlingen i
Kirkenes Verdensråd
(stemmeseddel)

Valgkomiteens forslag:

Valgkomiteen foreslår følgende delegater til
generalforsamlingen i Kirkenes Verdensråd:

- Redaktør Per Voksø, Oslo
- Biskop Bjørn Bue, Stavanger

- Lektor Anna Jacobsen, Sør-Hålogaland
- Førsteamanuensis Turid Karlsen Seim, Borg
- Generalsekretær Trond Bakkevig, Oslo
- Student Margunn Sandal, Bjørgvin

Valgresultat:

Som delegater til Kirkenes Verdensråds generalforsamling ble følgende oppnevnt av Kirkemøtet:

- Redaktør Per Voksø,
Oslo	79 stemmer
- Biskop Bjørn Bue,
Stavanger	79 stemmer
- Lektor Anna Jacobsen,
Sør-Hålogaland	79 stemmer
- Førsteamanuensis Turid
Karlsen Seim,
Borg	78 stemmer
- Student Margunn Sandal,
Bjørgvin	79 stemmer
- Kontorsjef Finn Olav Myhre,
Kirkerådet	64 stemmer

Ved avstemningen fikk Trond Bakkevig 15 stemmer og Magne Sæbø 1.

V. OPPNEVNING TIL
STYRET FOR SÆRFOND II

Dokumenter:

- Dokument 2.10 - Saksoorientering
- Kort orientering om
tre av kandidatene til styret
(vedlegg)
- Dokument 7.5 - Midlertidige
retningslinjer for forvaltning
av Særfond II
- Valgkomiteens forslag til
Kirkemøtets oppnevning av
medlemmer og personlige varamedlemmer
til styret for Særfond II - og
til leder i styret
(stemmeseddel)

Valgkomiteens forslag:

Valgkomiteen foreslår følgende medlemmer og personlige varamedlemmer til styret for Særfond II.

- Kåre Moe
Varamedlem: Bjørn Hareide
- Ingegjerd Fossanger Kulia
Varamedlem: Stig Birkeland
- Kirkerådets direktør
Varamedlem: Kirkerådets kontorsjef

Kåre Moe foreslås som styrets leder.

Valgresultat:

Til styret for Særfond II oppnevnes følgende av Kirkemøtet:

- Kåre Moe
 - Varamedlem:
Bjørn Hareide
- Ingegjerd Fossanger Kulia
 - Varamedlem:
Stig Birkeland
- Kirkerådets direktør
Varamedlem:
Kirkerådets kontorsjef
- Leder i styret:
 - Kåre Moe

78 stemmer ble avgitt for Valgkomiteens forslag.
1 stemme ble gitt forslaget, men med Hareide og Moe på ombyttet plass.

Sak KM 3/88: MELDING OM
KIRKERÅDET'S VIRKSOMHET

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 3.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 3.2 ÅRSMELDING 1987
KIRKERÅDET
- Dokument 3.3 REGNSKAP OG
REVISJONSBERETNING 1987
KIRKERÅDET
- Dokument 3.4 RAPPORT OM
KIRKERÅDET'S VIRKSOMHET
JANUAR - SEPTEMBER 1988

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Komiteens merknader

- Komite C har drøftet Kirkerådets virksomhet i perioden januar 1987 - september 1988 med utgangspunkt i de foreliggende dokumenter. Komiteen vil gi anerkjennelse til Kirkerådet og dets sekretariat for å ha arbeidet meget godt med mange og viktige oppgaver innenfor de trange ressursrammer som har stått til disposisjon.

Komiteen har merket seg Protokollkomiteens konklusjoner, der det vises til at Kirkerådet har fulgt opp sitt ansvar overfor Kirkemøtet 1987.

Komiteen har drøftet de fremlagte regnskaper for 1987, etter samråd med Kirkerådets kontorsjef, og bragt klarhet i en del uklarheter av regnskapsteknisk karakter.

Komiteen har vurdert Kirkerådets arbeid ut fra den organisasjonsstruktur som er opprettet. Komiteen er av den oppfatning at Kirkerådets råds- og ut-

valgsstruktur kontinuerlig bør prøves på sin hensiktsmessighet sett i relasjon til de oppgaver som skal løses innenfor rammen av denne strukturen. Det bør legges opp til en gjennomgang av råds- og utvalgsstrukturen i et av de førstkomende Kirke-møter.

Kirkerådets råds- og utvalgsstruktur bør også vurderes mot Kirkemøtets komitestruktur. Komiteen mener at det ikke alltid synes å være tilfredsstillende samordning og koordinering mellom de faglige råd og utvalg på den ene side og Kirkemøtets komiteer for samme arbeidsfelt på den annen. Komiteen er imidlertid oppmerksom på at kravet om noenlunde lik arbeidsmengde for de ulike Kirkemøtekomiteer begrenser mulighetene for samordning og koordinering, men finner det dog riktig å påpeke forholdet.

Komiteen vil peke på ønskeligheten av utvidet mulighet til møter i de faglige råd og utvalg. Med bare to møter pr. år blir kontinuiteten i arbeidet skadelidende og arbeidsbelastningen på sekretariatet uhøydig stor. Målsettingen bør være tre møter i de faglige rådene pr. år.

Med hensyn til plassering av de ulike saker i Kirkemøtets komiteer, vil Komite C anbefale en sterkere avveining i Kirkerådet, slik at Kirkemøtets komiteer i hovedsak får til behandling saker svarende til komiteens hovedarbeidsområde.

- Komite C vil videre peke på at det ikke har lyktes å intensivere arbeidet med konfirmantopplæringen, til tross for at Kirkemøtet 1987 ønsket en sterkere satsing i denne sektoren. Komiteen viser til Kirkemøtets vedtak i sak KM 3/87, pkt. 2, og ber om at stilling som konfirmasjonskonsulent blir prioritert ved tilsetting av nye konsulenter i Kirkerådet. Ikke minst med tanke på å kunne utnytte de muligheter for samarbeid som ligger i kontakt med IKO, Det Norske Bibelselskap, Kirkens Nødhjelp og andre aktuelle organer, vil det være viktig at en egen konfirmasjonskonsulentstilling blir opprettet snarest mulig.
- Komite C vil uttrykke glede over den positive mottakelse som prøveprosjektet med produksjon av TV-gudstjenester har fått. De programmer som er sendt, er et verdifullt tilbud til mennesker som av ulike grunner har vansker med å delta i menighetens gudstjenestefeiring. Det bør fremmes ønske om å få sendt programserien i reprise. Komiteen vil dog peke på at TV-sendte gudstjeneste- og møtesamvær

ikke må bli oppfattet som en erstatning for menighetens hovedsamling søndag formiddag eller som et korrektiv til den høymesseordning som gjelder i Den norske kirke.

- Komiteen har merket seg Kirkerådets merknader m.h.t. fremdriften i arbeidet med å etablere Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon. Komiteen har forståelse for at det ikke har lyktes å legge opp til den fremdrift som var forutsatt av Kirkemøtet 1986.

Komiteen vil fremholde nødvendigheten av at saken er kommet til avklaring så tidlig at det vil være mulig for bispedømmerådene å forberede saken med tanke på bispedømmemøtene våren 1990. Det vil si en forhandlingsløsning med Norske Kommuners Sentralforbund senest høsten 1989.

- Komite C vil andmøte Kirkerådet om å gi arbeidet med et eget kirkelig manntall prioritet. Komiteen er kjent med det arbeid som er gjort, uten at det fremgår hvor saken står i øyeblikket.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar meldingen om Kirkerådets virksomhet i 1987 og rapporten om virksomheten i tidsrommet januar - september 1988 til etterretning.
2. Kirkemøtet godkjenner de fremlagte regnskaper for 1987 med revisjonsberetning.
3. Kirkemøtet ber om at det blir lagt til rette for en grundig vurdering av Kirkerådets råds- og utvalgsstruktur, samt samordning mellom denne og Kirkemøtets komitestructur i et senere Kirkemøte.
4. Kirkemøtet ber om at stillingen som konsulent med ansvar for konfirmasjonsspørsmål får prioritet ved tilsetting av nye konsulenter i Kirkerådet.
5. Kirkemøtet vil be Kirkerådet om å intensivere arbeidet med tanke på en forhandlingsløsning med Norske Kommuners Sentralforbund, slik at Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon kan bli gjenstand for behandling på bispedømmemøtene våren 1990.
6. Kirkemøtet vil be Kirkerådet om å gi arbeidet med opprettelsen av et eget kirkelig manntall den nødvendige prioritet.

Kirkemøtet takker Kirkerådet og dets sekretariat for godt utført arbeid i 1987 og 1988. Kirkemøtet vil særlig gi uttrykk for takknemlighet over at

arbeidet har vært så målrettet og grundig, på tross av de trange ressursrammer som har vært stilt til rådighet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Ragnhild Kobro

Følgende hadde ordet:

Ragnhild Kobro, Odd Magnar Vognild, Ole D. Mjøs, Lillian Rasmussen, Gunnar Kartveit, Per Lønning og Fredrik Grønningsæter.

Fremsatte forslag

Lillian Rasmussen foreslo at 3. linje i punkt 4 endres til:

"... tildeling av nye stillingshjemler i Kirkerådet ..."

Lillian Rasmussens forslag falt mot 7 stemmer.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet tar meldingen om Kirkerådets virksomhet i 1987 og rapporten om virksomheten i tidsrommet januar - september 1988 til etterretning.
2. Kirkemøtet godkjenner de fremlagte regnskaper for 1987 med revisjonsberetning.
3. Kirkemøtet ber om at det blir lagt til rette for en grundig vurdering av Kirkerådets råds- og utvalgsstruktur, samt samordning mellom denne og Kirkemøtets komitestruktur i et senere Kirkemøte.
4. Kirkemøtet ber om at stillingen som konsulent med ansvar for konfirmasjonsspørsmål får prioritet ved tilsetting av nye konsulenter i Kirkerådet.
5. Kirkemøtet vil be Kirkerådet om å intensivere arbeidet med tanke på en forhandlingsløsning med Norske Kommuners Sentralforbund, slik at Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon kan bli gjenstand for behandling på bispedømmemøtene våren 1990.

6. Kirkemøtet vil be Kirkerådet om å gi arbeidet med opprettelsen av et eget kirkelig manntall den nødvendige prioritet.

Kirkemøtet takker Kirkerådet og dets sekretariat for godt utført arbeid i 1987 og 1988. Kirkemøtet vil særlig gi uttrykk for takknemlighet over at arbeidet har vært så målrettet og grundig, på tross av de trange ressursrammer som har vært stilt til rådighet.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 4/88: MELDING OM
MELLOMKIRKELIG RÅD's
VIRKSOMHET

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 4.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 4.2 ÅRSMELDING FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD 1987
- Dokument 4.3 REGNSKAP OG
REVISJONSBERETNING FOR
MELLOMKIRKELIG RÅD 1987
- Dokument 4.4 RAPPORT OM
MELLOMKIRKELIG RÅD's
VIRKSOMHET
JANUAR - SEPTEMBER 1988

INNSTILLING FRA KOMITE F:

4.1 Årsmelding for
Mellomkirkelig Råd

Komiteen har fått seg forelagt årsmelding for Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke 1987 og registrerer med tilfredshet at den denne gang er bygget opp etter de hovedarbeidsområder virksomheten omfatter:

- Samtaler og samarbeid med andre kirker
- Arbeid for menneskeverd og menneskerettigheter
- Styrking av økumenisk engasjement og interesse i Norge
- Internasjonale samarbeidspartnere

Komiteen takker Mellomkirkelig Råd for dets engasjement i økumeniske og internasjonale spørsmål og for det omfattende arbeid rådet har utført på dette område i 1987.

Komiteen har disse kommentarene:

- Komiteen er glad for det utvekslingsprogram overfor DDR som er blitt etablert i 1987 og som nå allerede er i gang på bispedømmeplan flere steder i landet.

Komiteen har også med glede merket seg Mellomkirkelig Råds engasjement vedrørende situasjonen i de baltiske stater, og at denne følges opp i nær kontakt med LVF.

- Komiteen har med interesse merket seg rådets arbeid for menneskeverd og menneskerettigheter i en tid med store utfordringer på dette området. Dette gjelder også arbeidet for innvandrere og flyktninger. Den viktige konsultasjonen "Norge - et flerkulturelt samfunn" i september 1988 avdekker behovet for et sentralkirkelig organ nettopp på dette felt. Det er gledelig at det arbeides med utvikling av hjelpemateriell for menighetene om menneskeverd og menneskerettigheter.
- Komiteen er videre glad for Mellomkirkelig Råds sterke Sør-Afrika-engasjement og at det i 1988 har forsterket samarbeidet med kirkene i Sør-Afrikas naboland.
- Når det gjelder det økumeniske engasjement i Norge, er komiteen spesielt glad for det voksende engasjement blant de unge, som blant annet har ført til opprettelse av Norsk Økumenisk Ungdomsforum og ungdomsutvalg under Komiteen for Økumenisk Samarbeid og Utveksling.
- Komiteen er tilfreds med virksomheten i "Norsk Teologisk Samtaleforum" hvor bl.a. Lima-dokumentet (BEM) har vært drøftet. Spesielt er komiteen glad for den økte betydning som læresamtaler har fått både nasjonalt og internasjonalt. Komiteen håper at dette også kan få betydning for menighetene, og anmoder derfor Mellomkirkelig Råd å legge aktuelle læreøkumeniske dokumenter til rette for lokalkirkelig bruk.

4.2 Regnskap for Mellomkirkelig Råd 1987

Komiteen har fått seg forelagt Mellomkirkelig Råds regnskap for 1987 sammen med kommentarer og revisjonsberetning.

Komiteens merknader

- Komiteen er glad for at regnskapet i 1987 er gjort opp med et overskudd.
- Komiteen vil påpeke at de statlige bevilgningene fortsatt ikke er tilstrekkelige til at Den norske kirke kan oppfylle de forventede forpliktelser i form av kontingenter til de internasjonale kirkelige organer.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds årsmelding for 1987.
2. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds regnskap for 1987.
3. Kirkemøtet tar til orientering tilleggssrapporten om Mellomkirkelig Råds virksomhet januar - september 1988.
4. I forbindelse med behandlingen av Mellomkirkelig Råds årsmelding vil Kirkemøtet uttale:

Kirkemøtet beklager at regimet i Sør-Afrika fortsetter undertrykkelsen av befolkningen i sitt eget land og overgrepene mot nabostatene.

Fundamentet for undertrykkelsen i Sør-Afrika er fortsatt apartheid-ideologien. Det er med dyp sorg vi som kirke må konstatere at denne ideologien begrunnes og forsvares med argumenter hentet fra Bibelen. At et umenneskelig samfunnssystem bruker Bibelen som forsvar for seg selv og sin undertrykkelse, kaller oss som kirke til et særlig sterkt vitnesbyrd i ord og handling. Vi står her overfor en falsk forståelse av den kristne tro og dermed vranglære.

Som kirke er vi kalt til å bekjempe denne vranglæren, vise omsorg for apartheid-systemets ofre og støtte alle gode krefter som arbeider for dets avskaffelse.

Kirkemøtet vil derfor uttrykke sin fulle støtte til den prioritert Mellomkirkelig Råd på vegne av Den norske kirke gir til arbeidet mot apartheid, støtten til de undertrykte og samarbeidet med kirker og andre organisasjoner i Sør-Afrika.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Anders Tho

Følgende hadde ordet:

Anders Tho, Andreas Aarflot, Per Voksø og Bjørn Bue.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds årsmelding for 1987.
2. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds regnskap for 1987.
3. Kirkemøtet tar til orientering tilleggsrapporten om Mellomkirkelig Råds virksomhet januar - september 1988.
4. I forbindelse med behandlingen av Mellomkirkelig Råds årsmelding vil Kirkemøtet uttale:

Kirkemøtet beklager at regimet i Sør-Afrika fortsetter undertrykkelsen av befolkningen i sitt eget land og overgrepene mot nabostatene.

Fundamentet for undertrykkelsen i Sør-Afrika er fortsatt apartheid-ideologien. Det er med dyp sorg vi som kirke må konstatere at denne ideologien begrunnes og forsvares med argumenter hentet fra Bibelen. At et umenneskelig samfunnssystem bruker Bibelen som forsvar for seg selv og sin undertrykkelse, kaller oss som kirke til et særlig sterkt vitnesbyrd i ord og handling. Vi står her overfor en falsk forståelse av den kristne tro og dermed vranglære.

Som kirke er vi kalt til å bekjempe denne vranglæren, vise omsorg for apartheid-systemets ofre og støtte alle gode krefter som arbeider for dets avskaffelse.

Kirkemøtet vil derfor uttrykke sin fulle støtte til den prioritert Mellomkirkelig Råd på vegne av Den norske kirke gir til arbeidet mot apartheid, støt-

ten til de undertrykte og samarbeidet med kirker
og andre organisasjoner i Sør-Afrika.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 5/88: RAMMEPROGRAM FOR
KIRKERÅDET 1989-92

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 5.1 SAKSORIENTERING

Dokument 5.2 KIRKERÅDET's FORSLAG TIL
RAMMEPROGRAM 1989-92

Øvrige dokumenter

- Rammeprogrammet
 - nærmere beskrivelse av
prosjektet
under pkt. D3.b.2

INNSTILLING FRA KOMITE C:

Saksorientering

Ifølge vedtak, sak KM 18/85, skal Kirkerådet hvert år legge frem et rullerende rammeprogram for de kommende 4 år.

Rammeprogrammet for perioden 1989-92 er i tråd med vedtak i sak KM 5/87, bearbeidet i forhold til foregående års rammeprogram.

Kirkerådet har vedtatt målformuleringer for sin totale virksomhet. Som overordnet mål for Kirkerådet er følgende utarbeidet:

"Kirkerådet skal på vegne av Kirkemøtet løse felles kirkelige oppgaver, bidra til å styrke livet i menighetene og fremme samarbeidet i Den norske kirke, slik at kirken kan fungere som en bekjennende og misjonerende folkekirke."

Det overordnede mål for Kirkerådet og delmålene for de enkelte felt er innarbeidet i rammeprogrammet.

Merknader fra de enkelte komiteer på de respektive felt er redigert inn i sin helhet i den foreliggende innstilling fra Komite C.

Generelle merknader

Komiteen vil gi Kirkerådet ros for det omfattende utkast til rammeprogram som er lagt frem for Kirkemøtet. Som det fremgår av forslaget til vedtak, kan komiteen i hovedsak slutte seg til rammeprogrammet. Komiteen vil likevel peke på at knappe ressurser og begrensede bevilgninger gjør at ikke alle oppgavene kan løses innen ønskelige tidsrammer og på fullgod måte. Derfor har komiteene lagt vekt på å prioritere mellom oppgavene og peke på de sakene Kirkerådet bør sette først på sin saksliste. Vi håper at ressurssituasjonen vil bedre seg i programperioden, slik at programmet kan realiseres på en forsvarlig måte.

Komiteen ser positivt på at Kirkerådet dette året har arbeidet med å anvende målrettet virksomhetsplanlegging i sin egen sammenheng, og at det på bakgrunn av dette har innarbeidet de vedtatte målformuleringene i det foreliggende forslaget til rammeprogram.

*

Merknader fra de enkelte komiteer

GUDSTJENESTELIV OG EVANGELISERING

Kirkerådet skal arbeide for et levende gudstjenesteliv, evangeliserende virksomhet og misjonsengasjement i Den norske kirke.

MERKNADER FRA KOMITE A:

a. Generelt

1. Komiteen er glad for den sentrale stilling som Rammeprogrammet gir arbeidet for å styrke evangeliseringens tjeneste i vår kirke. Komiteen vil uttrykke taknemlighet for at denne sak er gjort til hovedsaken på årets Kirkemøte.

2. Evangelisering er rettet inn på å engasjere enkeltmennesker i levende deltakelse i menighetens tilbedelse og gudstjenesteliv. Av denne grunn må satsingen på evangelisering ses i nøye sammenheng med arbeidet for å fremme et levende gudstjenesteliv.

b. De enkelte prosjekter

1. Komiteen er glad for at oppfølgingen av årets vedtak på Kirkemøtet om evangelisering skal skje ved at et eget handlingsprogram utarbeides. Komiteen ønsker å understreke at dette handlingsprogrammet bør utformes i nær kontakt med Kontaktforum for evangelisering.

c. Prioritering

1. Det utarbeides et handlingsprogram for å følge opp Kirkemøtets vedtak om evangelisering.
2. Arbeidet med et handlingsprogram for å styrke gudstjenestens plass i menigheten fullføres og legges frem for Kirkemøtet.
3. Erfaringene som høstes i prosjektet "Caring Community", bør gjøres tilgjengelig for hele vår kirke.

UNDERVISNING

Kirkerådet skal arbeide for å styrke menighetens dåps- og voksenopplæring.

MERKNADER FRA KOMITE B:

a. Generelt

1. Komiteen vil takke for det oversiktlige og målrettede dokument som det foreliggende rammeprogram er.
2. Komiteen vil uttrykke glede over at forsøket og planen for dåpsopplæring ser ut til å kunne sluttføres. Det er likevel beklagelig at en av økonomiske grunner ikke kunne fullføre forsøket i den bredde som opprinnelig var planlagt.
3. Komiteen ser med tilfredshet at det arbeides

målrettet med tiltak og forslag til ideer i forbindelse med Grunnskolens 250 års jubileum 1989. (Eks. Prismets jubileumsnummer i oktober 1988.)

Komiteen minner om mulighetene M-87 gir til samarbeid mellom kirke og skole. En anser det viktig at vedtaket fra Kirkemøtet 1987 (Kirke/skole-dag) er satt på dagsorden.

Likeledes er det gledelig at opplegg for slike dager er under utarbeiding.

4. Komiteen vil presisere at Kirkerådet nå må følge opp konfirmantsektoren.

b. De enkelte prosjekter

1. Når det gjelder dåpsopplæringsprosjektet, er komiteen tilfreds med at forsøket og planarbeidet går parallelt for siden å bli til en plan for dåpsopplæring i Den norske kirke.
2. Komiteen ser viktigheten av at medarbeiderfostring nå prioriteres høyt, ikke minst i forbindelse med sakene vedrørende evangelisering og embete og råd. Personalomsorg og lederfostring overfor både ansatte og frivillige er en forutsetning for et godt undervisningsmiljø i menighetene.
3. Menighetene vil stadig få nye utfordringer når det gjelder de psykisk utviklingshemmede. Nedleggelse av Helsevern for psykisk utviklingshemmede (HVPU) skjer i 1991, og overføringen av ansvaret for denne gruppen fra stat til kommune vil aktualisere utfordringer.

c. Prioritering

1. Forsøket med og utarbeidelse av Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke fullføres.
2. Konfirmantsektoren må styrkes.
3. Medarbeiderfostring må prioriteres høyt i årene som kommer.

DIAKONI- OG
SAMFUNNSSPØRSMÅL

Kirkerådet skal arbeide for aktiv diakonal innsats og samfunnsansvar i Den norske kirke.

MERKNADER FRA KOMITE C:

a. Generelt

1. De økologiske krisetegn truer skaperverkets helhet, og er en utfordring som kirken tvinges til å ta opp dersom den skal virke i pakt med sin tro på Gud som skaper. Derfor må Kirkerådet løfte frem den økologiske utfordring som et engasjement for kirkens menigheter. Helheten i skaperverket trues av overforbruk, press på ressursene og forurensning av jord, luft og vann. Kirken har ikke sterkt nok fremhevd forpliktelsen til respekt og ansvar for skaperverkets integritet.

Dette utfordrer kirken på en særlig måte. Situasjonen for livsmiljøet synes nå å være mer alarmerende enn vi tidligere har antatt, og dette kaller på øyeblikkelige og radikale tiltak. Vi er glade for at det over hele verden vokser frem et omfattende engasjement blant de kristne kirker for å verne om skaperverket. "Fred, rettferd og skaperverkets helhet" er utpekt som emne for Kirkenes Verdensråds generalforsamling i 1990, og all verdens kirker er kalt til å yte sitt bidrag. I vårt land er vi i den siste tid blitt særlig minnet om disse truslene gjennom algeoppblomstring som truer livet i havet og omfattende skogsdød. Komiteen ber Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd å stimulere menighetene til sterkere engasjement i disse spørsmålene, og ønsker at de økologiske problemer - skaperverkets helhet som utfordring til kirken - blir et emne på neste Kirkemøte.

2. Deltakerne på Kirkemøtet er urolige over de tallrike varsler om økende arbeidsløshet. Oppsigelser og ledighet truer både materiell trygghet og opplevelsen av egen identitet og verdi. Når oppsigelsene blir mange, truer de selve miljøet og de sosiale nettverk i lokalsamfunnet. Kirken har en forpliktelse både til å fremholde samfunnets ansvar for at arbeid blir en rett for alle, og til å møte dem som blir ledige med omsorg, støtte og fellesskap.

Komiteen vil be Kirkerådet fortsatt ha dette for øye i sitt arbeid med diakoni- og samfunnsspørsmål og videreføre og forsterke sitt engasjement på dette feltet.

3. I den spesielle norske kultursituasjon vil vi fremheve kirkens ansvar som kulturbærer og der-

for spesielt peke på betydningen av kirkeakademibevegelsen og Kirkerådets ansvar for å stimulere til samarbeid mellom denne bevegelsen og Kirkerådet og kirkens øvrige organer.

b. De enkelte prosjekter

For øvrig slutter komiteen seg til det foreslåtte rammeprogrammet for diakoni- og samfunnsspørsmål med disse merknadene:

1. Komiteen vil peke på den særlige betydning kirkens arbeid for innvandrere, flyktninger og asylsøkere har i en tid da fremmedfrykt og fordommer har gjort seg sterkere gjeldende enn tidligere. For å stimulere engasjementet i menighetene, er det viktig å styrke det sentralkirkelige arbeidet. Komiteen legger stor vekt på planen om et sentralt prosjekt med prosjektleder - fortrinnsvis finansiert ved eksterne midler. Det er også viktig at konferansen "Norge som et flerkulturelt samfunn" som ble arrangert i Oslo, blir fulgt opp i andre landsdeler, bl.a. med konferanser tilpasset regionale behov.
2. Komiteen legger vekt på at "Plan for diakoni i Den norske kirke" følges systematisk opp, og at Kirkerådet stimulerer bispedømmeråd og menigheter til å konkretisere planen lokalt. Det er viktig å realisere verksteder på dette feltet i 1989 og en landsomfattende inspirasjonssamling i samarbeid med diakonale institusjoner i 1990.
3. Når det gjelder samespørsmål, vil komiteen peke på den betydning et nordisk samarbeid kan ha for å styrke kirkens arbeid i den samiske befolkning. Sentralt her er samarbeidet innen Nordisk Økumenisk Institutt for å utvikle et program for kirkelig samelitteratur der de ulike samespråk er inkludert.
4. Komiteen vil peke på at "Det økumeniske kvinnetiåret 1988-1998 - Kirker i solidaritet med kvinner" er et satsingsfelt under Kirkenes Verdensråd. Også i vår kirke er det behov for mer utredningsarbeid om kvinnes situasjon og en handlingsplan for kirkens solidaritet med kvinner.

c. Prioritering

1. Arbeid med de økologiske problemer

2. Utfordringer fra moderne teknologi (bioteknologi)
3. Innvandrerarbeidet
4. Diakoniplanen
5. Det økumeniske kvinnetiåret 1988-1998 - Kirker i solidaritet med kvinner

KIRKEORDNING

Kirkerådet skal arbeide for tjenlige ordninger for Den norske kirke.

MERKNADER FRA KOMITE D:

a. Generelt

1. Komiteen har tillit til at oppgaver og prosjekter følges opp av Kirkerådet innenfor rammen av de personellmessige og økonomiske ressursene. Komiteen er også klar over at mye tid for sekretariatet går med til det daglige arbeidet som ikke blir nedfelt i et rammeprogram.
2. Komiteen ser det som verdifullt at Kirkerådet yter betydelig rådgivningstjeneste, men vil samtidig understreke at bispedømmerådene må markedsføre seg slik at brukerne av rådenes tjenester primært retter sine henvendelser dit.

b. De enkelte prosjekter

1. For den videre oppfølging av "Embete og råd" vil komiteen understreke behovet for å klargjøre lederansvaret i menigheten.
2. Komiteen vil videre legge vekt på at man står overfor et betydelig arbeid med oppfølgingen av Kirkelovutvalgets innstilling. Særlig vil man understreke behovet for at innstillingen blir presentert overfor menigheter og kommuner på en god pedagogisk måte, gjerne i samarbeide med Kommunenes Sentralforbund.

Komiteen mener en høringstid på 1 år må være tilstrekkelig, og man finner ikke å kunne gå inn for en utprøving som forutsetter en fristilling som for frikommunene.

3. Når det gjelder en videreføring av samarbeidet mellom biskopens og bispedømmerådernes administrasjon, anbefales bispedømmene å utprøve Hamar-modellen eller lignende modeller.
4. Komiteen vil avslutningsvis se det som helt nødvendig at det snarest utarbeides et ajourført kirkelig manntall, helst i forbindelse med folketellingen i 1990.

c. Prioritering

1. Kirkelovutvalgets arbeid
2. Embete og råd
3. Hamar-modellen

PERSONAL- OG
UTDANNINGSSPØRSMÅL

Kirkerådet skal arbeide for en god personalforvaltning i Den norske kirke.

MERKNADER FRA KOMITE E:

a. Generelt

1. Når det gjelder oppfølging av sak KM 5/85 - Personalarbeidet i Den norske kirke - noterer komiteen seg at arbeidet er i gang på ulike måter, men en vanskelig situasjon med stor gjennomtrekk i stillingene tilsier at dette arbeidet gis høyere prioritet enn i dag.
2. Komiteen mener at alle de fire virksomhetsfeltene er viktige og vil særlig understreke behovet for dyktiggjøring av medarbeidere, utarbeidelse av hjelpemateriell og fremme av samarbeid.

b. De enkelte prosjekter

1. Arbeidet med å skaffe menighetene kvalifisert arbeidskraft er en sentral oppgave. Komiteen mener at det er et stort behov for å få utarbeidet en samlet plan for "Bemanning og rekruttering". Det bør opprettes en arbeidsgruppe til dette.

2. "Modeller for ledelse og administrasjon" - dette er en naturlig oppfølging av prosjektet "Samarbeid i menigheten" og utredningen "Embete og råd" og må derfor få seg uttrykk i praktiske ordninger.
3. Prosjektet "Arbeidsveiledning/ledelsesutvikling" berører tiltak som vil være av største betydning for å bidra til personalpolitiske ordninger som vil styrke omsorgs- og utviklingsiden i personalarbeidet.

c. Prioritering

På denne bakgrunn vil komiteen foreslå følgende prioritering mellom prosjektene:

1. Bemannings- og rekrutteringsplan
2. Personalpolitiske prinsipper
3. Modeller for ledelse og administrasjon
4. Arbeidsveiledning/ledelsesutvikling
5. Medansvar og medbestemmelse
6. Fortsettelsesutdanning

INFORMASJON

Kirkerådet skal arbeide for god informasjonsvirksomhet i Den norske kirke.

MERKNADER FRA KOMITE F:

Komite F gir sin tilslutning til de løpende informasjonsoppgaver som er skissert i rammeprogrammet.

Komiteen vil uttrykke sin tilfredshet med kirkeinformasjonsbrosjyren på engelsk, og ser frem til den planlagte mer utførlige norske utgaven (jfr. sak KM 5/87).

Når det gjelder større arbeidsoppgaver, vil komiteen understreke viktigheten av et bredt informasjonsopplegg i god tid foran menighetsrådsvalget i 1989.

*

Avsluttende merknader
fra Komite C

Det foreliggende Rammeprogrammet er en bearbeidet ut-

gave av forrige års Rammeprogram, og en rekke av arbeidsoppgavene er således allerede vedtatt det året eller tidligere år. Komiteen finner ikke grunn til å kommentere innholdet utover det som er fremlagt fra de enkelte komiteer.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet vedtar det fremlagte Rammeprogrammet for 1989-92 med unntak av pkt. D.3.b.2.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet om at de vedtak i Kirkemøtet 1988 som får konsekvenser for Rammeprogrammet, blir innarbeidet i dette.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet ta hensyn til de synspunkter som er fremkommet fra de ulike komiteene, særlig når det gjelder prioritering.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Berge Furre

Følgende hadde ordet:

Berge Furre, Kristian Stendahl, Sigmund Ruud, Arve Lein, Per Oskar Kjølaas, Albert Johannessen, Reidar Svoren, Bjørn Bue, Kristen Kyrre Bremer og Anne Hirsch.

Fremsatte forslag

Albert Johannessen foreslo følgende som et nytt punkt i vedtaksforslaget:

Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet arbeide med framlegg til ei formulering for ei overordna målsetjing for kyrkja og strategi for denne.

Det ble gitt tilslutning til at Albert Johannessens forslag oversendes Kirkerådet uten realitetsbehandling.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

1. Kirkemøtet vedtar det fremlagte Rammeprogrammet for 1989-92 med unntak av pkt. D.3.b.2.

2. Kirkemøtet ber Kirkerådet om at de vedtak i Kirkemøtet 1988 som får konsekvenser for Rammeprogrammet blir innarbeidet i dette.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet ta hensyn til de synspunkter som er fremkommet fra de ulike komiteene, særlig når det gjelder prioritering.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 6/88: KYRKJA SIN ØKONOMI

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 6.1 TILRÅDING
- Dokument 6.2 PROSEDYRE FOR
KYRKJEMØTET SI HANDSAMING AV
FRAMLEGG TIL LØYVINGAR
OVER STATSBUDDSJETTET
- Dokument 6.3 FØREBELS FRAMLEGG TIL
LØYVINGAR OVER
STATSBUDSJETTET 1990
FOR BISPEDØMERÅDA
- Dokument 6.4 FØREBELS FRAMLEGG TIL
LØYVINGAR OVER
STATSBUDSJETTET 1990
FOR KYRKJERÅDET
- Dokument 6.5 FØREBELS FRAMLEGG TIL
LØYVINGAR OVER
STATSBUDSJETTET 1990
FOR MELLOMKYRKJELEG RÅD
- Dokument 6.6 STATSBUDDSJETTET 1989
- Dokument 6.7 ANDRE ØKONOMISKE SPØRSMÅL

Andre dokument

- Brev fra Norsk Misjonsråd,
datert 26/9-88
- Brev fra Kirke- og
undervisningsdepartementet,
datert 8/10-88,
til Kirkerådet
- Notat fra Den norske Sjømannsmisjon,
datert 21/10-88

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Komiteen har behandlet saken på bakgrunn av den prosedyre for Kirkemøtets behandling av forslag til bevilgninger over statsbudsjettet som er gjengitt i Dokument 6.2 Dessuten har komiteen behandlet prosedyrespørsmål knyttet til Særfond II.

Komiteens merknader

1. STATSBUDSJETTET FOR 1990

Som grunnlag for det videre arbeid med budsjettforslaget for 1990 vil komiteen fremheve:

- 1.1 Komiteen påpeker at Kirkerådet både for 1987 og 1988 har fått kr. 200.000.- til felles kirkelige tiltak, til tross for at forslaget til bevilgninger begge år har vært langt større.
- 1.2 Komiteen regner med at alle bispe- og bispedømmerådskontorer innen utgangen av 1990 har fått bevilget midler til innkjøp av EDB-utstyr.
- 1.3 Vikarsituasjonen er vanskelig både for bispedømmerådene og for Kirkerådet. Kirkemøtets vedtak i 1987 om å bygge inn 4% av de samlede lønnsmidler til vikarutgifter er ikke fulgt opp. Komiteen mener det vil være hensiktsmessig om dette løses ved at det sentralt avsettes vikarmidler som kan nyttes av alle bispedømmeråd etter behov.
- 1.4 Hvis bispedømmemøtene skal kunne avvikles på en god måte og i tråd med det som er uttrykt i Kirkeordningsloven, må bevilgningene til disse møtene økes.
- 1.5 Kirkerådet har i Dokument 6.6 (s. 5-6) drøftet bruken av midlene fra Særfond II i forhold til de midler som stilles til disposisjon på Post 70 til felles kirkelige tiltak. Komiteen er enig i at midlene fra Særfond II fortrinnsvis bør benyttes til de større satsingsområder, tyngre prosjekter og nybrottsarbeid som Kirkemøtet ønsker å prioritere. Dette innebærer at midlene fra Særfond II må komme i tillegg til ordinære bevilgninger.
- 1.6 Komiteen har merket seg at Mellomkirkelig Råd

har justert søknaden i tilknytning til statsbudsjettet for 1990 til totalt kr. 3.772.500.-.

- 1.7 Komiteen ønsker som grunnlag for fremtidige drøftinger av budsjett for bispedømmerådene en oppstilling av siste 2 års bevilgede midler parallelt med budsjettforslagene.

2. STATSBUDSJETTET FOR 1989

I tilknytning til det konkrete budsjettforslag for 1989 vil komiteen fremheve:

- 2.1 Komiteen har med tilfredshet merket seg at ordningen med "personell på overgangstatus" knyttet til Kirkerådet, foreslås avvirket fra og med 1989 ved at det opprettes 7 1/2 faste stillingshjemler.
- 2.2 Bemanningssituasjonen i våre menigheter blir ikke foreslått bedret. Komiteen ser med uro på den stillingsmangel som er i våre menigheter. Med det økende behov for nye stillinger som finnes mange steder, må Kirkemøtet bestemt motsette seg "stillingsstopp" for kirkelige stillinger. Resultatet vil bli at kirken ikke marker sin oppgave som folkekirke. Komiteen vil derfor beklage at det heller ikke i statsbudsjettet for 1989 er foreslått nye stillinger på menighetsplan.
- 2.3 Komiteen har videre merket seg at bevilgningen til Den norske Sjømannsmisjon er foreslått redusert med den begrunnelse at det nå er færre norske sjøfolk, Komiteen kan vanskelig forstå en slik begrunnelse. En viser til at sjømannskirkene også betjener andre nordmenn i utlandet, noen det stadig blir flere av. Med et synkende antall sjømenn på norske skip reduseres også Sjømannsmisjonens muligheter for inntekt fra rederinæringen. Etter komiteen vurdering bygger derfor departementets begrunnelse for reduserte bevilgninger på ufullstendige premisser.
- 2.4 Når det gjelder Post 70, Tilskudd til felles kirkelige tiltak, finner komiteen først grunn til å minne om at Kirkemøtet ved flere tidligere anledninger har påpekt at kirkens valgte organer selv i større grad må få disponere bevilgede midler.

I statsbudsjettet for 1989 foreslås at Kirkemøtet skal fordele midlene på statsbudsjettets Kap. 223, Post 70. Komiteen er fornøyd med

denne utvikling, og aksepterer også at det i denne budsjettposten er inntatt to poster til særskilte formål: Kristent arbeid blant blinde og Flypostavisa "Nytt fra Norge".

Når det gjelder Kirkerådets forslag til fordeling av Post 70 for 1989, har komiteen ingen merknader. Komiteen har med tilfredshet registrert at dette på sikt legger til rette for en avvikling av ordningen med tilskott fra bispedømmerådene til Kirkerådet.

Komiteen har videre merket seg at det i budsjettproposisjonen for 1989 antydes at det særskilte tilskuddet til Mellomkirkelig Råd på sikt bør legges inn i Post 70. En slik endret budsjettering vil innebære nye utfordringer og være et ytterligere bidrag til den generelle utvikling mot større kirkelig styring av egne midler som Kirkemøtet tidligere har uttalt seg om.

3. SÆRFOND II

Komiteen sier seg enig i at nettoavkastningen av Særfond II reelt sett skal disponeres i det påfølgende år. Den prosedyre det er lagt opp til, innebærer at Kirkemøtet 1989 drøfter og bestemmer hvilke satsingsområder som skal prioriteres, og at Kirkerådet primo 1990 foretar endelig fordeling. En slik fremgangsmåte vil etter komiteens skjønn også legge til rette for at bruken av Kirkemøtets andel og departementets andel av nettoavkastningen kan ses i sammenheng.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet understreker at avkastningen fra Særfond II må bli et reelt tillegg til eksisterende bevilgninger. Midlene fra Særfond II må heller ikke brukes som et argument for ikke å øke bevilgningene til Post 70 i takt med behovet.
2. Kirkemøtet ber om at budsjettforslaget for 1990 forberedes av Kirkerådet under hensyntagen til de momenter som er nevnt i premissene i komiteens innstilling, pkt. 1.
3. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkelig Råds forslag til statsbudsjettet for 1990.
4. Kirkemøtet har vurdert forslaget til bevilgninger over statsbudsjettet for 1989. Kirkemøtet ber

Stortinget ta hensyn til de merknadene som det er redegjort for av Kirkemøte-komiteen i pkt. 2.

5. Kirkemøtet fordeler den disponible rammen på Kap. 223, Post 70, slik:
 - Kristent arbeid
 blant blinde Kr. 145.000.-
 - Flypostavisa
 "Nytt fra Norge" Kr. 295.000.-
 - Kirkerådet Kr. 545.000.-
6. Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å endre på Kirkemøtets fordeling i henhold til punkt 5, dersom Stortinget i sitt budsjettvedtak endrer forutsetningene for Kirkemøtets vedtak.
7. Tilskuddsordningen til felles kirkelige tiltak mellom bispedømmerådene og Kirkerådet trappes ned til totalt kr. 150.000.- i 1989 og faller bort fra 1990.
8. Kirkemøtet fastsetter følgende:

PROSEDYRE FOR ÅRLIG BEHANDLING AV
DISPONERINGEN AV NETTOAVKASTNINGEN
AV SÆRFOND II

 1. Kirkerådet forbereder saken og fremmer forslag om de satsingsområder Kirkemøtet bør prioritere.
 2. Ved avslutningen av Kirkemøtet vedtar Kirkemøtet satsingsområder i prioritert rekkefølge som kan finansieres helt eller delvis via Kirkemøtets andel av nettoavkastningen.
 3. Kirkerådet overlates den konkrete fordelingen av midler på de enkelte satsingsområder.
 4. Kirkerådet gir melding til Kirkemøtet om den konkrete fordelingen av midler på de ulike satsingsområder.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Kristian Stendahl

Følgende hadde ordet:

Kristian Stendahl, Ole D. Mjøs og Oddvar Larsen.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet understreker at avkastningen fra Særfond II må bli et reelt tillegg til eksisterende bevilgninger. Midlene fra Særfond II må heller ikke brukes som et argument for ikke å øke bevilgningene til Post 70 i takt med behovet.
2. Kirkemøtet ber om at budsjettforslaget for 1990 forberedes av Kirkerådet under hensyntagen til de momenter som er nevnt i premissene i komiteens innstilling, pkt. 1.
3. Kirkemøtet godkjenner Mellomkirkeleg Råds forslag til statsbudsjettet for 1990.
4. Kirkemøtet har vurdert forslaget til bevilgninger over statsbudsjettet for 1989. Kirkemøtet ber Stortinget ta hensyn til de merknadene som det er redegjort for av Kirkemøte-komiteen i pkt. 2.
5. Kirkemøtet fordeler den disponible rammen på Kap. 223, Post 70, slik:

- Kristent arbeid	Kr. 145.000.-
blant blinde	
- Flypostavisa	Kr. 295.000.-
"Nytt fra Norge"	Kr. 545.000.-
- Kirkerådet	
6. Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å endre på Kirkemøtets fordeling i henhold til punkt 5, dersom Stortinget i sitt budsjettvedtak endrer forutsetningene for Kirkemøtets vedtak.
7. Tilskuddsordningen til felles kirkelige tiltak mellom bispedømmerådene og Kirkerådet trappes ned til totalt kr. 150.000.- i 1989 og faller bort fra 1990.
8. Kirkemøtet fastsetter følgende:

PROSEDYRE FOR ÅRLIG BEHANDLING AV
DISPONERINGEN AV NETTOAVKASTNINGEN
AV SÆRFOND II

1. Kirkerådet forbereder saken og fremmer forslag om de satsingsområder Kirkemøtet bør prioritere.

2. Ved avslutningen av Kirkemøtet vedtar Kirkemøtet satsingsområder i prioritert rekkefølge som kan finansieres helt eller delvis via Kirkemøtets andel av nettoavkastningen.
3. Kirkerådet overlates den konkrete fordelingen av midler på de enkelte satsingsområder.
4. Kirkerådet gir melding til Kirkemøtet om den konkrete fordelingen av midler på de ulike satsingsområder.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 7/88: ORIENTERINGSSAKER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 7.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 7.2 BISPEMØTET
Protokollen 1988
- Dokument 7.3 NORSKE KIRKEDAGER 1989
- Dokument 7.4 PROSEDYRE FOR
LITURGISAKER I
DEN NORSKE KIRKE
- Dokument 7.5 RETNINGSLINJER FOR
SÆRFOND II
- Dokument 7.6 UTREDNINGEN AV
GENTEKNOLOGI ETC.
- Dokument 7.7 ABORTLOV-UTREDNINGEN

Dokumentene 7.1, 7.3, 7.4 og 7.5 var sendt delegatene på forhånd. Dokumentene 7.2, 7.6 og 7.7 ble fremlagt ved møtets begynnelse.

Kirkerådets anbefaling

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

Kirkemøtet tar orienteringssakene til etterretning.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter

Følgende hadde ordet:

Andreas Aarflot, Bjørn Hareide, Fredrik Grønningsæter,
Ole D. Mjøs og Per Lønning.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kirkemøtet tar orienteringen om de fremlagte saker til
etterretning.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 8/88: KYRKJEMØTET 1990
- TIDFESTING

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 8.1 SAKSORIENTERING

INNSTILLING FRÅ KOMITE B:

Komiteen sine merknader

Komiteen har drøfta tidspunkta for Kyrkjemøta til no.

Komiteen ser det som ynskjeleg at tidspunktet vert fastsett slik at Helgemessesundag ikkje inngår i møtetida.

Vidare har komiteen merka seg at fyrste heile veka i november venteleg vil falle saman med den årlege Grunnskuleveka. Ut frå ønsket om eit nært samarbeid mellom skule og kyrkje vil det vera uheldig for mange av delegatane til Kyrkjemøtet å vera borte denne veka.

Av dei grunnane som her er nemnde, har komiteen kome fram til veke 44 (månadskiftet oktober/november) som det mest høvelege tidspunktet for Kyrkjemøtet 1990.

Framlegg til vedtak

Kyrkjemøtet i 1990 vert halde i veke 44.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Andreas Andreassen

Desse hadde ordet:

Andreas Andreassen og Andreas Aarflot.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kyrkjemøtet i 1990 vert halde i veke 44.

*

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 9/88: SOKNERÅDSVALET

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 9.1 SAKSORIENTERING

Dokument 9.2 BREV FRA
KIRKE- OG
UNDERVISNINGSDEPARTEMENTET,
DATERT 12. JULI 1988

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Kirke- og undervisningsdepartementet har tidligere overlatt til Kirkemøtet å fastsette regler for forhåndsstemmgeving og felles valgdager (sak KM 18/84).

Kirkemøtet 1987 behandlet "Regler for oppsetting av lister til soknerådval" (sak KM 18/87) og fattet følgende vedtak:

1. Kyrkjemøtet vil gå inn for at reglane for soknerådval vert endra slik at det vert høve til å kumulere kandidatar også ved fleirtalsval.
2. Kyrkjemøtet 1987 bed om at Kyrkjemøtet får delegert mynde til å vedta reglar for soknerådval slik at dei kan ta til å gjelde for val til nye sokneråd i 1990.

I brev av 12. juli 1988 viser Kirkedepartementet til dette vedtaket og ber Kirkemøtet 1988 om "å utarbeide forslag til nytt fullstendig regelverk om forberedelse og gjennomføring av menighetsrådsvalget 1989".

Det heter videre i brevet at "reglene må ligge innenfor rammen av Kirkeordningslovens bestemmelser om valg av menighetsråd".

Kirkemøtet er videre bedt om å "fastsette valgdag(er) for menighetsrådsvalget 1989".

Komiteens merknader

- a) Det sier seg selv at Kirkemøtet ikke kan utarbeide forslag til nytt fullstendig regelverk for menighetsrådsvalget 1989. Brevet fra departementet må forstås slik at Kirkemøtet gjør vedtak om hovedlinjer, og at Kirkerådet arbeider videre med regelverket med dette som bakgrunn.

Komiteen viser til vedtak i sak KM 18/87 der Kirkemøtet ber om å få delegert myndighet til å fastsette slike regler. Det er grunn til å fremme samme henstilling en gang til, nemlig at de regler departementet i dag kan gi i medhold av Kirkeordningslovens § 10, siste ledd, delegeres til Kirkemøtet.

- b) Valgdag(er)

Komiteen går inn for at Kirkemøtet fastsetter 2. og 3. søndag i oktober som permanente valgdager for menighetsrådsvalg, med anledning for menighetene til å benytte bare en av dagene.

For å øke oppslutningen bør menighetene likevel oppfordres til å avholde valg begge søndagene.

- c) Kumulering

I samsvar med Kirkemøtets vedtak i 1987 går komiteen inn for kumulering ved menighetsrådsvalg. En vurderer det slik at en ordning som gir velgeren adgang til å kumulere også ved flertallsvalg, vil øke interessen før valget, og gi den enkelte velger mer å si.

Når det gjelder forhåndskumulering derimot, er komiteen oppmerksom på at dette kan gi velgerne opplevelsen av at valget er avgjort på forhånd. De kandidatene som blir forhåndskumulert, vil nesten alltid bli valgt.

Et flertall i komiteen vurderer det likevel slik at en representativt oppnevnt nominasjonskomite ved en slik ordning kan bidra til å få valgt kandidater som er villige til å påta seg ansvar og som har den nødvendige erfaring.

Dessuten, om det bare er velgerne som har adgang til å kumulere, vil det fortsatt være fare for at et lite antall velgere kan avgjøre valgresultatet.

Flertallet vil likevel avgrense adgangen til forhåndskumulering. Det foreslås at:

- I menighetsråd som har 4 representanter, kan bare 1 forhåndskumuleres.
- I menighetsråd som har 6 eller 8 representanter, kan inntil 2 kandidater forhåndskumuleres, og
- i menighetsråd med 10 representanter kan inntil 3 kandidater forhåndskumuleres.

Ettersom kumulering ikke er mulig ved flertallsvalg ved andre offentlige valg (jfr. Valgloven av 1. mars 1985, § 69), vil det være nødvendig at de juridiske og valgtekniske sider ved en slik fremgangsmåte blir klarert før regelverket fastsettes.

Et mindretall i komiteen vurderer det slik at forslagsstillerne vil få for stor innflytelse om det blir gitt anledning til forhåndskumulering. Dette kan føre til unødvendige motsetninger mellom grupper og personer i menigheten. I tillegg mener mindretallet at forhåndskumulering vil være med på å redusere interessen for valget.

- d) Komiteen slutter seg ellers til de endringer som er nevnt i saksorienteringen, pkt. 3 a - 3 c, og som vil bidra til at reglene for menighetsrådsvalg i "det vesentlige" er i samsvar med Valglovens bestemmelser (jfr. KoL, § 10, 2. ledd).

Det gjelder bl.a.:

"Kandidatlisten som skal være betegnet med for-, mellom- og etternavn, og hvis det er nødvendig for å unngå forvekslinger, med stilling og/eller bostedsadresse."

- Nye navn som velgeren føyer til på stemmesedelen, kan ikke kumuleres.
 - Dersom flere kandidater har fått like mange stemmer, "avgjøres utfallet ved loddtrekning" endres til "er plasseringen på den offentlige listen utslagsgivende". Den som har lavest plassnummer på valglisten, kommer først.
- e) De endringer som komiteen har foreslått under pkt. c og d ovenfor, må utformes i detalje i det regelverk som skal utarbeides i god tid før valget.

Fremlegg til vedtak

1. Kirke- og undervisningsdepartementet har i brev av 12. juli 1988 bedt Kirkemøtet om å "utarbeide forslag til nytt fullstendig regelverk om forbedelse og gjennomføring av menighetsrådsvalg 1989".

Kirkemøtet vil foreslå følgende endringer i regler for valg av menighetsråd:

- Velgeren gis rett til å kumulere ved flertallsvalg.
- Forhåndskumulering ved flertallsvalg tillates i samsvar med nærmere fastsatte regler.
- Mindre endringer når det gjelder kandidatliste, opptelling og valgoppgjør utformes i tråd med Valglovens bestemmelse, og slik komiteen har foreslått i pkt. d.

Kirkemøtet ber Kirkerådet om å utarbeide forslag til nytt fullstendig regelverk, som tar hensyn til de foreslåtte endringene.

2. Kirkemøtet vil gjenta Kirkemøtets vedtak fra 1987 og be om at Kirkemøtet får delegert myndighet til å vedta fullstendige regler for valg av menighetsråd, som departementet i dag fastsetter i medhold av Kirkeordningsloven, § 10, 3. ledd.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet sørge for at det blir utarbeidet veiledningsmateriell vedrørende forbedelse og gjennomføring av valget.
4. Kirkemøtet fastsetter 2. og 3. søndag i oktober som faste valgdager for menighetsrådsvalg. Dersom menighetsrådet finner at det er vesentlige ulemper ved å avholde valg på de fastsatte dagene, kan bispedømmerådet gi dispensasjon etter søknad.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Ole D. Hagesæther

Følgende hadde ordet:

Ole D. Hagesæther, Georg Hille, Arvid H. Nergård, Berge Furre, Svein Aage Christoffersen, Helga Gitmark og Andreas Aarflot

Fremsatte forslag

Georg Hille foreslo endring i vedtaksfremleggets pkt. 1 ved stryking av annet strekpunkt ("forhåndskumulering ved flertallsvalg tillates i samsvar med nærmere fastsatte regler").

Ved votering ble forslaget vedtatt med 40 mot 39 stemmer.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirke- og undervisningsdepartementet har i brev av 12. juli 1988 bedt Kirkemøtet om å "utarbeide forslag til nytt fullstendig regelverk om forbedelse og gjennomføring av menighetsrådsvalget 1989".

Kirkemøtet vil foreslå følgende endringer i regler for valg av menighetsråd:

- Velgeren gis rett til å kumulere ved flertallsvalg.
- Mindre endringer når det gjelder kandidatliste, opptelling og valgoppgjør utformes i tråd med Valglovens bestemmelse, og slik komiteen har foreslått i pkt. d.

Kirkemøtet ber Kirkerådet om å utarbeide forslag til nytt fullstendig regelverk, som tar hensyn til de foreslåtte endringene.

2. Kirkemøtet vil gjenta Kirkemøtets vedtak fra 1987 og be om at Kirkemøtet får delegert myndighet til å vedta fullstendige regler for valg av menighetsråd, som departementet i dag fastsetter i medhold av Kirkeordningsloven, § 10, 3. ledd.
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet sørge for at det blir utarbeidet veiledningsmaterieell vedrørende forbedelse og gjennomføring av valget.
4. Kirkemøtet fastsetter 2. og 3. søndag i oktober som faste valgdager for menighetsrådsvalg. Der-
som menighetsrådet finner at det er vesentlige ulemper ved å avholde valg på de fastsatte da-

gene, kan bispedømmerådet gi dispensasjon etter søknad.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 10/88: EVANGELISERING

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 10.1 SAKSORIENTERING

Dokument 10.2 "EVANGELISERENDE
MENIGHETER"
Innstilling fra
en arbeidsgruppe
under Kirkens
gudstjeneste- og
evangeliseringsråd

Dokument 10.3 BEGREPET EVANGELISERING
I INTERNASJONALT-
ØKUMENISK PERSPEKTIV

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

Etter forslag fra Agder og Møre bispedømmeråd er "Evangelisering" fremmet som sak på årets Kirkemøte. Kirkens gudstjeneste- og evangeliseringsråd (KGE) har anbefalt at dette skal gjøres til hovedsaken på Kirkemøtet. KGE nedsatte en arbeidsgruppe til å forberede saksfremleggelsen. Arbeidsgruppens betenkning ble sammen med KGE's anbefalinger oversendt Kirkerådet (sak KGE 27/88).

Kirkerådet har overfor Kirkemøtet anbefalt at saken behandles med utgangspunkt i de ovenfor nevnte saksdokumenter og i lys av bl.a. biskop Håkon E. Andersens foredrag "Evangeliet - Guds kraft", og følgende andre saker på Kirkemøtets dagsorden: 3/88, 11/88, 17/88 og 18/88.

Komiteen merknader

- Komiteen vil uttrykke glede over at "Evangelisering" er gjort til hovedsak på årets møte, og takker for

den utfordring som er blitt gitt gjennom biskop Håkon E. Andersens foredrag.

- Komiteen viser til at dette saksområde er plassert sentralt i Kirkerådets rammeprogram, der det heter at "Kirkerådet skal arbeide for et levende guds-tjenesteliv, evangeliserende virksomhet og misjons-engasjement i Den norske kirke".
- Komiteen påpeker videre at Rammeprogrammet pålegger Kirkerådet å se til at det utarbeides en handlingsplan for hvordan Kirkemøtets vedtak i denne sak skal følges opp i vår kirke (Rammeprogrammet, pkt. A 4 c).
- Som et ledd i å gjøre dette vedtaket kjent for menighetene, bør det utarbeides en trykksak der den del av vedtaket som er rettet til menighetene (A), blir presentert. Denne trykksaken bør gis bred spredning på alle plan i vår kirke.

Forslag til vedtak

- A. Kirkemøtet ønsker å komme med følgende hilsen til Den norske kirkes menigheter:

EVANGELIET - GUDS KRAFT
TIL FRELSE

Kirken i tjeneste for Guds rike

Kirkemøtet hilser Den norske kirkes menigheter og hvert enkelt kirkemedlem med ønske om Guds fred i Jesus Kristus, vår Herre!

Vi takker Gud for alle som ved dåpen og troen har fått del i Guds rike. Samtidig ser vi med sorg at store deler av vårt folk ikke tar del i menighetens liv. Derfor vender vi oss nå til våre menigheter med oppfordring om å styrke og fornye den evangeliserende tjeneste på alle plan i vår kirke.

Jesus begynte sin virksomhet med å forkynne evangeliet om Guds rike: "Tiden er kommet, Guds rike er nær. Vend om og tro på evangeliet" (Mark. 1.15). Han brakte dette rike til menneskene ved å forkynne evangeliet og helbrede syke (Matt. 4.23). Guds rike utbres i dag gjennom den kristne kirke, som er Kristi legeme i verden (1. Kor. 12.12 ff). Dette skjer ved at mennesker ved dåp og tro mottar tilgivelse for sine synder (Apgj. 2.38). Dermed innlemmes de i menighetens gudstjenestefeirende fellesskap som samles i Guds hus og om Herrens bord (Apgj. 2.46).

Evangelisering

Evangelisering er kirkens grunnoppdrag i verden. Det sikter på å føre nye mennesker inn i Guds rike, og gjøre dem til glade deltakere i det store lovprisningsfellesskap som er alle tings mål og mening: Gudstjenesten for Guds trone, som begynner allerede her og nå (Hebr. 12.22-24). Evangeliet er det glade budskap om at Gud har elsket verden så høyt at han gav sin sønn til soning for verdens synder, slik at hver den som tror på ham ikke skal gå fortapt, men ha evig liv (Joh. 3.16; 1. Joh. 2.2).

Fremst i kirkens evangeliseringsoppdrag står forkynnelsen av Guds ord. Denne tjenesten er gitt til hele kirken (Luk. 10.16). Forkynnelsen skjer gjennom den offentlige preken og den enkelte kristnes vitnesbyrd i hverdagen. Gjennom forkynnelsen skapes tro på Kristus (Rom. 10.17). Derfor kan ingenting av det kirken ellers gjør, erstatte forkynnelsen av Guds ord. Ingen andre enn den kristne menighet kan gi dette ord videre til verden. Alt hva kirken er og gjør, har sitt utgangspunkt i dette ord.

Likevel kan ikke kirkens evangeliseringsoppdrag begrenses til bare å omfatte forkynnelsen av Guds ord. Som Gudsrikets folk er kirken etter Kristi forbilde kalt til å formidle Guds rikes krefter til verden og ha menneskets totale behov for øye i hele sin tjeneste med evangeliet. Det kristne vitnesbyrd i verden er helhetlig, det formidles både søndag og hverdag, i ord og gjerning (Matt. 5.16; 1. Pet. 2.12).

Evangeliseringsoppdraget inkluderer såvel diakonien som kirkens mer omfattende tjeneste overfor samfunnets moralske og kulturelle liv.

Vi må imidlertid bekjenne at vi som menigheter og kirke ikke har maktet å vise praktisk omsorg for menneskers nød i samme grad som vi har talt om kjærlighetens evangelium. Derfor har kirken for mange heller ikke fremtrådt som en ekte troverdig forkynner av Guds kjærlighet. Slik har vitnesbyrdet om Kristus i vårt folk blitt svekket.

Nye utfordringer i vår tid

Vi lever i en tid hvor folk sterkere enn før er opptatt av den religiøse dimensjon ved livet. Stadig flere synes å oppdage at materielle goder ikke kan oppfylle våre dypeste menneskelige behov. Spørs-

målet etter et meningsgivende helhetssyn stilles med ny styrke. En ny søken etter tilværelsens åndelige innhold viser seg på bred front i vårt samfunn. Det er en utfordring for oss som kirke å lede denne religiøse søken hen mot Kristus.

Kirken utfordres i dag til å fremholde og tolke det gamle kristne evangelium som svaret på en ny tids spørsmål. Vi tror at bare dette budskap har makt til å sette mennesker i det rette forhold til Ham som er livets skaper og universets Herre. Den kristne virkelighetsforståelse gir oss en helhetlig livstolkning som går i dybden i møte med nye verdensbilder som presenterer seg i vår tid.

Hvis kirken skal lykkes i å gjøre evangeliet aktuelt og forståelig i vår tid, er det nødvendig å ta dagens menneskers tankeverden, livsopplevelse og religiøse forestillinger på alvor. Da Paulus møtte sin tids filosofi på Areopagos i Athen, viste han stor dristighet på dette feltet. Han brukte ord og tanker fra grekernes egen religiøse tradisjon, og tok dem i tjeneste for forkynnelsen av evangeliet om Kristus (Apgj. 17.28 ff). Paulus står her som et forbilde for hvordan kirken kan ta tidens språk og tanker i bruk for å forkynne evangeliet og kalle mennesker til omvendelse.

En evangeliserende kirke

1. Livet i vår kirke med gudstjenestefeiring, kirkelige handlinger, undervisning, diakoni, barne- og ungdomsarbeid, og de frivillige organisasjoners virksomhet har evangelisering som sin forutsetning og sitt sikte. En fornyelse av den evangeliserende tjeneste får derfor følger for hele menighetens liv.
2. For at våre menigheter i større grad kan leve som evangeliserende menigheter, vil det være behov for:
 - At søndagens gudstjenestefeiring med samling om Ord og sakrament kan fremstå både som det utgangspunkt som inspirerer til evangelisering, og som det åpne fellesskap som evangeliseringen vil føre mennesker inn i.
 - At alle kristne ser sitt ansvar i å møte fram til det lovprisende gudstjenestefellesskap søndag formiddag. Slik vil menigheten avlegge et sterkt vitnesbyrd i nær-

miljøet, og gjøre det lettere for nye mennesker å komme til kirke.

- At det videre legges vekt på å utvikle et gudstjenesteliv som i særlig grad er sik-
tet inn på å trekke nye grupper inn i me-
nighetens samling. Familie- og ungdoms-
gudstjenester er særlig viktige i denne
sammenhengen.
 - At menighetene er utholdende i forbønnens
tjeneste for verden. Menighetens medlem-
mer bør oppmuntres til å danne bønnegrup-
per, bønnevakttjeneste og til å styrke
det personlige bønnelivet.
 - At menighetene vurderer sin virksomhet med
sikte på at ressursene i størst mulig grad
kan bli brukt i et utadrettet arbeid for å
nå mennesker med budskapet om Guds kjær-
lighet og nåde.
 - At menighetene gjennom forkynnelse og under-
visning legger vekt på å hjelpe de kristne
til større glede over evangeliets gave og
en dypere forståelse av troens innhold og
betydning i forhold til vår tids religiøse
forestillinger.
 - At det i menighetene gis konkret opplæring
i å hjelpe mennesker til å dele evangeliet
med andre, og til å inkludere og ta imot
nye mennesker i menighetens fellesskap.
 - At menighetene søker å organisere og opp-
muntre nabogrupper og tilsvarende felles-
skap til å samtale om den kristne tro og
vise menneskelig omsorg innenfor nærmiljø-
ets rammer.
 - At menighetene bygger ut sin diakonale tje-
neste og engasjerer seg i lokalsamfunnets
liv, slik at vitnesbyrdet om Guds kjærlig-
het kan formidles på en helhetlig og tro-
verdig måte.
3. Kirkemøtet hilser med glede opprettelsen av Kon-
taktforum for evangelisering. Det er her skapt
en historisk mulighet for samarbeid mellom offi-
sielle og frivillige organer i vår kirke om
evangeliseringens tjeneste i vårt land. Kirke-
møtet viser til at Kontaktforumet vil utarbeide
hjelpemateriell og opplæringsprogrammer som kan
anvendes både i menighetene og de frivillige
organisasjonene.

Det er Kirkemøtets ønske at denne hilsen kan inspirere menighetene til å søke et fordypet fellesskap med Kristus i troen og målbevisst å utbre Guds rike i vårt folk.

B. Kirkemøtet fatter følgende vedtak, rettet til Kirkerådet:

- Kirkens gudstjeneste- og evangeliseringsråd bør i samarbeid med Kontaktforum for evangelisering ta initiativ til at det utarbeides hjelpemateriell til bruk ved de møteplasser hvor de brede lag av folket kommer i kontakt med kirken: Dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.
- Kirkerådet må i samsvar med sin målsetting arbeide aktivt, planmessig og integrert med sikte på å styrke evangeliseringens tjeneste i vår kirke. Kirkerådet bes om å gjøre evangelisering til et prioritert satsingsområde, slik at det kan tilføres midler ved disponeringen av Særfond II fra 1990.

C. Kirkemøtet vil rette følgende henstilling til bispedømmerådene:

I påvente av bevilgninger fra Særfond II som kan tilføres det sentralkirkelige arbeidet for å styrke evangeliseringens tjeneste i vår kirke, utfordrer Kirkemøtet bispedømmerådene til å bringe til veie midler for 1989 til en prosjektarbeider i Kontaktforum for evangelisering.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Tone Thorp
Saksordfører: Bjørn Bue

Følgende hadde ordet:

Bjørn Bue, Olav Bønes, Albert Johannessen, Øystein Thelle, Jan-Martin Berentsen, Jan Gossner, Gunnar Salomonsen, Ole D. Hagesæther, Anders Tho, Andreas Andreassen, Berit Gamlem, Lillian Rasmussen, Oddvar Larsen, Svein Aage Christoffersen, Thor Wang, Ole Herman Fisknes, Fredrik Grønningsæter, Odd Magnar Vognild, Margit Rognerud, Solveig Fiske og Ivar Ramvi.

Fremsatte forslag

Øystein Thelle foreslo to endringer i avsnittet "En evangeliserende kirke", pkt. 2:

- I 3. strekpunkt erstattes siste setning med:
"F.eks. familiegudstjenester, ungdomsgudstjenester, samlinger med sterkere innslag av musikk og andre kunstneriske uttrykksformer (koralaftener, musikkandakter o.l.)".
- 5. strekpunkt omformuleres slik:
"At menighetene vurderer om det utadrettede arbeid og den evangeliserende dimensjon i tilstrekkelig grad tilgodeses i menighetens prioritering av virksomhet og ressursbruk."

Anders Tho foreslo tilføyelse i avsnitt 2:

Herunder påpekes viktigheten av å stimulere til en evangeliserende livsholdning i menigheten og nærmiljøet.

Oddvar Larsen fremmet følgende forslag:

- Pkt. C strykes.
- Pkt. B får tilføyelsen: "Kirkemøtet fatter følgende vedtak, rettet mot Kirkerådet og bispedømmerådene: Kirkerådet og bispedømmerådene må i samsvar ... " osv. Siste setning strykes i sin helhet.

Fredrik Grønningsæter foreslo nytt strekpunkt 5 under avsnittet "En evangeliserende kirke":

At menighetenes medlemmer blir seg bevisst at deres livsførsel er en del av troens vitnesbyrd.

Ivar Ramvi fremmet forslagene:

- Nytt pkt. B:
"Kirkemøtet fatter følgende vedtak, rettet til Kirkerådet og bispedømmerådene: Kirkerådet og bispedømmerådene må i samsvar med sin målsetting arbeide aktivt, planmessig og integrert med sikte på å styrke evangeliseringens tjeneste i vår kirke. Dette bør skje ved konkret støtte i form av en fleksibel utnyttelse av det personell og de økonomiske ressurser en rår over."
- Pkt. C strykes.

Solveig Fiske foreslo:

- I pkt. B: Strekpunkt 1 strykes.

Ole D. Hagesæther foreslo:

- I pkt. B, annet strekpunkt: De siste tre linjene går ut.
- Pkt. C, ny tekst:

"Kirkemøtet ber bispedømmerådene arbeide for at det for hvert bispedømme fremskaffes midler for 1989 til en prosjektarbeider i Kontaktforum for evangelisering."

Dirigentskapet foreslo:

Saken sendes tilbake til Komite A til ny behandling.

Dirigentskapets forslag ble enstemmig vedtatt.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Bjørn Bue

Følgende hadde ordet:

Bjørn Bue, Marit Solheim Bjørkli, Halvor Bergan, Jostein Malum, Håkon E. Andersen, Jens Kleppa, Ivar Ramvi, Fredrik Grønningsæter, Per Lønning, Oddvar Larsen, Andreas Andreassen, Olav Bønes, Helga Gitmark og Berge Furre.

Endringer i komiteens merknader

I siste strekpunkt strykes siste setning: "Sammen med denne trykksaken ..."

Korreksjon fra komiteen i forslag til vedtak

Komiteen går over til Ivar Ramvis formulering av punkt B.

Komiteens endringer i vedtaksforslaget

Under "Nye utfordringer i vår tid":

I første avsnitt strykes siste setning og erstattes med:

Men tidens religiøse strømninger gir vage og ubestemte svar på spørsmålet etter hvor det guddommelige er å finne. I denne situasjon kalles vi til å føre mennesker til Kristus, den legemliggjorte Gud, som møter oss i nattverden i sitt legeme og blod.

I annet avsnitt strykes de sistetre ord "i vår tid".

Tredje avsnitt utgår.

I fjerde avsnitt strykes ordet "dagens" i den andre setningen.

Under "En evangeliserende kirke":

Tredje strekpunkt endres fra annen setning til: "... i særlig grad sikter mot å trekke nye grupper inn i menighetens samling. Vi oppfordrer menigheten til å ta i bruk den rikdom av liturgier som nå er tilgjengelig."

Femte strekpunkt endres til: "At menighetene vurderer om det utadrettede arbeid og den evangeliserende dimensjon i tilstrekkelig grad tilgodeses ved prioritering av ressursene."

Strekpunkt 7 endres til: "At menighetene stimuleres og oppdras til en evangeliserende livsholdning i nærmiljøet, og til å ta imot ..."

I avsnitt 3 endres siste periode: "... til at Kontaktforumet vil stimulere til å ta i bruk eksisterende hjelpemateriell og dessuten utarbeide nytt materiell som kan anvendes ..."

Punkt B endres ved at første strekpunkt strykes, og ved at andre strekpunkt erstattes med følgende: "Kirkerådet må i samsvar med sin målsetting arbeide aktivt, planmessig og integrert med sikte å styrke evangeliseringens tjeneste i vår kirke. Kirkerådet bes om å gjøre evangelisering til et prioritert satsingsområde."

I punkt C omformuleres henstillingen til: "Kirkemøtet ber bispedømmerådene arbeide for at det fremskaffes midler for 1989 til en prosjektarbeider i Kontakforum for evangelisering."

Voteringer

Fredrik Grønningsæters forslag om tilføyelse ble tatt opp til votering.

Forslaget fikk 36 stemmer og falt.

Det fremsatte forslag om å stryke punkt C ble satt under votering.

Forslaget fikk 20 stemmer og falt.

Den endelige votering fikk dette resultatet:

- Punkt A: Komiteens endrede forslag vedtas.
- Punkt B: Ivar Ramvis forslag vedtas.
- Punkt C: Komiteens endrede forslag vedtas.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

- A. Kirkemøtet ønsker å komme med følgende hilsen til Den norske kirkes menigheter:

EVANGELIET - GUDS KRAFT
TIL FRELSE

Kirken i tjeneste
for Guds rike

Kirkemøtet hilser Den norske kirkes menigheter og hvert enkelt kirkemedlem med ønske om Guds fred i Jesus Kristus, vår Herre!

Vi takker Gud for alle som ved dåpen og troen har fått del i Guds rike. Samtidig ser vi med sorg at store deler av vårt folk ikke tar del i menighetens liv. Derfor vender vi oss nå til våre menigheter med oppfordring om å styrke og fornye den evangeliserende tjeneste på alle plan i vår kirke.

Jesus begynte sin virksomhet med å forkynne evangeliet om Guds rike: "Tiden er kommet, Guds rike er nær. Vend om og tro på evangeliet" (Mark. 1.15). Han brakte dette rike til menneskene ved å forkynne evangeliet og helbrede syke (Matt. 4.23). Guds rike utbres i dag gjennom den kristne kirke, som er Kristi legeme i verden (1. Kor. 12.12 ff). Dette skjer ved at mennesker ved dåp og tro mottar tilgivelse for sine synder (Apgj. 2.38). Dermed

innlemmes de i menighetens gudstjenestefeirende fellesskap som samles i Guds hus og om Herrens bord (Apgj. 2.46).

Evangelisering

Evangelisering er kirkens grunnoppdrag i verden. Det sikter på å føre nye mennesker inn i Guds rike, og gjøre dem til glade deltakere i det store lovprisningsfellesskap som er alle tings mål og mening: Gudstjenesten for Guds trone, som begynner allerede her og nå (Hebr. 12.22-24). Evangeliet er det glade budskap om at Gud har elsket verden så høyt at han gav sin sønn til soning for verdens synder, slik at hver den som tror på ham ikke skal gå fortapt, men ha evig liv (Joh. 3.16; 1. Joh. 2.2).

Fremst i kirkens evangeliseringsoppdrag står forkynnelsen av Guds ord. Denne tjenesten er gitt til hele kirken (Luk. 10.16). Forkynnelsen skjer gjennom den offentlige preken og den enkelte kristnes vitnesbyrd i hverdagen. Gjennom forkynnelsen skapes tro på Kristus (Rom. 10.17). Derfor kan ingenting av det kirken ellers gjør, erstatte forkynnelsen av Guds ord. Ingen andre enn den kristne menighet kan gi dette ord videre til verden. Alt hva kirken er og gjør, har sitt utgangspunkt i dette ord.

Likevel kan ikke kirkens evangeliseringsoppdrag begrenses til bare å omfatte forkynnelsen av Guds ord. Som Gudsrikets folk er kirken etter Kristi forbilde kalt til å formidle Guds rikes krefter til verden og ha menneskets totale behov for øye i hele sin tjeneste med evangeliet. Det kristne vitnesbyrd i verden er helhetlig, det formidles både søndag og hverdag, i ord og gjerning (Matt. 5.16; 1. Pet. 2.12).

Evangeliseringsoppdraget inkluderer såvel diakonien som kirkens mer omfattende tjeneste overfor samfunnets moralske og kulturelle liv.

Vi må imidlertid bekjenne at vi som menigheter og kirke ikke har maktet å vise praktisk omsorg for menneskers nød i samme grad som vi har talt om kjærlighetens evangelium. Derfor har kirken for mange heller ikke fremtrådt som en ekte og troverdig forkynner av Guds kjærlighet. Slik har vitnesbyrdet om Kristus i vårt folk blitt svekket.

Nye utfordringer i vår tid

Vi lever i en tid hvor folk sterkere enn før er opptatt av den religiøse dimensjon ved livet. Stadig flere synes å oppdage at materielle goder ikke kan oppfylle våre dypeste menneskelige behov. Spørsmålet etter et meningsgivende helhetssyn stilles med ny styrke. En ny søken etter tilværelsens åndelige innhold viser seg på bred front i vårt samfunn. Men tidens religiøse strømninger gir vage og ubestemte svar på spørsmålet etter hvor det guddommelige er å finne. I denne situasjon kalles vi til å føre mennesker til Kristus, den legemliggjorte Gud, som møter oss i nattverden i sitt legeme og blod.

Kirken utfordres i dag til å fremholde og tolke det gamle kristne evangelium som svaret på en ny tids spørsmål. Vi tror at bare dette budskap har makt til å sette mennesker i det rette forhold til Ham som er livets skaper og universets Herre. Den kristne virkelighetsforståelse gir oss en helhetlig livstolkning som går i dybden i møte med nye verdensbilder som presenterer seg.

I møte med nyreligiøsiteten kalles kirken også til å holde fram troens mysterium og den meditative tradisjon. Mennesker kan her hjelpes til en dypere erfaring av fellesskapet med Kristus, han som sammen med Gud Fader lever i dem som tror på ham (Joh. 17.23).

Hvis kirken skal lykkes i å gjøre evangeliet aktuelt og forståelig i vår tid, er det nødvendig å ta menneskers tankeverden, livsopplevelse og religiøse forestillinger på alvor. Da Paulus møtte sin tids filosofi på Areopagos i Athen, viste han stor dristighet på dette feltet. Han brukte ord og tanker fra grekernes egen religiøse tradisjon, og tok dem i tjeneste for forkynnelsen av evangeliet om Kristus (Apgj. 17.28 ff). Paulus står her som et forbilde for hvordan kirken kan ta tidens språk og tanker i bruk for å forkynne evangeliet og kalle mennesker til omvendelse.

En evangeliserende kirke

1. Livet i vår kirke med gudstjenestefeiring, kirkelige handlinger, undervisning, diakoni, barne- og ungdomsarbeid, og de frivillige organisasjoners virksomhet har evangelisering som sin forutsetning og sitt sikte. En fornyelse av den

evangeliserende tjeneste får derfor følger for hele menighetens liv.

2. For at våre menigheter i større grad kan leve som evangeliserende menigheter, vil det være behov for:
 - At søndagens gudstjenestefeiring med samling om Ord og sakrament kan fremstå både som det utgangspunkt som inspirerer til evangelisering, og som det åpne fellesskap som evangeliseringen vil føre mennesker inn i.
 - At alle kristne ser sitt ansvar i å møte fram til det lovprisende gudstjenestefellesskap søndag formiddag. Slik vil menigheten avlegge et sterkt vitnesbyrd i nærmiljøet, og gjøre det lettere for nye mennesker å komme til kirke.
 - At det videre legges vekt på å utvikle et gudstjenesteliv som i særlig grad sikter mot å trekke nye grupper inn i menighetens samling. Vi oppfordrer menigheten til å ta i bruk den rikdom av liturgier for ulike anledninger som nå er tilgjengelig.
 - At menighetene er utholdende i forbønnens tjeneste for verden. Menighetens medlemmer bør oppmuntres til å danne bønnegrupper, bønnevakttjeneste og til å styrke det personlige bønnelivet.
 - At menighetene vurderer om det utadrettede arbeid og den evangeliserende dimensjon i tilstrekkelig grad tilgodeses ved prioritering av ressursene.
 - At menighetene gjennom forkynnelse og undervisning legger vekt på å hjelpe de kristne til større glede over evangeliets gave og en dypere forståelse av troens innhold og betydning i forhold til vår tids religiøse forestillinger.
 - At menighetene stimuleres og oppdras til en evangeliserende livsholdning i nærmiljøet, og til å ta imot nye mennesker i menighetens fellesskap.
 - At menighetene søker å organisere og oppmuntre nabogrupper og tilsvarende fellesskap til å samtale om den kristne tro og

vise menneskelig omsorg innenfor nærmiljøets rammer.

- At menighetene bygger ut sin diakonale tjeneste og engasjerer seg i lokalsamfunnets liv, slik at vitnesbyrdet om Guds kjærlighet kan formidles på en helhetlig og troverdig måte.
3. Kirkemøtet hilser med glede opprettelsen av Kontaktforum for evangelisering. Det er her skapt en historisk mulighet for samarbeid mellom offisielle og frivillige organer i vår kirke om evangeliseringens tjeneste i vårt land, Kirkemøtet viser til at Kontaktforumet vil stimulere til å ta i bruk eksisterende hjelpemateriell og dessuten utarbeide nytt materiell som kan anvendes både i menighetene og de frivillige organisasjonene.

Det er Kirkemøtets ønske at denne hilsen kan inspirere menighetene til å søke et fordypet fellesskap med Kristus i troen og målbevisst å utbre Guds rike i vårt folk.

- B. Kirkemøtet fatter følgende vedtak, rettet til Kirkerådet og bispedømmerådene:

Kirkerådet og bispedømmerådene må i samsvar med sin målsetting arbeide aktivt, planmessig og integrert med sikte på å styrke evangeliseringens tjeneste i vår kirke. Dette bør skje ved konkret støtte i form av en fleksibel utnyttelse av det personell og de økonomiske ressurser en rår over.

- C. Kirkemøtet vil rette følgende henstilling til bispedømmerådene:

Kirkemøtet ber bispedømmerådene arbeide for at det fremskaffes midler for 1989 til en prosjektarbeider i Kontaktforum for evangelisering.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 11/88: EMBETE OG RÅD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 11.1 SAKSORIENTERING

Dokument 11.2 "KIRKENS EMBETE & RÅD
- HVEM SKAL BESTEMME HVA
- OG HVORFOR?"
Utredning fra
en arbeidsgruppe
oppnevnt av Kirkerådet

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

Temaet "Embete og råd" ble drøftet på Kirkemøtet 1984 med utgangspunkt i et problemnotat om emnet, utarbeidet av Kirkerådets arbeidsgruppe for Kirkeordningsspørsmål.

Kirkemøtet vedtok å be Kirkerådet om å "arbeide videre med de prinsipielle og praktiske sidene av forholdet mellom embete og råd".

Med utgangspunkt i dette vedtaket oppnevnte Kirkerådet i mars 1986 en arbeidsgruppe til å forestå utredningen. Arbeidsgruppen sluttførte sin innstilling september 1987.

Utredningen behandler prinsipielle sider mellom embete og råd teologisk, historisk, økumenisk og juridisk.

Ut av dette materialet trekker arbeidsgruppen frem visse prinsipielle synspunkter som de mener bør danne grunnlag for det videre arbeid med regelverket. Gruppen appliserer videre sitt prinsipielle syn på enkelte aktuelle problemområder i forholdet mellom embete og råd.

Utredningen "Embete og råd" ble behandlet av Kirkemøtet 1987 (sak KM 9/87) som gjorde følgende vedtak:

1. Utredningen "Embete og råd" gir etter Kirkemøtets vurdering et godt grunnlag for det videre arbeid med å tilrettelegge kompetansefordeling og samvirke mellom embete og råd.
2. Utredningen sendes på høring til de teologiske fakulteter, kirkelige organer og institusjoner og yrkesorganisasjoner. Resultatet av høringen fremlegges for Kirkemøtet i 1988.
3. Kirkemøtet vil be Kirkerådet vurdere mulighetene for å få utredningen utgitt, og eventuelt få utarbeidet en forenklet utgave av den.

Vedtaket var enstemmig.

Utredningen ble sendt på høring i desember 1987 med høringsfrist 15. april 1988. Pr. 1. juni har følgende instanser avgitt høringsuttalelse:

- De teologiske fakulteter
- Yrkesorganisasjonene
(Klokkerlaget og
Kirketjenernes Landsforbund
mangler)
- Bispedømmerådene
(Nord-Hålogaland mangler)
- Biskopene
(Agder, Stavanger, Nidaros og
Nord-Hålogaland mangler)
- Alternativt Arbeidsfellesskap i Kirken
- Foreningen for Bibel og Bekjennelse
- Norsk Kvinnelig Teologforening

Komiteens merknader

1. Komiteen viser til merknadene i sak KM 9/87, pkt. 4: "En bør ta sikte på en foreløpig sluttbehandling av saken på Kirkemøtet 1988." Komiteen forstår dette slik at arbeidet med kirkens embete og råd er en prosess som er satt i gang og som må fortsette etter Kirkemøtet 1988.
2. Generelt er flertallet av høringsuttalelsene positive til utredningen som sådan. Høringsuttalelsene som er kommet inn, er behandlet av Kirkeordningsrådet og Kirkerådet. Komiteen mener vi her har fått en klargjørende fremstilling av de viktigste og bærende grunnprinsipper både for kirkens rådsorganer og embetsorganer. Dette danner et godt grunnlag for en videre avklaring av forholdet embete og råd. Utredningen avspeiler imidlertid også de ulike spenninger som befinner seg i det arbeidsfelt som behandles, noe også høringsuttalelsene gir uttrykk for.

Sak KM 11/88: EMBETE OG RÅD

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 11.1 SAKSORIENTERING

Dokument 11.2 "KIRKENS EMBETE & RÅD
- HVEM SKAL BESTEMME HVA
- OG HVORFOR?"
Utredning fra
en arbeidsgruppe
oppnevnt av Kirkerådet

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

Temaet "Embete og råd" ble drøftet på Kirkemøtet 1984 med utgangspunkt i et problemnotat om emnet, utarbeidet av Kirkerådets arbeidsgruppe for Kirkeordningsspørsmål.

Kirkemøtet vedtok å be Kirkerådet om å "arbeide videre med de prinsipielle og praktiske sidene av forholdet mellom embete og råd".

Med utgangspunkt i dette vedtaket oppnevnte Kirkerådet i mars 1986 en arbeidsgruppe til å forestå utredningen. Arbeidsgruppen sluttførte sin innstilling september 1987.

Utredningen behandler prinsipielle sider mellom embete og råd teologisk, historisk, økumenisk og juridisk.

Ut av dette materialet trekker arbeidsgruppen frem visse prinsipielle synspunkter som de mener bør danne grunnlag for det videre arbeid med regelverket. Gruppen appliserer videre sitt prinsipielle syn på enkelte aktuelle problemområder i forholdet mellom embete og råd.

Utredningen "Embete og råd" ble behandlet av Kirkemøtet 1987 (sak KM 9/87) som gjorde følgende vedtak:

1. Utredningen "Embete og råd" gir etter Kirkemøtets vurdering et godt grunnlag for det videre arbeid med å tilrettelegge kompetansefordeling og samvirke mellom embete og råd.
2. Utredningen sendes på høring til de teologiske fakulteter, kirkelige organer og institusjoner og yrkesorganisasjoner. Resultatet av høringen fremlegges for Kirkemøtet i 1988.
3. Kirkemøtet vil be Kirkerådet vurdere mulighetene for å få utredningen utgitt, og eventuelt få utarbeidet en forenklet utgave av den.

Vedtaket var enstemmig.

Utredningen ble sendt på høring i desember 1987 med høringsfrist 15. april 1988. Pr. 1. juni har følgende instanser avgitt høringsuttalelse:

- De teologiske fakulteter
- Yrkesorganisasjonene
(Klokkerlaget og
Kirketjenernes Landsforbund
mangler)
- Bispedømmerådene
(Nord-Hålogaland mangler)
- Biskopene
(Agder, Stavanger, Nidaros og
Nord-Hålogaland mangler)
- Alternativt Arbeidsfellesskap i Kirken
- Foreningen for Bibel og Bekjennelse
- Norsk Kvinnelig Teologforening

Komiteens merknader

1. Komiteen viser til merknadene i sak KM 9/87, pkt. 4: "En bør ta sikte på en foreløpig sluttbehandling av saken på Kirkemøtet 1988." Komiteen forstår dette slik at arbeidet med kirkens embete og råd er en prosess som er satt i gang og som må fortsette etter Kirkemøtet 1988.
2. Generelt er flertallet av høringsuttalelsene positive til utredningen som sådan. Høringsuttalelsene som er kommet inn, er behandlet av Kirkeordningsrådet og Kirkerådet. Komiteen mener vi her har fått en klargjørende fremstilling av de viktigste og bærende grunnprinsipper både for kirkens rådsorganer og embetsorganer. Dette danner et godt grunnlag for en videre avklaring av forholdet embete og råd. Utredningen avspeiler imidlertid også de ulike spenninger som befinner seg i det arbeidsfelt som behandles, noe også høringsuttalelsene gir uttrykk for.

3. Komiteen har merket seg at flere av høringsuttalelsene gir uttrykk for at andre stillingskategorier enn de som er tatt med i utredningen, blir tatt i betraktning.

Forslag til vedtak

Kirkemøtet konstaterer at vi i utredningen "Kirkens embete og råd" har fått en nyttig fremstilling av bærende prinsipper både for de kirkelige råd og for det kirkelige embete. Det omfattende høringsmaterialet har vist at de fleste høringsinstanser slutter opp om disse prinsipper.

Kirkemøtet vil særlig understreke at fremveksten av rådene er et uttrykk for at mennesker som gjennom dåpen har blitt kirkemedlemmer, tar ansvar for sin kirke. Utredningen innebærer en sterk understrekning og oppvurdering av det ansvar lekfolket har og skal ha i kirkestyret og i kirkens virksomhet. Gjennom medansvar og representativ medvirkning blir de leke lemmer på Kristi legeme trukket inn i oppgavene med å bygge Guds menighet. Samtidig understreker Kirkemøtet at embetet er en nødvendig forutsetning for at forvaltning av Ord og sakrament kan føres videre som en offentlig tjeneste i kirken.

Råd og embete er nødvendige organer dersom kirken skal være rett kirke i vårt folk. Sammen har de et åndelig ansvar for menighetens utvikling, og skal arbeide frem mot en virkekraftig, strategisk arbeidende og åpen evangelisk-luthersk folkekirke.

Kirkemøtet mener at oppfølgingen av utredningen "Kirkens embete og råd" må skje på to plan. Det må for det første skje en holdningsendring blant lekfolk og embetsbærere på bakgrunn av de prinsipper som utredningen legger til grunn. For det andre må lovverket på lengre sikt endres i samsvar med disse prinsipper, slik at det felles ansvar får synlig uttrykk på alle plan i styringsstrukturen.

Kirkemøtet vil peke på følgende prinsipper som er grunnleggende i det videre arbeid med å tilrettelegge praktiske ansvarsforhold og beslutningsprosesser i kirken:

1. Lovverket skal tjene livet i menigheten

Det er først og fremst i lokalmenigheten kirken virker gjennom Ord og sakrament, og gjøres synlig i fellesskap og tjeneste. Kirkens ordninger må primært tjene kirken på det lokale plan. Lovverket må derfor legge vilkårene til rette for

åndelig liv og vekst. Som en konsekvens av dette bør avgjørelsesmyndighet ligge så nær som mulig til dem som berøres av avgjørelsen.

2. Kirkens oppdrag og
åndelige fullmakter
er gitt til hele menigheten

Kirkens oppdrag og åndelige fullmakter er gitt til hele menigheten, men gjennom ordinasjonen har embetsbærerne fått et spesielt ansvar og en spesiell myndighet knyttet til forkynnelsen og forvaltningen av sakramentene. Dette er en tjeneste i, for og overfor menigheten. Dette spesielle oppdrag skal imidlertid utføres i samvirke mellom embete og lekfolk til menighetenes oppbyggelse og Guds ære.

3. Myndigheten til å lede
kirken ligger prinsipielt
hos hele menigheten

Ordnings- og styringsansvaret er et felles ansvar for alle som tilhører kirken. Kirkestyret utgjøres av den kompetanse som embetet og lekfolket i fellesskap representerer. Denne kompetanse er samlet til stede i rådene. Rådene består av leke medlemmer som er spesielt valgt til den kirkelige styringstjeneste, og som har gått inn under forpliktelsen på kirkens ordninger og læregrunnlag som er knyttet til denne tjeneste. I rådene sitter disse valgte tjenestebærerne sammen med dem som har Ordets embete og som er vigslet til slik tjeneste. Dette innebærer at styringsansvar i kirken ikke er lagt til embetet alene eller til lekfolket alene. Etter nytestamentlig forbilde er kirkestyret uttrykk for et samvirke mellom dem som er overdratt et kirkelig embete og dem som representerer menighetens leke medlemmer.

4. Samvirke må nedfelles
i lovgivningen

Den kirkelige lovgivning og den daglige virksomhet i menighetene må i fremtiden bygge på samvirke mellom embete og råd når det gjelder styringsansvaret i kirken. En samvirkemodell må også legges til grunn i det videre arbeid i lovgivningen som regulerer forholdet mellom embetet og rådsorganene. Det bør bl.a. lovfestes samråds- og informasjonsplikt.

Utredningen "Kirkens embete og råd" må følges opp over et bredt spektrum. Alle kirkerettslige bestemmelser

bør gjennomgås og ses i sammenheng med de prinsipper som er nedfelt i utredningen.

I første omgang er det behov for et nærmere arbeid på disse feltene:

- Instruks- og ansvarsforhold med sikte på å klargjøre ansvar og oppgaver mellom ansatte i ulike stillingskategorier og mellom ansatte og råd.
- Styrke biskopenes tilsynsansvar og instruksjonsmyndighet (jfr. sak BM 23/88).
- Forbedre regelverket om bruk av kirkene.

Det bør nedsettes arbeidsgrupper til å arbeide videre med disse spørsmål.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Nils Chr. Faarlund

Følgende hadde ordet:

Nils Chr. Faarlund, Arvid H. Nergård, Olav Bønes, Andreas Andreassen, Per Lønning, Andreas Aarflot, Thor Wang, Fredrik Grønningsæter og Bjørn Hareide.

Fremsatte forslag

Dirigenten foreslo at saken sendes tilbake til komiteen for ny behandling.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

2. gangs behandling

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Nils Chr. Faarlund

Følgende hadde ordet:

Nils Chr. Faarlund og Andreas Andreassen.

Komiteens endringer i vedtaksforslaget

I tredje avsnitt er ordlyden endret til:

Råd og embete er i dag nødvendige organer for at kirken skal kunne utføre sin pålagte tjeneste i vårt folk ...

Fjerde avsnitt er endret og utvidet til:

Kirkemøtet mener at oppfølgingen av utredningen "Kirkens embete og råd" må skje på flere plan. Det må arbeides med å skape en holdningsendring blant lekfolk og embetsbærere på bakgrunn av de prinsipper som utredningen legger til grunn. Lovverket må på lengre sikt endres i samsvar med disse prinsipper, slik at det felles ansvar får synlig uttrykk på alle plan i styringsstrukturen. Det vil også være naturlig å trekke med i det videre arbeidet de erfaringer som gjøres gjennom ulike former og modeller for samvirke som i en del sammenhenger allerede er virksomme.

I punkt 3 i de anbefalte prinsipper er tredje og fjerde linje endret: "... som embetet og lekfolket hver for seg og i fellesskap ..."

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kirkemøtet konstaterer at vi i utredningen "Kirkens embete og råd" har fått en nyttig fremstilling av bærende prinsipper både for de kirkelige råd og for det kirkelige embete. Det omfattende høringsmaterialet har vist at de fleste høringsinstanser slutter opp om disse prinsipper.

Kirkemøtet vil særlig understreke at fremveksten av rådene er et uttrykk for at mennesker som gjennom dåpen har blitt kirkemedlemmer, tar ansvar for sin kirke. Utredningen innebærer en sterk understrekning og oppvurdering av det ansvar lekfolket har og skal ha i kirkestyret og i kirkens virksomhet. Gjennom medansvar og representativ medvirkning blir de leke lemmer på Kristi legeme trukket inn i oppgavene med å bygge Guds menighet. Samtidig understreker Kirkemøtet at embetet er en nødvendig forutsetning for at forvaltning av Ord og sakrament kan føres videre som en offentlig tjeneste i kirken.

Råd og embete er i dag nødvendige organer for at kirken skal kunne utføre sin pålagte tjeneste i vårt folk. Sammen har de et åndelig ansvar for menighetens utvikling, og skal arbeide frem mot en virkekraftig, strategisk arbeidende og åpen evangelisk-luthersk folkekirke.

Kirkemøtet mener at oppfølgingen av utredningen "Kirkens embete og råd" må skje på flere plan. Det må arbeides med å skape en holdningsendring blant lekfolk og embetsbærere på bakgrunn av de prinsipper som utredningen legger til grunn. Lovverket må på lengre sikt endres i samsvar med disse prinsipper, slik at det felles ansvar får synlig uttrykk på alle plan i styringsstrukturen. Det vil også være naturlig å trekke med i det videre arbeidet de erfaringer som gjøres gjennom ulike former og modeller for samvirke som i en del sammenhenger allerede er virksomme.

Kirkemøtet vil peke på følgende prinsipper som er grunnleggende i det videre arbeid med å tilrettelegge praktiske ansvarsforhold og beslutningsprosesser i kirken:

1. Lovverket skal tjene
livet i menigheten

Det er først og fremst i lokalmenigheten kirken virker gjennom Ord og sakrament, og gjøres synlig i fellesskap og tjeneste. Kirkens ordninger må primært tjene kirken på det lokale plan. Lovverket må derfor legge vilkårene til rette for åndelig liv og vekst. Som en konsekvens av dette bør avgjørelsesmyndighet ligge så nær som mulig til dem som berøres av avgjørelsen.

2. Kirkens oppdrag og
åndelige fullmakter
er gitt til hele menigheten

Kirkens oppdrag og åndelige fullmakter er gitt til hele menigheten, men gjennom ordinasjonen har embetsbærerne fått et spesielt ansvar og en spesiell myndighet knyttet til forkynnelsen og forvaltningen av sakramentene. Dette er en tjeneste i, for og overfor menigheten. Dette spesielle oppdrag skal imidlertid utføres i samvirke mellom embete og lekfolk til menighetenes oppbyggelse og Guds ære.

3. Myndigheten til å lede
kirken ligger prinsipielt
hos hele menigheten

Ordnings- og styringsansvaret er et felles ansvar for alle som tilhører kirken. Kirkestyret utgjøres av den kompetanse som embetet og lekfolket hver for seg og i fellesskap representerer. Denne kompetanse er samlet til stede i rådene. Rådene består av leke medlemmer som er spesielt valgt til den kirkelige styringstjeneste, og som har gått inn under forpliktelsen på kirkens ordninger og lære-

grunnlag som er knyttet til denne tjeneste. I rådene sitter disse valgte tjenestebærerne sammen med dem som har Ordets embete og som er vigslet til slik tjeneste. Dette innebærer at styringsansvar i kirken ikke er lagt til embete alene eller til lekfolket alene. Etter nytestamentlig forbilde er kirkestyret uttrykk for et samvirke mellom dem som er overdratt et kirkelig embete og dem som representerer menighetens leke medlemmer.

4. Samvirke må nedfelles
i lovgivningen

Den kirkelige lovgivning og den daglige virksomhet i menighetene må i fremtiden bygge på samvirke mellom embete og råd når det gjelder styringsansvaret i kirken. En samvirkemodell må også legges til grunn i det videre arbeid i lovgivningen som regulerer forholdet mellom embetet og rådsorganene. Det bør bl.a. lovfestes samråds- og informasjonsplikt.

Utredningen "Kirkens embete og råd" må følges opp over et bredt spektrum. Alle kirkerettslige bestemmelser bør gjennomgås og ses i sammenheng med de prinsipper som er nedfelt i utredningen.

I første omgang er det behov for et nærmere arbeid på disse feltene:

- Instruks- og ansvarsforhold med sikte på å klargjøre ansvar og oppgaver mellom ansatte i ulike stillingskategorier og mellom ansatte og råd.
- Styrke biskopenes tilsynsansvar og instruksjonsmyndighet (jfr. sak BM 23/88).
- Forbedre regelverket om bruk av kirkene.

Det bør nedsettes arbeidsgrupper til å arbeide videre med disse spørsmål.

*

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 12/88: DET GAMLE KIRKELIGE
LOVVERK

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 12.1 SAKSORIENTERING

Dokument 12.2 ORIENTERING TIL
KIRKEMØTET 1988
- DEN KIRKERETTSLIGE
LOVGIVNING
FRA FØR 1814

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Til Kirkemøtet 1987 ble det fremlagt en orientering fra Kirke- og undervisningsdepartementet om arbeidet med en gjennomgang av det gamle lovverket fra før 1814. Kirkemøtet anmodet Kirkedepartementet om å søke å få utsett Opphevelseslovens gjennomføring for det kirkelige lovverks vedkommende.

Ved lova 18. desember 1987 er det fastsatt at opphevelse av den kirkerettslige lovgivning fra før 1814 først skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Dette gjør det mulig å se opphevelsen i sammenheng med det arbeidet som er i gang for å utforme nye regler og ordninger. Det er her særlig tale om bestemmelser om prestens tjenesteoppgaver og forpliktelser.

Komiteens merknader

Komiteen vil uttrykke glede over at departementets arbeid med tjenesteordning for prestene er godt i gang. Komiteen regner med at forslag til tjenesteordning blir sendt ut til bred høring blant kirkelige instanser og behandlet i Kirkemøtet.

Komiteen forutsetter at det i forlengelsen av arbeidet med tjenesteordningen blir tatt skritt til å overføre

til bispedømmerådene instruksmyndighet for prestene, slik det også er forutsatt i tilsettingsreglementet. Komiteen vil peke på at forholdet mellom tjenesteordning, instruks og instruksjonsmyndighet relateres til de prinsippene som er nedfelt i utredningen "Embete og råd".

Komiteen vil også fremholde at det er viktig at beslutningsmyndigheten vedrørende liturgiske ordninger overføres til Kirkemøtet når det pågående liturgi-arbeidet er sluttført.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar departementets orientering om den kirkerettslige lovgivning fra før 1814 til orientering. Kirkemøtet forutsetter at de aktuelle bestemmelser vurderes i forbindelse med arbeidet med liturgi og med tjenesteordning og instruks for prester.
2. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet om å ta skritt til at beslutningsmyndigheten vedrørende liturgiske ordninger i sin helhet overføres til Kirkemøtet.
3. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet sørge for at bispedømmerådene bemyndiges til å fastsette instruks for sokneprest og kapellan. Forholdet mellom tjenesteordning, instruks og instruksjonsmyndighet må utformes i overensstemmelse med de prinsipielle synspunkter som Kirkemøtet nedfeller i tilknytning til utredningen "Embete og råd".

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Georg Hille

Følgende hadde ordet:

Georg Hille og Andreas Andreassen.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

1. Kirkemøtet tar departementets orientering om den kirkerettslige lovgivning fra før 1814 til orien-

Sak KM 12/88: DET GAMLE KIRKELIGE
LOVVERK

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 12.1 SAKSORIENTERING

Dokument 12.2 ORIENTERING TIL
KIRKEMØTET 1988
- DEN KIRKERETTSLIGE
LOVGIVNING
FRA FØR 1814

INNSTILLING FRA KOMITE D:

Saksorientering

Til Kirkemøtet 1987 ble det fremlagt en orientering fra Kirke- og undervisningsdepartementet om arbeidet med en gjennomgang av det gamle lovverket fra før 1814. Kirkemøtet anmodet Kirkedepartementet om å søke å få utsett Opphevelseslovens gjennomføring for det kirkelige lovverks vedkommende.

Ved lova 18. desember 1987 er det fastsatt at opphevelse av den kirkerettslige lovgivning fra før 1814 først skal tre i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Dette gjør det mulig å se opphevelsen i sammenheng med det arbeidet som er i gang for å utforme nye regler og ordninger. Det er her særlig tale om bestemmelser om prestens tjenesteoppgaver og forpliktelser.

Komiteens merknader

Komiteen vil uttrykke glede over at departementets arbeid med tjenesteordning for prestene er godt i gang. Komiteen regner med at forslag til tjenesteordning blir sendt ut til bred høring blant kirkelige instanser og behandlet i Kirkemøtet.

Komiteen forutsetter at det i forlengelsen av arbeidet med tjenesteordningen blir tatt skritt til å overføre

til bispedømmerådene instruksmyndighet for prestene, slik det også er forutsatt i tilsettingsreglementet. Komiteen vil peke på at forholdet mellom tjenesteordning, instruks og instruksjonsmyndighet relateres til de prinsippene som er nedfelt i utredningen "Embete og råd".

Komiteen vil også fremholde at det er viktig at beslutningsmyndigheten vedrørende liturgiske ordninger overføres til Kirkemøtet når det pågående liturgi-arbeidet er sluttført.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet tar departementets orientering om den kirkerettslige lovgivning fra før 1814 til orientering. Kirkemøtet forutsetter at de aktuelle bestemmelser vurderes i forbindelse med arbeidet med liturgi og med tjenesteordning og instruks for prester.
2. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet om å ta skritt til at beslutningsmyndigheten vedrørende liturgiske ordninger i sin helhet overføres til Kirkemøtet.
3. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet sørge for at bispedømmerådene bemyndiges til å fastsette instruks for sokneprest og kapellan. Forholdet mellom tjenesteordning, instruks og instruksjonsmyndighet må utformes i overensstemmelse med de prinsipielle synspunkter som Kirkemøtet nedfeller i tilknytning til utredningen "Embete og råd".

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Georg Hille

Følgende hadde ordet:

Georg Hille og Andreas Andreassen.

KIRKEMØTET'S VEDTAK

1. Kirkemøtet tar departementets orientering om den kirkerettslige lovgivning fra før 1814 til orien-

tering. Kirkemøtet forutsetter at de aktuelle bestemmelser vurderes i forbindelse med arbeidet med liturgiene og med tjenesteordning og instruks for prester.

2. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet om å ta skritt til at beslutningsmyndigheten vedrørende liturgiske ordninger i sin helhet overføres til Kirkemøtet.
3. Kirkemøtet ber Kirke- og undervisningsdepartementet sørge for at bispedømmerådene bemyndiges til å fastsette instruks for sokneprest og kapellan. Forholdet mellom tjenesteordning, instruks og instruksjonsmyndighet må utformes i overensstemmelse med de prinsipielle synspunkter som Kirkemøtet nedfeller i tilknytning til utredningen "Embete og råd".

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 13/88: PROSEDYRE FOR
MELDING OM
TILSETTINGSSAKER

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 13.1 SAKSORIENTERING

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Komiteens merknader

I de vedtatte tilsettingsreglementer for prester, kateketer og soknediakoner finnes en egen paragraf om melding av tilsettingssaker, § 17, som lyder:

Bispedømmerådet skal hvert år oversende en melding til Kirkemøtet og departementet om de tilsettinger bispedømmerådet har foretatt. Meldingen skal inneholde kunngjøringen, eventuelt vedtak om fornyet kunngjøring, søkerlisten, menighetsrådets, prostenes og innstillingsrådets rangering, bispedømmerådets vedtak og et eventuelt vedtak ved anke.

Komiteen har drøftet prosedyre for melding om tilsettingssaker på bakgrunn av saksredegjørelse og forslag til skjemaer for melding om tilsetting. Komiteen slutter seg til Kirkerådets anbefaling til vedtak.

Forslag til vedtak

I henhold til tilsettingsreglementets § 17 vedtar Kirkemøtet følgende ordning:

Melding om tilsetting sendes Kirkerådet hvert år innen 1. august. Meldingen legges frem for Kirkemøtet etter forberedende behandling i Kirkerådet. Meldingen gis på skjemaer fastsatt av Kirkerådet.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Bjørn Egil Pedersen

Følgende hadde ordet:

Bjørn Egil Pedersen.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

I henhold til tilsettingsreglementets § 17 vedtar Kirkemøtet følgende ordning:

Melding om tilsetting sendes Kirkerådet hvert år innen 1. august. Meldingen legges frem for Kirkemøtet etter forberedende behandling i Kirkerådet. Meldingen gis på skjemaer fastsatt av Kirkerådet.

Vedtaket var enstemmig.

*

Sak KM 14/88: KYRKJELEG
FORSKINGSINSTITUTT

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 14.1 SAKSORIENTERING

Dokument 14.2 "STIFTELSEN
KIRKEFORSKNING
- Senter for forskning
i samtid og kirke"
Utgreiing frå ei arbeidsgruppe
under Kirkeordningsrådet
- August 1988

Andre dokument

"Notat om kirkeforskning"
av 3/11-88, med vedlegg

INNSTILLING FRÅ KOMITE C:

Saksorientering

Kyrkjemøtet 1986 vedtok å følgja opp "Meldingen om Forsøksvirksomheten", jfr. sak KM 4/86:

Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede modeller for et institutt for forsøk, forskning og utredning som det er foreslått i forsøksmeldingen.

Saka vart og tatt opp på Kyrkjemøtet i samband med Rammeprogram for Kyrkjerådet 1987-90 (sak KM 6/86).

Kyrkjeordningsrådet sette ned ei arbeidsgruppe i mai 1987 med Berge Furre, Knut Lundby og Turid Karlsen Seim og med Per Tanggaard som sekretær.

Mandatet til arbeidsgruppa var "å utrede hvilke oppgaver et eventuelt forsøks-, forsknings- og utredningsinstitutt bør ivareta og aktuelle modeller for et slikt institutt. Arbeidsgruppen bes også vurdere finansiering,

styring og mulighetene for samarbeid med andre institutter."

Kyrkjeordningsrådet drøfta i mai 1988 ei førebels utgreiing frå arbeidsgruppa. Kyrkjeordningsrådet bad gruppa vurdere å trekkje inn fleire organ som medstiftarar, at den finansielle sida vart nærare utgreidd og at kyrkjelydsperspektivet kom sterkare inn.

Kyrkjerådet gav i juni 1988 sin positive tilslutning til dette og peika på einskilde tilhøve som arbeidsgruppa har teke omsyn til i det avsluttande arbeidet.

Komiteen sine merknader

Komiteen vil peika på at tanken om eit kyrkjeleg forskningsinstitutt i mange år har vore framme i Kyrkjerådet, men at ein ikkje har fått løyvingar til føremålet. Gjennom forsøksverksemda har spørsmålet stadig vorte aktualisert. Komiteen minner og om forskninga som Norsk Menighetsinstitutt dreiv og viser til einskilde initiativ frå Kyrkjerådet som vitnar om at ein lenge har sett behovet for slik forskning.

Komiteen strekar under at alle desse initiativa har sprunge ut frå eit reelt behov for forskning på det kyrkjelege området. Stortingsmelding nr. 40 (1980-81) om stat og kirke nemner òleire stader behovet for forsknings- og forsøksverksemd.

Generelt vil komiteen seie seg samd med arbeidsgruppa i at det i vår tid er viktig både å finna ut meir om korleis kyrkja samtalar med si samtid og korleis ho handlar i vårt samfunn. Vi trur difor at det i høg grad trengst forskning som:

- a) Kan dokumentera kyrkja sin funksjon i samfunnet
- b) Kan levere kunnskap om rammevilkåra for kyrkja i samfunnet
- c) Kan drive ei systematisk forsøksverksemd i kyrkja

Ei forskningsverksemd med desse føremåla er naudsynt både for kyrkjelydar og bispedømer når dei skal arbeide og planleggje på lengre sikt. På same måte vil denne forskninga leggje eit godt grunnlag for strategisk planarbeid i regi av Kyrkjemøtet.

Komiteen vonar og at kyrkja gjennom ei systematisk forskningsverksemd kan vere med og gje premissar for samfunnsutviklinga fram mot og inn i år 2000.

Kyrkjeforskning med den karakteren som her er nemnt, har til no ikkje funne ein fast plass innan dei etablerte forsknings- og undervisningsinstitusjonane. Difor treng denne forskninga å få den styringa og kontinuiteten som ei institusjonell forankring kan gje. Komiteen vil etter dette i prinsippet gje sin tilslutning til at "Stiftinga Kyrkjeforskning" vert oppretta.

Men komiteen vil peike særleg på to tilhøve som treng nærare avklaring før stiftinga kan realiserast:

1. Finansieringa

Komiteen trur at "Stiftinga Kyrkjeforskning" for ein vesentleg del vil måtte finansierast av Særfond II. Men vi trur ikkje det er rett å ta endeleg stilling til dette før ein veit meir om storleiken på avkastninga. Det vil og være rett at Kyrkjemøtet får høve til ei heilskapleg drøfting om bruken av Særfond-midla før ein bind opp delar av desse til særskilde føremål.

Vidare bør det arbeidast med delfinansiering ved samarbeidspartnarar/medstiftarar.

2. Samarbeidsformene

Det bør arbeidast vidare med kontakten til dei tre teologiske fakulteta, andre forsknings- og utdanningsinstitusjonar, IKO, dei diakonale institusjonane og eventuelt andre.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet ser trongen for eit senter for forskning i samtid og kyrkje og ser det som ynskjeleg at "Stiftinga Kyrkjeforskning" vert etablert.
2. Det er ein føresetnad for ein slik etablering at ein finn fram til ein teneleg finansieringsordning. Dersom ein tek sikte på å nytta midler frå Særfond II til dette føremålet, må dette skje under omsyn til ei samla vurdering av korleis desse midlane bør nyttast.

Vidare må det leggjast vekt på å få i stand eit godt samarbeid med andre institusjonar som driv forskning som er viktig for kyrkja, mellom anna dei teologiske fakulteta, IKO og dei diakonale institusjonane.

3. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet arbeide vidare med desse spørsmåla med sikte på ny handsaming av saka på Kyrkjemøtet i 1989.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Helga Gitmark

Desse hadde ordet:

Helga Gitmark, Magne Sæbø, Ole D. Mjøs, Arvid H. Nergård, Svein Aage Christoffersen, Berge Furre, Ole D. Hagesæther, Astrid Aas, Erik Aaraas, Kristen Kyrre Bremer og Fredrik Grønningsæter.

Fremsatte forslag

Magne Sæbø sette fram forslag om dette vedtaket:

1. Kirkemøtet erkjenner behovet av en aktuell kirkeforskning.
2. Av økonomiske og andre årsaker finner Kirkemøtet det for tiden ikke forsvarlig å opprette et eget forskningsinstitutt for formålet.
3. Kirkemøtet vil derimot be Kirkerådet om å utrede til neste Kirkemøte organiseringen og finansieringen av et Kirkens Forskningsfond for aktuell kirkeforskning, ledet av et bredt sammensatt råd (forskningsråd).

Ole D. Mjøs gjorde framlegg om eit nytt punkt 3:

Kirkemøtet ber om at det i det vidare arbeidet blir vurdert å leggja "Stiftelsen Kyrkjeforskning" til Tromsø.

Det gamle punkt 3 blir nytt punkt 4.

Erik Aaraas gjorde framlegg om å stryke siste delen av punkt 2: "... mellom anna dei teologiske fakulteta, IKO og dei diakonale institusjonane."

Framlegget ble avvist, da strek for debatten var sett.

Røysting

Framlegget frå Sæbø fekk 7 røyster og fall.

Komiteen sitt framlegg vart vedteke med 77 røyster mot 2 røyster.

Mjøs sitt framlegg fall med 37 røyster for og 42 mot.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet ser trongen for eit senter for forskning i samtid og kyrkje og ser det som ynskjeleg at "Stiftinga Kykrjeforsking" vert etablert.
2. Det er ein føresetnad for ein slik etablering at ein finn fram til ein teneleg finansieringsordning. Dersom ein tek sikte på å nytta midler frå Særfond II til dette føremålet, må dette skje under omsyn til ei samla vurdering av korleis desse midlane bør nyttast.

Vidare må det leggjast vekt på å få i stand eit godt samarbeid med andre institusjonar som driv forskning som er viktig for kyrkja, mellom anna dei teologiske fakulteta, IKO og dei diakonale institusjonane.

3. Kyrkjemøtet bed Kyrkjerådet arbeide vidare med desse spørsmåla med sikte på ny handsaming av saka på Kyrkjemøtet i 1989.

*

Vedtaket var samrøystes.

*

K
S

F

I

;

Sak KM 15/88: DEN NORSKE KIRKE's
INTERNASJONALE
MENNESKERETTIGHETS-
ENGASJEMENT

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 15.1 SAKSORIENTERING

Dokument 15.2 "FOR MENNESKELIVET's
SKYLD"
Den norske kirkes
internasjonale
menneskerettighets-
engasjement
Inkludert vedtak i
Mellomkirkelig Råd
26.-28. mai 1988
(MKR-sak 26/88)

INNSTILLING FRA KOMITE F:

Saksorientering

Bispemøtets uttalelse "I menneskerettighetenes år" fra 1968 markerte starten på et systematisk sentralkirkelig arbeid for menneskerettighetene.

Fra opprettelsen i 1970 har Mellomkirkelig Råd hatt ansvaret for den internasjonale siden av dette arbeidet.

Kirkemøtet i 1985 understreket på nytt gjennom anbefalingen "Menneskesyn og menneskeverd" at arbeidet for menneskerettigheter er et vesentlig anliggende for hele Den norske kirke. Det samme Kirkemøtet bad Mellomkirkelig Råd om å utrede kriterier for sitt menneskerettighetsengasjement.

Komiteens merknader

1. Komiteen finner det meget nyttig at Kirkemøtet får fremlagt en bred utredning om grunnlaget for Den

norske kirkes internasjonale menneskerettighetsengasjement. Utredningen gjenspeiler dessuten de erfaringer og den refleksjon som er gjort i Den norske kirke siden Bispemøtets uttalelse i 1968. Spesielt gledelig er det at utredningen kommer i år når verdensamfunnet feirer 40-års jubileet for Verdenserklæringen om menneskerettigheter.

Samtidig er det klart at utredningen ikke gir en uttømmende drøfting av hvordan menneskerettighetene kan begrunnes og anvendes uavhengig av religiøse, ideologiske og kulturelle forutsetninger.

2. Komiteen slutter seg til den brede forståelsen av menneskerettighetene som utredningen og Mellomkirkelig Råds vedtak legger til grunn. Denne forståelsen reflekterer det kristne menneskesyn, men også forståelsen av FN-erklæringen om menneskerettigheter fra 1948.
3. Kirkens engasjement for menneskerettigheter springer ut av evangeliets kjerne og er en nødvendig del av en evangeliserende kirkes virksomhet i vår tid. Kirkemøtets hovedforedrag "Evangeliets - Guds kraft" understreket dette.
4. Engasjementet for menneskerettigheter kan ikke isoleres til en sak bare for spesialister. Engasjementet må være en del av menighetenes og enkeltkristnes hverdagskristendom i den barmhjertige samaritans fotspor slik også Bispemøte-uttalelsen fra 1968 og Kirkemøte-vedtaket fra 1985 understreker.
5. Komiteen vil fremheve hvor viktig det er at kirken ber for mennesker som lider under brudd på menneskerettighetene. Komiteen vil anmode Mellomkirkelig Råd om å utvikle og forbedre hjelpemateriell til Freds- og menneskerettighetssøndagen og oppmuntre menighetene og enkeltkristne til regelmessig forbønn på dette feltet.
6. Komiteen finner utredningen godt egnet som grunnlag for undervisningen ved de kirkelige utdanningsinstitusjonene og håper at den vil bli anvendt der. Ikke minst gir utredningen hjelp til forkynnere slik at disse i større grad enn hittil kan bli i stand til å forkynne hva Bibelen sier i møte med vold, urett og nød.

Komiteen håper at Mellomkirkelig Råd utarbeider undervisningsmaterieell i tilknytning til utredningen for bruk i menighetene.

KIF
SAK

Forslag til vedtak

- PLI
Di:
Sa:
De
He
Ne
D.
Br
Fr
Mæ
1. Kirkemøtet takker Mellomkirkelig Råd for en omfattende og bred utredning om Den norske kirkes internasjonale menneskerettighetsengasjement.
 2. Kirkemøtet er tilfreds med og tar til etterretning de kriterier Mellomkirkelig Råd med grunnlag i utredningen har vedtatt for sitt eget menneskerettighetsengasjement.
 3. Kirkemøtet vil understreke at Mellomkirkelig Råd er Den norske kirkes offisielle organ for internasjonale menneskerettighetsspørsmål. Men arbeidet for menneskerettigheter er et guddommelig kall til oss alle. Dette oppdraget kan derfor ikke isoleres i Mellomkirkelig Råd, men må være en del av menneskenes daglige virksomhet i arbeidsliv og menighet.
 4. Kirkemøtet anbefaler utredningen "For menneskelivets skyld" som grunnlag for videre refleksjon om og handling for menneskerettighetene.
 5. Kirkemøtet finner at utredningen "For menneskelivets skyld" og Mellomkirkelig Råds vedtak danner et vesentlig grunnlag som veiledning for Kirkemøtets egen behandling av saker knyttet til menneskerettigheter.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Eldgrim Fossheim

Følgende hadde ordet:

Eldgrim Fossheim, Øystein Thelle, Halvor Bergan, Olav Bønes, Andreas Aarflot, Jan-Martin Berentsen og Fredrik Grønningsæter.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet takker Mellomkirkelig Råd for en omfattende og bred utredning om Den norske kirkes internasjonale menneskerettighetsengasjement.

2. Kirkemøtet er tilfreds med og tar til etterretning de kriterier Mellomkirkelig Råd med grunnlag i utredningen har vedtatt for sitt eget menneskerettighetsengasjement.
3. Kirkemøtet vil understreke at Mellomkirkelig Råd er Den norske kirkes offisielle organ for internasjonale menneskerettighetsspørsmål. Men arbeidet for menneskerettigheter er et guddommelig kall til oss alle. Dette oppdraget kan derfor ikke isoleres i Mellomkirkelig Råd, men må være en del av menneskenes daglige virksomhet i arbeidsliv og menighet.
4. Kirkemøtet anbefaler utredningen "For menneskelivets skyld" som grunnlag for videre refleksjon om og handling for menneskerettighetene.
5. Kirkemøtet finner at utredningen "for menneskelivets skyld" og Mellomkirkelig Råds vedtak danner et vesentlig grunnlag som veiledning for Kirkemøtets egen behandling av saker knyttet til menneskerettigheter.

*

Vedtaket var enstemmig.

*

KIF
SAF

PLI

Di
Sa

De

He
Ne
D.
Br

Fj

Mi

Sak KM 16/88: KYRKJA OG
BARNEHAGEN

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 16.1 SAKSORIENTERING

Dokument 16.2 MELDING OM
"KYRKJA OG BARNEHAGEN"
FRÅ INSTITUTT FOR
KRISTEN OPPSEDING
(IKO-meldinga)

INNSTILLING FRÅ KOMITE B:

Saksorientering

IKO-meldinga "Kyrkja og barnehagen" byggjer på Lov om barnehager og på Stortingsmelding nr. 8, 1987-88, Barnehager mot år 2000. Begge aktualiserer spørsmål som i stor grad vedkjem kyrkja:

- Lov om barnehager set opp følgjande føremål,
§ 1:

Formålet med denne lov er å sikre barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier.

Dette gir barnehagen den same verdiforankringa som grunnskolen har, og med det og ei einskapstenking kring desse to viktige oppsedingsinstitusjonane i landet vårt.

Stortingsmeldinga har som mål full barnehagedekking mot år 2000. Meldinga nemner og behovet for ein rammeplan for barnehagen.

Komiteen sine merknader

Komiteen er glad for Institutt for Kristen Oppseding sitt initiativ til å ta opp denne saka i Kyrkjemøtet, og takkar Kyrkjemøtet for den grundige og verdfulle utgreiinga vi har fått i IKO-meldinga.

Stortingsmeldinga seier lite om innhaldet i barnehagen, men peikar på behovet for ein rammeplan. Det er ynskjeleg at arbeidet med ein slik rammeplan får høy prioritet.

Stortingsmeldingas intensjonar om full barnehageutbygging ser ut til å vere grunna på vaksne sine premissar. Ei drøfting av kva slags omsorg og oppvekstvilkår vi vil barna skal ha, synest naudsynt.

Barnehagen set krav til samfunnet han er ein del av, dermed og til kyrkja lokalt, regionalt og sentralt. Komiteen meiner det er viktig å få barnehagen på dagsorden, og at aktuelle instansar og institusjonar vert utfordra til å tenkje gjennom

- kva slags barnehage vi vil ha,
- korleis kyrkja kan engasjere seg i den vidare utviklinga av barnehagen i landet vårt,
- korleis kyrkjelydane kan stå saman med barnehagen i omsorgs- og oppsedingsverksemda.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkja og barnehagen

Kyrkjemøtet uttrykkjer glede over det omsorgs- og oppsedingsarbeidet som skjer i barnehagen, og som kjem den oppveksande slekt til gode. Kyrkjemøtet er også glad for den formidling av kristen kulturarv som barnehagar medverkar til, og for gode samarbeidsformer som etter kvart har utvikla seg mellom barnehage og kyrkjelyd.

Kyrkjemøtet har merka seg at det lov- og regelverk vi har i dag, på mange måtar gir eit godt grunnlag for kontakt og samarbeid kyrkjelyd - barnehage. Kyrkjemøtet har særleg merka seg at barnehagen skal byggjast kraftig ut i åra som kjem og bli eit pedagogisk tilbod for alle førskulebarn, jfr. St.meld. nr. 8 - Barnehager mot år 2000.

Utan omsyn til om desse intensjonane blir oppfylte, er det viktig at kyrkja styrkjer barnehageengasjementet sitt.

KIRK
SAK

PLEN

Diri
Saks

Des

Hel
Ner
D.
Bre

Fre

Ma

Utbygginga av barnehagar er heilt avhengig av ei styrking av førskulelærarutdanninga generelt, og ei betring av førskulelærarane sine arbeidsvilkår. Kyrkjask eigen institusjon, Høgskolen Dronning Mauds Minne, har gjort ein stor innsats som utdanningsinstitusjon og som fagleg ressurs. Den gir høve til forskning og utviklingsarbeid innanfor barnehagedagagikken.

Kyrkja må og vera med og styrkje rekrutteringa til denne utdanninga, m.a. ved å motivere og kalle unge av begge kjønn til å gå inn i dette viktige oppsedingsarbeidet.

2. Barna og samfunnet

Kyrkjemøtet strekar under den omsorgsoppgåva barnehagen har i ei tid då oppvekstvilkåra for barna på mange måtar er truga. Kyrkjemøtet rettar også søkjelyset mot samfunnet sin familiepolitikk. Det verkar i dag som om det hovudsakleg er lagt til rette med sikte på ein vaksensentrert familiepolitikk. Det går ofte tydeleg fram korleis samfunnet legg vekt på vaksne sin rett til å få realisert sine behov og ynskje, medan samfunnet lite legg vekt på barnet sine behov og rettar.

Denne ubalansen pregar også St.meld. nr. 8, der det er lagt for einsidig vekt på utbygging av heildagsbarnehagar. Den barnehageutbygginga som no vert varsla, stiller ikkje grunnleggjande spørsmål om kva slags barneomsorg vi ynskjer å utvikle i landet vårt.

Det er viktig at desse spørsmåla vert tekne opp og vurderte i kyrkje og samfunn. Kyrkjemøtet vil be om at Høgskolen Dronning Mauds Minne og Institutt for Kristen Oppseding engasjerer seg i eit slikt arbeid.

3. Innsats lokalt

Kyrkjemøtet strekar under kor viktig det er at det lokalt vert skapt gode samarbeidsformer mellom kyrkjelyd og barnehage. Det er naturleg å byggje vidare på det som allereie finst av konstruktivt samarbeid. Den sterke barnehageutbygginga inneber at stendig fleire born blir å finne i barnehagar over stendig lengre tid. Samarbeidet med barnehagen blir difor ein viktigare del av barnearbeidet i kyrkjelyden. Samstundes stiller dette krav til teologisk og pedagogisk refleksjon ved kyrkja sitt samarbeid med barnehagen.

Kyrkjemøtet minner om den store utfordringa som eit

veksande tal innvandrarbarn i norske barnehagar representerer. Å motarbeide rasistiske haldningar og gi alle barn ein trygg oppvekst, er utfordringar til både kyrkjelyd og barnehage.

Dersom samarbeidet mellom kyrkjelyd og barnehage skal kunne styrkjast, må det kome inn i ordna tilhøve, på same måten som samarbeidet mellom kyrkja og skulen. Ein fast plan som konkretiserer ulike høve til samarbeid nærare, vil vere ei god hjelp. I det høvet vil Kyrkjemøtet streke under kor viktig det er at det vert utvikla eit idemateriell for samarbeidet mellom kyrkjelyd og barnehage.

Kyrkjemøtet ser det ønskjeleg at personalet i barnehagane vert innbedne til lærarmøte ved bispevisitas.

Kyrkjemøtet er glad for at kyrkjelydar og kristne organisasjonar dessutan har teke ansvar for etablering og drift av eigne barnehagar. Kyrkjemøtet rekner med at sokneråda tek seg av arbeidsgjevaransvaret i sine barnehagar på ein slik måte at personalet kjenner seg som ein del av kyrkjelyden sitt arbeidsfellesskap.

Kyrkjemøtet oppmodar kyrkjelydar og kristne organisasjonar til å vurdere om kyrkjelydshus og bedehus kan stillast til disposisjon ved etablering av nye barnehagar.

4. Innsats regionalt

Kyrkjemøtet oppmodar bispedømeråd/konsulentar til å hjelpe kyrkjelydane med tilrettelegging av det lokale samarbeidet med barnehagane, m.a. ved kurs og informasjonsverksemd. I denne samanhengen er etterutdanning og skolering av tilsette i barnehagen viktig.

5. Innsats sentralt

Kyrkjemøtet ser med takksemd på det arbeid IKO og andre gjer for barnehagane generelt og for styrking av samarbeidet mellom kyrkjelyd og barnehage.

I tida som kjem vil det vere særleg viktig å legge vekt på tiltak som kan fremje dette samarbeidet: Informasjonsverksemd, kurstilbod, etterutdannings-tiltak, materiellutvikling, etc.

Institusjonar som utdannar for kyrkjeleg teneste, vert oppfordra til å gi samarbeid kyrkjelyd - barnehage plass i utdanninga.

Eit sterkare samarbeid mellom kyrkjelyd og barnehage vil ofte vere avhengig av fleire tilsette i kyrkjelydane. Denne utfordringa må det takast omsyn til når det vert laga planar for kyrkjelege stillingar.

*

I alle kyrkjelydane er det ressursar som kan ha mykje verdifullt å tilføre barnehagen. Det kan vere einskildpersonar, pensjonistar t.d., det kan vere kyrkjelyden sitt barnearbeid, og det kan vere kyrkjelyden sitt omsorgsapparat generelt. Samstundes er barnehagen ein ressurs i nærmiljøet. Den kan vere møtestad for barn og familiar, og barna kan vere med og skape liv og glede i mange samanhengar.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordførar: Irene Sandvik

Desse hadde ordet:

Irene Sandvi, Knut Morland, Ragnhild Veiteberg, Solveig Fiske, Berit Gamlem og Helga Gitmark.

Framsette forslag

Knut Morland gjorde dette framlegget:

Saken sendes tilbake til komiteen. Komiteen bes om å utforme eit kortare framlegg til vedtak, eksempelvis:

1. Kyrkjemøtet sluttar seg til dei vurderingar komiteen har nedfelt i saksutredninga, punkt 1-5.
2. Kyrkjemøtet oppmodar ... (kan hende som framlegg, sjå pkt. 4).

Solveig Fiske la fram desse framlegga:

- Eit tillegg i pkt. 1 i vedtaksframlegget, fjerde bolken: "... og ei betring av førskulelærarane sine løns- og arbeidsvilkår".
- Til pkt. 2:

Heile avsnitt 2 og fyrste linje i avsnitt 3 går ut. Ny tekst: "Kyrkjemøtet seier seg på

denne bakgrunn glad for den vekt S.meld. nr. 8 legg på utbygging av heildagsbarnehagar. Den barnehageutbygginga som no vert varsla, tek på alvor behovet for barnehagar.

Samstudnes er det viktig at spørsmålet om kva samfunn barna skal vekse opp i, blir drøfta. Likeeins er det nødvendig at spørsmålet om kva slags barneomsorg vi ønskjer, blir teke opp i kyrkje og samfunn.

Det var samrøystes vedteke at saka vart sendt attende til komiteen for ny handsaming.

Framlegga frå Solveig Fiske og Knut Morland gjekk til komiteen utan realitetshandsaming.

2. gongs handsaming

Dirigent: Knut Risnes
Saksordførar: Irene Sandvik

Desse hadde ordet:

Irene Sandvik, Ragnhild Veiteberg, Ragnhild Kobro, Ole D. Mjøs, Ivar Ramvi, Helga Gitmark, Bjørn Hareide, Svein Aage Christoffersen, Kristen Kyrre Bremer, Harald Horgen, Kristen Øgaard, Gunnar Kartveit og Solveig Fiske.

NY INNSTILLING FRÅ KOMITE B:

Saksorientering

IKO-meldinga "Kyrkja og barnehagen" byggjer på Lov om barnehager og på Stortingsmelding nr. 8, 1987-88, Barnehager mot år 2000. Begge aktualiserer spørsmål som i stor grad vedkjem kyrkja:

- Lov om barnehager set opp følgjande føremål, § 1:

Formålet med denne lov er å sikre barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.

Barnehagen skal hjelpe til med å gi barna en oppdragelse i samsvar med kristne grunnverdier.

Dette gir barnehagen den same verdiforankringa som grunnskolen har, og med det og ei einskapstenking kring desse to viktige oppsedingsinstitusjonane i landet vårt.

I Stortingsmeldinga set Regjeringa opp det ho meiner er dei to viktigaste oppgåvene på barnehagesektoren i dag:

- Å sikre høg utbyggingstakt. Målet er å få dekkja behovet fullt ut i løpet av dei komande 10-15 åra med "et barnehagetilbud av den type og det omfang som familiene etterspør" (s. 13, kap. 3.1).
- Å vidareutvikle det faglege innhaldet i barnehagen, m.a. gjennom styrking av førskulelærarutdanninga. Arbeid med å få ein rammeplan for innhaldet i barnehagen vert også nemnt.

Komiteen sine merknader

Komiteen takkar Institutt for Kristen Oppseding for initiativet til å ta opp denne saka i Kyrkjemøtet, og for den grundige og verdfulle utgreiinga vi har fått i IKO-meldinga. Barnehagen set krav til samfunnet han er ein del av, dermed og til kyrkja lokalt, regionalt og sentralt. Komiteen meiner det er viktig å få barnehagen på dagsordenen, og at aktuelle instansar og institusjonar vert utfordra til å tenkje gjennom

- kva slags barnehagar vi vil ha,
- korleis kyrkja kan engasjere seg i den vidare utviklinga av barnehagen i landet vårt,
- korleis kyrkjelydane kan stå saman med barnehagen i omsorgs- og oppsodingsverksemda.

Komiteen er glad for det omsorgs- og oppsodingsarbeidet som barnehagen gir, for at barnehagane medverkar til å formidle kristen kulturarv og for dei gode samarbeidsformene som er i ferd med å utvikle seg mellom kyrkjelyd og barnehage mange stader. Komiteen har merka seg at lov- og regelverk også gir eit godt grunnlag for slikt samarbeid. (Kfr. føremålsparagrafen og forskriftane til lova)

Utbygginga av barnehagar er avhengig av ei vidare utbygging av førskulelærarutdanninga generelt, og ei betring av førskulelærarane sine løns- og arbeidsvilkår. Kyrkjens eigen institusjon, Høgskolen Dronning Mauds Minne, har gjort ein stor innsats som utdanningsinstitusjon og som fagleg ressurs. Den gir høve til forskning og utviklingsarbeid innanfor barnehagepedagogikken. Kyrkja må og vera med og styrkje rekrutteringa til denne utdanninga, m.a. ved å motivere og kalle unge av begge kjønn til å gå inn i dette viktige oppsodingsarbeidet.

Komiteen strekar under den omsorgsoppgåva barnehagen har i ei tid der oppvekstvilkåra for barna på mange måtar er vanskelege. Det fysiske miljøet til barna er blitt farlegare, den rolla familien har i opplæring og

oppseding er redusert, og i mange småbarnsfamiliar vert begge foreldra tvinga ut i inntektsgjevande arbeid. Det er viktig for komiteen å streke under at utbygginga av barnehagen tek omsyn til behova hos både barna og familien som heilskap.

Komiteen ser behovet for utbygging av heildagsbarnehagar. I mange høve vil det vere å ta barnets behov på alvor. Men komiteen meiner ei einsidig vekt på utbygging av heildagsbarnehagar vil vere uheldig. Eit differensiert barnehagetilbod vil, saman med andre familiepoltiske tiltak - gje høve til ein valfridom for familiane. Det er viktig at ein stiller grunnleggjande spørsmål om kva slags barneomsorg vi ynskjer å utvikle i landet vårt.

Komiteen er glad for at Stortingsmeldinga opnar for eit arbeid med styrking av innhaldet i barnehagen. Ein rammeplan vil her vere ei god hjelp. Det er positivt at mellom andre Høgskolen Dronning Mauds Minne og Institutt for Kristen Oppseding er sterkt opptekne av desse spørsmåla.

Den sterke barnehageutbygginga inneber at stendig fleire barn blir å finne i barnehagar over stendig lengre tid. Samarbeidet med barnehagen blir derfor ein viktigare del av barnearbeidet i kyrkjelyden. Samstundes stiller dette krav til teologisk og pedagogisk refleksjon ved kyrkja sitt samarbeid med barnehagen.

I alle kyrkjelydane er det ressursar som kan ha mykje verdfullt å tilføre barnehagen. Det kan vere einskildpersonar, pensjonistar t.d., det kan vere kyrkjelyden sitt barnearbeid, og det kan vere kyrkjelyden sitt omsorgsapparat generelt. Samstundes er barnehagen ein ressurs i nærmiljøet. Den kan vere møtestad for barn og familiar, og barna kan vere med og skape liv og glede i mange samanhengar.

Komiteen minner om den store utfordringa som eit veksande tal innvandrarbarn i norske barnehagar representerar. Å motarbeide rasistiske haldningar og gi alle barn ein trygg oppvekst, er utfordringar til både kyrkjelyd og barnehage.

Dersom samarbeidet mellom kyrkjelyd og barnehage skal kunne styrkjast, må det kome inn i ordna tilhøve på same måten som samarbeidet mellom kyrkje og skule er det. Det bør lagast lokale planar for kontakt og samarbeid og utviklast idemateriell for samarbeidet mellom kyrkjelyd og barnehage.

Komiteen ser det ynskjeleg at personalet i barnehagane vert innbedne til lærarmøte ved bispevisitasar.

Komiteen er glad for at kyrkjelydar og kristne organisasjonar dessutan har teke ansvar for etablering og drift av eigne barnehagar. Dette er ei svært ressurskrevande oppgåve. Komiteen reknar med at sokneråda tek seg av arbeidsgjevaransvaret i barnehagane sine på ein slik måte at personalet kjenner seg som ein del av arbeidsfellesskapen i kyrkjelyden.

Komiteen oppmodar kyrkjelydar og kristne organisasjonar til å vurdere om kyrkjelydshus og bedehus kan stillast til disposisjon for omsorgsarbeid for barn der tilhøva ligg til rette for det.

Komiteen ser med takksemd på det arbeidet IKO og andre gjer for barnehagane generelt og for styrking av samarbeidet mellom lokale kyrkjelydar og barnehagar. I tida som kjem, vil det vere særleg viktig å leggje vekt på tiltak som kan fremje dette samarbeidet: Informasjonsverksemd, kurstilbod, etterutdanningstiltak, materiellutvikling, etc. Dette er imidlertid ei svært ressurskrevande oppgåve og må sjåast i nær prioriteringssamanheng med andre påtrenange oppgåver.

Tilsette i kyrkjelydane treng meir bevisstgjing på dette feltet. Komiteen meiner at institusjonar som utdannar til kyrkjeleg teneste, kan gi samarbeidet kyrkjelyd/barnehage plass i denne utdanninga.

Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet sluttar seg til dei vurderingane komiteen har nedfelt i sine merknader til saka "Kyrkja og barnehagen".
2. Kyrkjemøtet oppmodar kyrkjelydane til
 - å motivere personar i kyrkjelyden til å delta i eit ordna og planmessig samarbeid med barnehagane,
 - å vere medvetne om arbeidsgjevaransvaret sitt for tilsette i eigne barnehagar, t.d. ved å leggje til rette for medarbeidarsamlingar, kurs og etterutdanning,
 - å motivere og kalle unge til å utdanne seg for arbeid i barnehage,
 - å gje støtte til Høgskolen Dronning Mauds Minne, t.d. gjennom kyrkjeofringar.
3. Kyrkjemøtet oppmodar bispedømeråda til å vidareutvikle kurs- og informasjonsverksemda overfor barnehagar og kyrkjelydar.

4. Kyrkjemøtet oppmodar Høgskolen Dronning Mauds Minne og Institutt for Kristen Oppseding til å arbeida vidare med korsleis dei t.d. gjennom forskning og materiellutvikling kan hjelpa barnehagane med å omsetje den kristne formålsparagrafen i praksis.
5. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet
 - gjere innhaldet i komiteens merknader kjent for kyrkjelydane,
 - verke aktivt for å betre rekrutteringa til førskulelærarutdanninga og til arbeid med barn i det heile.
6. Kyrkjemøtet oppmodar styresmaktene til å gi arbeidet med ein rammeplan for barnehagen prioritet.

Framsette forslag

Helga Gitmark la fram dette forslaget til nytt pkt. 1 i vedtaket:

Barnehagen må sjåast i samanheng med generelle utviklingstrekk iisamfunnet.

Kyrkjemøtet vil difor retta søkjelyset mot samfunnet sin familiepolitikk. Kyrkjemøtet meiner ei høg utbyggingstakt er naudsynt, men meiner ei einsidig vekt på utbygging av heltidsbarnehagar vil vere uheldig.

Eit differensiert barnehagetilbod vil, saman med andre familiepolitiske tiltak, gje høve til ein valfridom for familiane.

Det er viktig at ein stiller grunnleggjande spørsmål om kva slags barneomsorg vi ynskjer å utvikle i landet vårt.

Desse spørsmåla bør takast opp og vurderast.

Kyrkjemøtet vil be om at Høgskolen Dronning Mauds Minne og Institutt for Kristen Oppseding engasjerer seg vidare i eit slikt arbeid.

Røysting

Eit framlegg om å utelate punkt 1 i vedtaksframlegget vart det røysta over. Framlegget var vedteke mot ei røyst.

Helga Gitmarsk framlegg til nytt punkt 1 fekk 25 røyster. 50 røysta imot. Framlegget fall.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet oppmodar kyrkjelydane til
 - å motivere personar i kyrkjelyden til å delta i eit ordna og planmessig samarbeid med barnehagane,
 - å vere medvetne om arbeidsgjevaransvaret sitt for tilsette i eigne barnehagar, t.d. ved å leggje til rette for medarbeidarsamlingar, kurs og etterutdanning,
 - å motivere og kalle unge til å utdanne seg for arbeid i barnehage,
 - å gje støtte til Høgskolen Dronningen Mauds Minne, t.d. gjennom kyrkjeofringar.
2. Kyrkjemøtet oppmodar bispedømeråda til å vidareutvikle kurs- og informasjonsverksemda overfor barnehagar og kyrkjelydar.
3. Kyrkjemøtet oppmodar Høgskolen Dronning Mauds Minne og Institutt for Kristen Oppseding til å arbeide vidare med korleis dei t.d. gjennom forskning og materiellutvikling kan hjelpa barnehagane med å omsetja den kristne formålsparagrafen i praksis.
4. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet
 - gjere innhaldet i komiteens merknader kjent for kyrkjelydane,
 - verke aktivt for å betre rekrutteringa til førskulelærarutdanninga og til arbeid med barn i det heile.
5. Kyrkjemøtet oppmodar styresmaktene til å gi arbeidet med ein rammeplan for barnehagen prioritet.

*

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 17/88: NYRELIGIØSITET

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 17.1 SAKSORIENTERING

Dokument 17.2 "NYRELIGIØSITET"
Betenkning fra
en arbeidsgruppe

INNSTILLING FRÅ KOMITE B:

Saksorientering

Saka vart meldt av Agder bispedømeråd i 1987 etter at Bispemøtet 1985 hadde hatt saka oppe.

Ei arbeidsgruppe, oppnemnd av Kyrkjerådet, har i samarbeid med Kyrkjaskolen undervisningsråd laga heftet "Nyreligiøsitet" som saksdokument for Kyrkjemøtet 1988. Hefter drøfter

- religion og nyreligiøsitet som perspektiv på vår situasjon i dag, og påviser at pluralismen slår igjennom også i Noreg på det religiøse området,
- aktuelle nyreligiøse rørsler og gir ei oversikt over nyreligiøsitet slik me møter den i dag. Det er meir den gradvise endringa av heile kulturmiljøet enn dei einskilte rørslene som er kyrkja si utfordring,
- kyrkja i møte med nyreligiøsitet, og viser at nyreligiøsiteten utfordrar kyrkja til misjon og til kritisk ettertanke, til å gjera seg si eiga tru medveten, og til å vitne frimodig. Heftet kjem med konkrete framlegg for
- vegen vidare og med mogelege konkretiseringar. Det blir peika på nokre konkrete oppgåver sentralt og lokalt i kyrkja og sagt at kyrkja har

fagmiljø og ressurspersonar, men manglar koordinering.

Nyreligiøsiteten gjer det naudsynt for kyrkja i dag å tenke gjennom på nytt

- kva det sentrale og elementære innhaldet i evangeliet er, korleis ein kan arbeide med å bevisstgjere seg det kristne trusinnhaldet, tilhøvet til kulturen, sitt eige fromhetsliv og sin kristne praksis og veremåte.

I møte med denne utfordringa treng kyrkja ein langtids handlingsplan som m.a. omhandlar menneskelege og økonomiske ressursar.

Komiteen har
følgande merknader

- Komiteen er glad for at Kyrkjemøtet 1988 tek opp saka, og takkar for god saksførebuing.
- Komiteen meiner det er viktig at kyrkja blir seg medveten dei store utfordringane som nyreligiøsiteten stiller kyrkja overfor. Kyrkja må opne seg meir for krafta og gleda i evangeliet, samle og koordinere dei åndelege og materiell resurssane, slik at ho betre kan møte utfordringane både lokalt og sentralt. Samstundes minner komiteen om at kyrkja i nytestamentleg tid møtte liknande utfordringar og kom styrkt ut av møtet.
- Komiteen meiner det er viktig å sjå på nyreligiøsiteten som eit uttrykk for ein religiøs lengt. Denne lengten kunne finne sitt svar i Jesus Kristus, om kyrkja nådde fram med budskapet sin. Det gir grunn til sjølvransaking at me ikkje når desse med Guds ord og kristen omsorg. Men kyrkja må og førebygge og vera med og lækje skader som einskildmenneske kan få i kontakt med nyreligiøse rørsler.
- Komiteen meiner at kyrkja treng pedagogisk tilrettelagt kunnskapsinformasjon for ulike målgrupper om nyreligiøsiteten og dei ulike rørslene og få fram korleis kyrkja både sentralt og lokalt kan møte dei og eventuelt få dei i tale.

Komiteen gjer framlegg
om følgande vedtak

1. Kyrkjemøtet har med takk motteke utgreiinga "Nyreligiøsitet". Ho kan vera verdfull både som informasjon om nyreligiøsitet og som arbeidsgrunnlag for dei utfordringane kyrkja står overfor i møte med nyreligiøsiteten.

2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om å gjera utgreiinga kjend for kyrkjelydane i Den norske kyrkja.
3. Kyrkjemøtet vil streke under kor viktig det er at vidare arbeid med saka blir utført i samarbeid med Egede Instituttet og andre aktuelle fagmiljø og utdanningsinstitusjonar.

Kyrkjemøtet vil oppfordre Kyrkjerådet til å sørge for vidare oppfølging og koordinering av arbeidet.

4. Kyrkjemøtet vil understreke kor viktig det er
 - at det blir bygd opp eit systematisk opplæringstilbod når det gjeld nyreligiøsitet som sikter mot at det i alle bispedøma skal finast kvalifisert personell på dette området (jfr. Betenkningen, V 3.2 c og d).
 - at bispedømeråda/biskopane har oversikt over ressurspersonar som kan nyttast til kurs i prosti- og kyrkjelydssamanheng.
 - at det blir utvikla høveleg undervisningsmaterieill til bruk i kyrkjelyden og i skolen.
 - at det blir utarbeidd ei handbok som gir ei kort oversikt over aktuelle nyreligiøse rørsler i Noreg.
 - at kyrkjelydane blir bedne om å stimulere til djupare innsikt i kyrkjas tru og vedkjenning. Dette er ein føresetnad for å kunne møte mennesket frå nyreligiøse rørsler med eit truverdige kristent vitnemål og med omsorg. Slik blir også misjons- og evangeliseringsengasjementet fornya.
 - at det blir samarbeidd med frivillige kristne organisasjonar, - ikke minst med misjonsorganisasjonane som har stor kunnskap og erfaring.
 - at det blir samarbeidd med andre kristne trusamfunn nasjonalt og internasjonalt om dei utfordringane nyreligiøsitet stiller til dei kristne kyrkjene verda over.
5. I tillegg til ressursar som alt finst, trengst nye midlar for å gjere det mogeleg for kyrkja å følge opp utfordringane som møtet med nyreligiøsiteten fører med seg.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Knut Risnes
Saksordfører: Albert Johannessen

Desse hadde ordet:

Albert Johannessen, Reidar Svoren, Jan Gossner, Ole Nordhaug, Per Oskar Kjølaas og Ole Herman Fisknes.

Framsette forslag

Per Arne Nilsen gjorde framlegg om endring i pkt. 4, siste strekpunkt:

... samarbeidd med andre kristne trussamfunn ...

Per Arne Nilsens framlegg vart trekt då komiteen innarbeidde endringa i komiteframlegget.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kyrkjemøtet har med takk motteke utgreiinga "Nyreligiøsitet". Ho kan vera verdfull både som informasjon om nyreligiøsitet og som arbeidsgrunnlag for dei utfordringane kyrkja står overfor i møte med nyreligiøsiteten.
2. Kyrkjemøtet ber Kyrkjerådet om å gjera utgreiinga kjend for kyrkjelydane i Den norske kyrkja.
3. Kyrkjemøtet vil streke under kor viktig det er at vidare arbeid med saka blir utført i samarbeid med Egede Instituttet og andre aktuelle fagmiljø og utdanningsinstitusjonar.

Kyrkjemøtet vil oppfordre Kyrkjerådet til å sørge for vidare oppfølging og koordinering av arbeidet.

4. Kyrkjemøtet vil understreke kor viktig det er
 - at det blir bygd opp eit systematisk opplæringstilbod når det gjeld nyreligiøsitet som siktar mot at det i alle bispedøma skal finast kvalifisert personell på dette området (jfr. Betenkningen, V 3.2 c og d).

- at bispedømeråda/biskopane har oversikt over ressurspersonar som kan nyttast til kurs i prosti- og kyrkjelydssamanheng.
 - at det blir utvikla høveleg undervisningsmaterie-
riell til bruk i kyrkjelyden og i skolen.
 - at det blir utarbeidd ei handbok som gir ei
kort oversikt over aktuelle nyreligiøse rør-
sler i Noreg.
 - at kyrkjelydane blir bedne om å stimulere til
djupare innsikt i kyrkjas tru og vedkjenning.
Dette er ein føresetnad for å kunne møte men-
nesket frå nyreligiøse rørsler med eit tru-
verdige kristent vitnemål og med omsorg. Slik
blir også misjons- og evangeliseringsengasje-
mentet fornya.
 - at det blir samarbeidd med frivillige kristne
organisasjonar, - ikke minst med misjonsorga-
nisasjonane som har stor kunnskap og erfaring.
 - at det blir samarbeidd med andre kristne trus-
samfunn nasjonalt og internasjonalt om dei ut-
fordringane nyreligiøsiteten stiller til dei
kristne kyrkjene verda over.
5. I tillegg til ressursar som alt finst, trengst nye
midlar for å gjere det mogeleg for kyrkja å følge
opp utfordringane som møtet med nyreligiøsiteten
fører med seg.

Vedtaket var samrøystes.

Sak KM 18/88: UTDANNING OG
TJENESTE

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

- Dokument 18.1 SAKSORIENTERING
- Dokument 18.2 UTREDNINGEN
"UTDANNING OG TJENESTE"
- Dokument 18.3 DEN NORSKE KIRKES
MENIGHETSHØYSKOLE

INNSTILLING FRA KOMITE E:

Saksorientering

Kirkemøtet 1986 drøftet spørsmålet "Kirkelig utdanningspolitikk" (sak KM 10/86). Under drøftelsene ble behovet for en utredning om all kirkelig utdanning understreket, men Kirkemøtet fant det realistisk i første omgang å begrense oppgaven. Vedtaket ble slik:

Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere å iverksette en utredning om grunnutdanning for kirkelige stillinger.

Utredningen gjennomføres i kontakt med de ulike utdanningsinstitusjoner og yrkesgrupper. Utredningen legges frem for Kirkemøtet så vidt mulig i 1988.

Utredningsarbeidet ble gjennomført i 1988. Res.kap. Knut Nilsen ble engasjert til å utføre det i samarbeid med en ressursgruppe. Mandatet for utredningsgruppen ble utformet av Kirkens personalråd og er som følger:

1. Utarbeide et samlet perspektiv på hvilke behov norske menigheter har for arbeidskraft i 1990-årene. I denne sammenheng bør man være oppmerksom på ulike problemstillinger som kirken vil stå overfor bl.a. rekrutteringsproblemer, få nye stillingsopprettelser m.v.

2. Med utgangspunkt i en situasjonsanalyse av nåværende utdanningsmønster bør man drøfte hva som kan gjøres for å komme nærmere det ønskede produkt.

I denne sammenheng bør man være opptatt av bl.a. mulige felleselementer i en kirkelig utdanning, basiskrav til teologisk kunnskap og krav til menighetspraksis.

Utredningen vil senere danne utgangspunkt for forslag til kvalifikasjonskrav og rammeplaner for de enkelte kirkelige tjenester. Disse krav og planer skal legges frem for Kirkemøtet.

Slik mandatet var utformet, innbød det til en omfattende utredning i forhold til Kirkemøtets vedtak. En viss avgrensning måtte av tidsmessige grunner foretas. Resultatet forelå i form av utredningen "Utdanning og tjeneste".

Utredningen består av to hoveddeler som begge gir interessante og nyttige oversikter og synspunkter innen sentrale felter i kirkens liv og arbeid.

Første del omhandler området "Tjeneste" som belyses i kapitlene III - "Momenter til forståelse av Den norske kirke mot år 2000", IV - "Stillingene i Den norske kirkes menigheter", V - "Stillingsmønsteret i Den norske kirke - en oversiktsundersøkelse" og VI - "En kirkelig personalstrategi - noen perspektiver".

Andre hoveddel tar opp temaet "Utdanning" i kapitlene VII - "Utdanningspolitiske overveielser", VIII - "Utdanning til kirkelige stillinger - en kartlegging av dagens utdanningstilbud", IX - "Vurdering av utdanningsveier til kirkelige stillinger" og X - "Vurdering av kvalifikasjonskrav m.v. til kirkelige stillinger".

De sentrale deler av utredningen er samlet i oversiktsundersøkelsen om stillingsmønsteret, i de utdanningspolitiske overveielser og i kartleggingen av dagens utdanningstilbud. Det legges i utredningen vekt på at arbeidet i stor utstrekning er foretatt i nær kontakt med utdanningsinstitusjonene.

Sammen med utredningen "Utdanning og tjeneste" var betenkningen "Planer for opprettelse av en Menighetshøyskole" av Kirkerådet lagt frem for Kirkemøtet som vedlegg.

Komiteens merknader

Komiteen har konsentrert sine merknader om Kap. III, VI og VII i utredningen etter anbefaling av Kirkerådet.

Komiteen vurderer utredningen "Utdanning og tjeneste" som et verdifullt bidrag i en prosess som er av stor betydning for kirkens arbeid frem mot år 2000. Utrederen og ressursgruppen må gis honnør for en meget interessant og leseverdig behandling av et omfattende stoff, som hittil er sparsomt behandlet i det samme helhetsperspektiv.

I sine drøftelser har komiteen ønsket å fremheve:

- I det "forandringssamfunn" som kirken er en del av, er utredningen viktig som grunnlag for gjennomtenkning og utvikling av en god personalpolitikk. Utredningen er aktuell også på bakgrunn av utdanningsperspektiver ellers i samfunnet, noe som er kommet til uttrykk gjennom f.eks. Hernes-utvalgets utredning "Med viten og vilje", NOU 1988:28.
- Utredningen gir betydelige bidrag til å klargjøre den aktuelle bemanningssituasjonen i kirken ved oversikter og påvisning av behov. Komiteen er klar over at det har skjedd positive ting på personalsiden i løpet av de senere år, men innser at det er langt igjen før forholdene er tilfredsstillende for ulike typer menigheter og stillingskategorier.
- Komiteen vil bemerke at personell i menighetsbarnehagene ikke er berørt i utredningen.
- Arbeidet med å stille krav om felles basiskunnskaper for ulike stillingskategorier, vil bidra til å gi de ansatte en felles referanseramme i sine ulike kirkelige oppgaver. Jfr. s. 96 i utredningen.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet har mottatt utredningen "Utdanning og tjeneste" og anser den som et nyttig grunnlag for det videre arbeid med utdannings- og personalspørsmål i Den norske kirke.

Utredningen sendes utdanningsinstitusjoner og yrkesorganisasjoner til høring. Kirkerådet bes om å utforme spørsmålsstillinger som angår særlig aktuelle sider ved utredningen for å bidra til at hørings-

prosessen blir konsentrert om områder som har betydning for det videre arbeidet.

Kirkerådet bes tilrettelegge saken til fremlegg på Kirkemøtet 1990.

2. Kirkemøtet har mottatt betenkningen "Planer for opprettelse av en Menighetshøyskole".

Kirkemøtet ser positivt på det initiativ som er tatt for å få opprettet en menighetshøyskole.

Etter at stiftelsen er opprettet, vil imidlertid Kirkemøtet på en eventuell henvendelse fra denne bestemme at Kirkerådet skal oppnevne en representant i styret eller representantskapet på linje med hva Kirkerådet gjør ved en del andre institusjoner. Ut over dette ønsker ikke Kirkemøtet å kommentere styringsmodellen for stiftelsen eller ta stilling til navnevalget.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Anne Hirsch

Følgende hadde ordet:

Anne Hirsch, Målfrid Nordhaug, Bjørn Egil Pedersen, Kristen Kyrre Bremer, Ole D. Mjøs, Øystein Thelle, Kristin Fæhn, Ole Nordhaug, Svein Aage Christoffersen, Gunnar Kartveit og Georg Hille.

Fremsatte forslag

Kristen Kyrre Bremer fremmet følgende forslag:

I stedet for siste avsnitt:

Kirkemøtet kan imidlertid på det nåværende tidspunkt ikke ta stilling til Kirkemøtets representasjon i skolens styringsorganer.

Når Høyskolens stiftelse er opprettet, vil Kirkemøtet på en eventuell henvendelse fra Høyskolen fastsette på hvilken måte Kirkemøtet skal være representert i styre og/eller representantskap.

Forslaget ble vedtatt med 66 stemmer.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet har mottatt utredningen "Utdanning og tjeneste" og anser den som et nyttig grunnlag for det videre arbeid med utdannings- og personalspørsmål i Den norske kirke.

Utredningen sendes utdanningsinstitusjoner og yrkesorganisasjoner til høring. Kirkerådet bes om å utforme spørsmålsstillinger som angår særlig aktuelle sider ved utredningen for å bidra til at høringsprosessen blir konsentrert om områder som har betydning for det videre arbeidet.

Kirkerådet bes tilrettelegge saken til fremlegg på Kirkemøtet 1990.

2. Kirkemøtet har mottatt betenkningen "Planer for opprettelse av en Menighetshøyskole".

Kirkemøtet ser positivt på det initiativ som er tatt for å få opprettet en menighetshøyskole.

Kirkemøtet kan imidlertid på det nåværende tidspunkt ikke ta stilling til Kirkemøtets representasjon i skolens styringsorganer.

Når Høyskolens stiftelse er opprettet, vil Kirkemøtet på en eventuell henvendelse fra Høyskolen fastsette på hvilken måte Kirkemøtet skal være representert i styre og/eller representantskap.

Vedtaket var enstemmig.

Sak KM 19/88: KYRKJER I SOLIDARITET
MED KVINNER
- DET ØKUMENISKE
KVINNETIÅRET 1988-1998

SAKSDOKUMENT:

Kyrkjemøtedokument

Dokument 19.1 SAKSORIENTERING

Dokument 19.2 MATERIALE TIL
DET ØKUMENISKE
KVINNETIÅRET
1988-1998

INNSTILLING FRÅ KOMITE A:

Saksorientering

I Rammeprogrammet for Kyrkjerådet 1989-1992 på Diakoni- og samfunnsspørsmål går det fram at arbeidet med kvinnespørsmål er ein del av arbeidet i Kyrkja sitt diakoni- og samfunnsråd. Dette vert utført gjennom Kvinneutvalet som er eit fast utval i rådet. Dette utvalet har både eit nasjonalt og eit internasjonalt mandat og er eit samarbeid mellom Kyrkjerådet og Mellomkyrkjeleg Råd.

Når Kyrkjeeverdsrådet (KV) i januar 1987 vedtok å ta initiativ til å gjere perioden 1988-1998 til eit økumenisk kvinnetiår, er det naturleg at Kvinneutvalet engasjerer seg i saka og freistar å finne fram til tenlege arbeidsmetodar. Kyrkjeeverdsrådet peikar på tre område som spesielt bør prioriterast:

- A. Full kvinnedeltaking i kyrkje og samfunnsliv.
- B. Kvinner sitt syn på og ansvar for rettferd, fred og for heilskapen i skaparverket.
- C. Arbeidsvilkår for kvinner som arbeider med teologi og kyrkjefellesskap.

Komiteen sine merknader

Vedtaket i Kyrkjeverdsrådet om å satse på eit økumenisk kvinnetiår for perioden 1988-1998 med mottoet "Kyrkjer i solidaritet med kvinner", bør også få støtte i Noreg, slik at det kan gje inspirasjon og føre til auka innsats på alle plan i kyrkja. Då vil det fremje kvinnefrigjering og reell likestilling.

Det er viktig at dette programmet blir tilpassa norske tilhøve og at det blir utarbeidd prioriteringar og arbeidsmetodar for norske kyrkjelydar.

Framlegg til vedtak

Kyrkjemøtet sluttar seg til initiativet frå Kyrkjeverdsrådet om eit økumenisk kvinnetiår 1988-1998 - "Kyrkjer i solidaritet med kvinner".

Kyrkjemøtet finn ikkje dokumentet "Det økumeniske kvinnetiåret - Kyrkjer i solidaritet med kvinner" frå Kyrkjeverdsrådet tenleg som materiell for arbeid med programmet.

Kyrkjemøtet ber om at det til Kyrkjemøtet i 1989 blir lagt fram eit ressursdokument, ei programbrosjyre til bruk i norske kyrkjelydar og ein framdriftsplan med økonomiske konsekvensar for gjennomføringa av Det økumeniske kvinnetiåret i Noreg.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Tone Thorp
Saksordførar: Ruth Aanstad

Desse hadde ordet:

Ruth Aanstad, Jan-Martin Berentsen, Anne Hirsch, Solveig Fiske, Ragnhild Veiteberg, Svein Aage Christoffersen, Jan Gossner, Eli Mæland, Berge Furre, Gunnar Salomonsen, Per Lønning, Andreas Aarflot, Bjørn Bue, Magne Sæbø, Arvid H. Nergård, Per Voksø, Olav Bønes, Bjørn Hareide, Per Arne Nilsen og Kristen Øgaard.

Framsette forslag

Ragnhild Veiteberg gjorde dette framlegget:

Kyrkjemøtet vil oppmoda bispedømeråda om å setja ned arbeidsgrupper som kan planlegge og drøfte aktuelle tiltak i samband med Det økumeniske kvinnetiåret.

Solveig Fiske la fram dette forslaget:

Til framlegg til vedtak, 1. avsnitt, tilføyning:

"Kyrkjemøtet seier seg glad for og slutter seg til initiativet ...

2. avsnitt i framlegg til vedtak strykast.

Andreas Aarflot gjorde dette framlegget:

I framlegg til vedtak sløyfes 2. avsnitt:
"Kyrkjemøtet finn ikkje dokumentet --- frå KV tenleg som materiell ---".

Siste avsnitt formes i overensstemmelse med Kirkerådets framlegg (Dokument 19.1), s. 4:

"Kyrkjemøtet ber om at det så raskt som råd, seinast 1990, blir lagt fram ein framdriftsplan for gjennomføringa av Det økumeniske kvinnetiåret i Noreg."

Korreksjonar frå komiteen

Komiteen tek inn Ragnhild Veiteberg sitt framlegg som punkt 4.

Komiteen tek inn Andreas Aarflot sitt framlegg som punkt 3.

Røysting

Tilleggsframlegget frå Solveig Fiske, "... seier seg glad for ...", fekk 24 røyster. Framlegget fall.

Framlegget frå Solveig Fiske/Andreas Aarflot om sløyfing av avsnitt 2 fekk 19 røyster. Framlegget fall.

Framlegget frå Ragnhild Veiteberg fekk 73 røyster og vart vedteke.

Korreksjon av nemning

Det var i plenum gjort merksom på at "økumenisk kvinnetiår" ikkje er rett namn på tiltaket. Den korrekte nemninga er "ei økumenisk tiår 1988-1998 - Kyrkjer i solidaritet med kvinner".

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

Kyrkjemøtet sluttar seg til initiativet frå Kyrkje-
verdsrådet om eit økumenisk tiår 1988-1998 - "Kyr-
kjer i solidaritet med kvinner".

Kyrkjemøtet finn ikkje dokumentet "Det økumeniske
kvinnetiåret - Kyrkjer i solidaritet med kvinner" frå
Kyrkjeverdsrådet tenleg som materiell for arbeid med
programmet.

Kyrkjemøtet ber om at det så raskt som råd, seinast
1990, blir lagt fram ein framdriftsplan for gjennom-
føringa av Det økumeniske tiåret i Noreg.

Kyrkjemøtet vil oppmoda bispedømeråda om å setja ned
arbeidsgrupper som kan planlegge og drøfte aktuelle
tiltak i samband med Det økumeniske tiåret.

*

Vedtaket var samrøystes.

*

Sak KM 20/88: RETNINGSLINJER FOR
GODKJENNING AV
LITURGISKE KLÆR

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 20.1 SAKSORIENTERING

INNSTILLING FRA KOMITE A:

Saksorientering

1. Draktutvalget har i sitt arbeid med retningslinjer for godkjenning av liturgiske klær lagt til grunn de nylig vedtatte vigslingsliturgiene. I disse heter det bl.a.: "Prester overrekkes en stola som en symbolhandling, noe som ikke finner sted for kateket, diakon eller andre tjenestegrupper."

På denne bakgrunn uttaler Draktutvalget:

De vedtatte vigslingsliturgiene gir helt klart ikke rom for bruk av stola for andre enn prest (og biskop), og med dette som forutsetning finner man at et utspill om bruk av skråstola for kateket/diakon vanskelig kunne besvares annet enn avvisende i denne revisjonsrunden.

2. Da Draktutvalget hadde vedtatt et foreløpig forslag, ble det sendt Bispemøtet til en foreløpig høring våren 1988.

Bispemøtet, under sak 4/88: Liturgisaker, anbefaler to albamodeller; en alba for prester som er fotsid med halsåpning, ermevidde og ryggfolder og en alba for prestevikarer, kateketer og diakoner som er fotsid med trekantformet krage, vid ermevidde og ryggfolder.

For andre tjenestekategorier anbefaler Bispemøtet en enkel hvit kappe.

3. Forslaget ble senere sendt til høring i Presteforeningen, Kateketforeningen, Diakonforbundet, Kantor- og organistforbundet, Menighetssekretærforeningen, Klokkeklaget, Kirketjenernes Landsforening, Norsk Kommuneforbund og Fellesorganet for Yrkesorganisasjoner i Den norske kirke (FYK).

I høringsuttalelsene var det betydelig oppslutning om en felles alba for alle tjenestekategorier. Det var videre et sterkt ønske om å åpne for bruk av stola for kateket/diakon og kantor.

4. Draktutvalgets endelige forslag, oversendt fra Kirkerådet, anbefaler en felles hvit alba for prest, prestevikar, kateket og diakon. Den er fotsid med halsåpning, ermevidde og ryggfolder. For andre tjenestekategorier anbefales enten hvit alba med trekantformet krage, vid ermevidde og ryggfolder eller høvelig sivil drakt.
5. Kirkerådet anbefaler Draktutvalgets forslag med tre presiserende endringer.

Komiteens merknader

- Under drøftingene i komiteen kom det frem problemstillinger knyttet til forholdet mellom vigsling til tjeneste, andre tjenesteoppdrag og bruk av liturgiske klær:
 - a) Blant kateketer og soknediakoner er det etter alt å dømme et legitimt behov for et synlig tegn på vigsling til tjeneste i kirken. Det bør derfor arbeides for at kateket og soknediakon ved vigsling kan få seg overrakt et symbol på sin særskilte tjeneste, i likhet med presten som får stola overrakt som en symbolhandling.
 - b) For medarbeidere i andre tjenestekategorier vil det også være av betydning om de fikk seg overrakt et symbol på sin tjeneste.
- Komiteen har også vurdert behovet for en større fleksibilitet når det gjelder bruk av liturgiske klær og mener at det bør arbeides for i noen grad å oppnå dette i fremtiden. Et eksempel på større frihet i retningslinjer for liturgiske klær ville være at kateket/diakon, om de ønsker, kunne bære singulum (belte) i de liturgiske farger. En slik ordning ville sterkere synliggjøre kirkeårets rytme.

Dessuten har flere kateketer og diakoner allerede tatt i bruk singulum i liturgiske farger.

- Komiteen slutter seg på de fleste punkter til Draktutvalgets forslag, med de endringer som foreslått av Kirkerådet.

Komiteen har videre votert særskilt over pkt. 2.2 i Draktutvalgets forslag.

Mindretallet i komiteen anbefaler Draktutvalgets forslag.

Flertallet i komiteen anbefaler Bispemøtets forslag.

Flertallets forslag til pkt. 2.2 får konsekvenser for pkt. 2.1, som dermed også må endres i forhold til Draktutvalgets forslag.

- Komiteen foreslår et nytt ledd i pkt. 2.1, 2. avsnitt, med følgende ordlyd: ... eller samarie med messeskjorte for dem som har tatt det i bruk før. Tilføyelsen er foreslått for at retningslinjene ikke skal kunne tolkes slik at gammel prestedrakt (samarie/messeskjorte) ikke er tillatt etter de nye retningslinjer.
- Komiteen foreslår et nytt avsnitt i pkt. 4.1 med følgende ordlyd: Kateket og diakon har kun plikt til å bære liturgisk drakt når arbeidsgiver stiller slik til disposisjon.

Begrunnelsen for å tilføye dette er at forslaget om bruk av alba for kateket/diakon og eventuelt andre tjenestekategorier, innfører et nytt prinsipp, som har økonomiske konsekvenser.

Forslag til vedtak

RETNINGSLINJER FOR BRUK AV LITURGISKE KLÆR FOR TILSATTE I DEN NORSKE KIRKE

1. GENERELLE BESTEMMELSER

1. Med bakgrunn i Kgl.res. av 1. november 1985 har Kirkemøtet truffet bestemmelser om liturgiske klær for kirkelig tilsatte.

2. LITURGISK DRAKT

- 2.1 Liturgisk drakt bæres av prest, kateket og

diakon under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag. Liturgisk drakt kan bæres av andre tjenesteinnehavere under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag.

Liturgisk drakt for prest er hvit alba med stola eller samarie med messeskjorte for dem som har tatt det i bruk før.

Liturgisk drakt for prestevikar, kateket og diakon er hvit alba. Liturgisk drakt for diakonisse kan være diakonissedrakten.

Mindretallets forslag:

Liturgisk drakt for andre tjenesteinnehavere, leke gudstjenesteledere, leke nattverdassistenter og tekstlesere, er hvit alba dersom liturgisk drakt brukes. Hvis ikke, brukes høvelig sivil drakt.

Flertallets forslag:

Liturgisk drakt for andre tjenesteinnehavere, leke gudstjenesteledere, nattverdassistenter og tekstlesere, er enkel hvit kappe dersom liturgisk drakt brukes. Hvis ikke, brukes høvelig sivil drakt.

Liturgisk drakt brukes med eller uten hvit singulum (belte). Til liturgisk drakt forutsettes bruk av sorte sko.

2.2 Mindretallets forslag:

Alba godkjent til bruk i Den norske kirke for prest, prestevikar, kateket og diakon er fotsid hvit kappe med halsåpning, ermevidde, ryggfolder og stoff i hovedsak svarende til beskrivelsen i Kgl.res. av 30. mai 1980, og med de presiseringer som er foretatt i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre. Alba godkjent til bruk for andre med liturgiske tjenesteoppdrag, er fotsid hvit alba, med trekantformet krage, vid ermevidde og ryggfolder.

Flertallets forslag:

Alba godkjent til bruk i Den norske kirke for prest er en fotsid hvit kappe med halsåpning, ermevidde, ryggfolder og stoff i hovedsak svarende til beskrivelsen i Kgl.res. av 30. mai 1980, og med de presiseringer som er foretatt i den til enhver tid gjeldende veiledningsbro-

sjyre. Alba godkjent til bruk for prestevikar, kateket og diakon er fotsid hvit alba, med trekantformet krage, vid ermevidde og ryggfolder. Teologiske studenter som prestevikarer kan bruke den albaen som er for prester. Andre med liturgisk tjenesteoppdrag kan bære en enkel hvit kappe.

- 2.3 Stola godkjent til bruk i Den norske kirke, er et farget bånd med bredde 8-12 cm, som bæres slik at stolastolpene henger rett ned.

Stolaen, som er et symbol i seg selv, bør likevel bære et symbol i nakken (kors eller chi rho).

Dersom ytterligere symboler velges, må det tilstrebes enkelhet, slik at disse blir klare og samordnet både i motivvalg og utførelse.

Fargen på stola følger kirkeåret og de kirkelige handlinger slik det er instruert om dette i kirkens bøker. Fargene er: Hvitt, rødt, fiolett og grønt. På fiolett stola bør gull dekor ikke forekomme.

Stola brukes normalt også sammen med messehakel og disse bør være tilpasset hverandre slik at helhetsinntrykket ikke blir sprikende.

- 2.4 Messehakel bæres av forrettende prest under altertjeneste på høytidsdager og under nattverdfest, mens assisterende prest i sistnevnte tilfelle forutsettes å bære alba med stola eller messeskjorte utenpå samarie.

Messehakel kan bæres av forrettende prest under prosesjon og altertjeneste ved konfirmasjon, kirkejubileum o.l. Messehakel bæres ikke på prekestolen.

Messehakel bæres ikke av andre enn prest og biskop.

- 2.5 Gravferdskappe kan på kirkegården bæres over mørk dress, kjole eller alba, slik at stolaen bæres under kappen sammen med albaen.
- 2.6 Korkåpe kan bæres av biskop i Den norske kirke sammen med alba, stola og gullkors.

3. GODKJENNING/BEMYNDIGELSE

- 3.1 Biskopene bemyndiges til å godkjenne en albas

stoff og utførelse og en stolas stoff, farge og symboler i lys av disse retningslinjer og med de presiseringer som finnes i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre utarbeidet av Draktutvalget.

I tvilstilfelle legger biskopene saken frem for Draktutvalget til uttalelse.

3.2 Kirkemøtet fattet vedtak om alternative albamodeller etter anbefaling fra Draktutvalget.

4. EIENDOMSFORHOLD/ØKONOMI

4.1 Utgiftene til alba og stola for de tjenestegrupper som er pålagt å bruke dette, dekkes av arbeidsgiver etter satser som fastsettes ved forhandlinger.

Kateket og diakon har kun plikt til å bære liturgisk drakt når arbeidsgiver stiller slik til disposisjon.

4.2 Ved siden av de liturgiske klær som tilhører den enkelte tjenesteinnehaver, bør det i alle kirker finnes et sett liturgiske klær som er tilpasset kirkerommet og det øvrige liturgiske utstyr.

Det bør også være tilgjengelig liturgiske klær for de tjenesteinnehavere som ikke er pålagt å bruke dette, men som ønsker det.

Utgifter til dette dekkes av kommunen. Det samme gjelder utgifter til gravferdskappe.

5. IKRAFTTREDELSE

Disse retningslinjer trer i kraft fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Tone Thorp
Saksordfører: Jan Gossner

Følgende hadde ordet:

Jan Gossner, Gunnar Kartveit, Per Lønning, Kristin Fæhn, Anne Hirsch, Øystein Thelle, Olav Bønes og Harald Horgen.

Fremsatte forslag

Gunnar Kartveit foreslo følgende utforming av siste avsnitt i pkt. 2.1:

Liturgisk drakt brukes med eller uten singulum (belte).

Kateket og diakon kan bære singulum i liturgiske farger.

Til liturgisk drakt forutsettes bruk av sorte sko.

Votering

Pkt. 1:

Enstemmig vedtatt.

Pkt. 2.1:

Punktets bestemmelser, unntatt mindretallets og flertalles forslag.

Enstemmig vedtatt.

Gunnar Kartveits endringsforslag:

For Kartveits forslag: 37 stemmer.
For komiteens forslag: 42 stemmer.

Komiteens forslag vedtatt.

Mindretallets forslag i pkt. 2.1 og 2.2:

21 stemmer for.

Flertallets forslag i pkt. 2.1 og 2.2:

56 stemte for.

Flertallets forslag vedtatt.

Pkt. 2.3-2.5:

Enstemmig vedtatt.

KIRKEMØTET's
VEDTAK

RETNINGSLINJER FOR BRUK
AV LITURGISKE KLÆR FOR TILSATTE
I DEN NORSKE KIRKE

1. GENERELLE BESTEMMELSER

1. Med bakgrunn i Kgl.res. av 1. november 1985 har Kirkemøtet truffet bestemmelser om liturgiske klær for kirkelig tilsatte.

2. LITURGISK DRAKT

- 2.1 Liturgisk drakt bæres av prest, kateket og diakon under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag. Liturgisk drakt kan bæres av andre tjenesteinnehavere under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag.

Liturgisk drakt for prest er hvit alba med stola eller samarie med messeskjorte for dem som har tatt det i bruk før.

Liturgisk drakt for prestevikar, kateket og diakon er hvit alba. Liturgisk drakt for diakonisse kan være diakonissedrakten.

Liturgisk drakt for andre tjenesteinnehavere, leke gudstjenesteledere, nattverdassistenter og tekstlesere, er enkel hvit kappe dersom liturgisk drakt brukes. Hvis ikke, brukes høvelig sivil drakt.

Liturgisk drakt brukes med eller uten hvit singulum (belte). Til liturgisk drakt forutsettes bruk av sorte sko.

- 2.2 Alba godkjent til bruk i Den norske kirke for prest er en fotsid hvit kappe med halsåpning, ermevidde, ryggfolder og stoff i hovedsak sva- rende til beskrivelsen i Kgl.res. av 30. mai 1980, og med de presiseringer som er foretatt i den til enhver tid gjeldende veiledningsbro- sjure. Alba godkjent til bruk for preste- vikar, kateket og diakon er fotsid hvit alba, med trekantformet krage, vid ermevidde og ryggfolder. Teologiske studenter som preste-

vikarer kan bruke den albaen som er for prester. Andre med liturgisk tjenesteoppdrag kan bære en enkel hvit kappe.

- 2.3 Stola godkjent til bruk i Den norske kirke, er et farget bånd med bredde 8-12 cm, som bæres slik at stolastolpene henger rett ned.

Stolaen, som er et symbol i seg selv, bør likevel bære et symbol i nakken (kors eller chi rho).

Dersom ytterligere symboler velges, må det tilstrebes enkelhet, slik at disse blir klare og samordnet både i motivvalg og utførelse.

Fargen på stola følger kirkeåret og de kirkelige handlinger slik det er instruert om dette i kirkens bøker. Fargene er: Hvitt, rødt, fiolett og grønt. På fiolett stola bør gull dekor ikke forekomme.

Stola brukes normalt også sammen med messehaket og disse bør være tilpasset hverandre slik at helhetsinntrykket ikke blir sprikende.

- 2.4 Messehaket bæres av forrettende prest under altertjeneste på høytidsdager og under nattverdfeiring, mens assisterende prest i sistnevnte tilfelle forutsettes å bære alba med stola eller messeskjorte utenpå samarie.

Messehaket kan bæres av forrettende prest under prosesjon og altertjeneste ved konfirmasjon, kirkejubileum o.l. Messehaket bæres ikke på prekestolen.

Messehaket bæres ikke av andre enn prest og biskop.

- 2.5 Gravferdskappe kan på kirkegården bæres over mørk dress, kjole eller alba, slik at stolaen bæres under kappen sammen med albaen.

- 2.6 Korkåpe kan bæres av biskop i Den norske kirke sammen med alba, stola og gullkors.

3. GODKJENNING/BEMYNDIGELSE

- 3.1 Biskopene bemyndiges til å godkjenne en albas stoff og utførelse og en stolas stoff, farge og symboler i lys av disse retningslinjer og med de presiseringer som finnes i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre utarbeidet av Draktutvalget.

I tvilstilfelle legger biskopene saken frem for Draktutvalget.

3.2 Kirkemøtet fattet vedtak om alternative albamodeller etter anbefaling fra Draktutvalget.

4. EIENDOMSFORHOLD/ØKONOMI

4.1 Utgiftene til alba og stola for de tjenestegrupper som er pålagt å bruke dette, dekkes av arbeidsgiver etter satser som fastsettes ved forhandlinger.

Kateket og diakon har kun plikt til å bære liturgisk drakt når arbeidsgiver stiller slik til disposisjon.

4.2 Ved siden av de liturgiske klær som tilhører den enkelte tjenesteinnehaver, bør det i alle kirker finnes et sett liturgiske klær som er tilpasset kirkerommet og det øvrige liturgiske utstyr.

Det bør også være tilgjengelig liturgiske klær for de tjenesteinnehavere som ikke er pålagt å bruke dette, men som ønsker det.

Utgifter til dette dekkes av kommunen. Det samme gjelder utgifter til gravferdskappe.

5. IKRAFTTREDELSE

Disse retningslinjer trer i kraft fra det tidspunkt Kirkerådet bestemmer.

*

Retningslinjene ble ved den endelige avstemning enstemmig vedtatt.

*

Sak KM 21/88: NORSK KIRKE
I UTLANDET

SAKSDOKUMENTER:

Kirkemøtedokumenter

Dokument 21.1 SAKSORIENTERING

Dokument 21.2 INNSTILLINGEN
"NORSK KIRKE I UTLANDET"

Dokument 21.3 HØRINGSUTTALELSER

INNSTILLING FRA KOMITE F:

Saksorientering

Rådgivende Organ (RO) for Norsk kirke i utlandet, opprettet etter vedtak i Bispemøtet 1976, nedsatte i 1986 en arbeidsgruppe til å utrede spørsmålet som gjelder den kirkelige betjening av nordmenn i utlandet.

Arbeidsgruppen bestod av biskop Gunnar Lislerud, generalsekretær Halfdan Tschudi Bondevik, direktør Johannes Ulltveit-Moe og konsulent Halvor Nordhaug, med sistnevnte som sekretær.

En innstilling fra arbeidsgruppen forelå i april 1988. Innstillingen har vært ute til høring i de organer som har oppnevnt representanter til RO.

Kirkerådet har oversendt denne innstillingen til Kirkemøtet 1988 med forslag om en behandling hvor en spesielt vurderte de prinsipper for nyordning som er fremlagt i innstillingen. Sammen med innstillingen ble også fremlagt de høringsuttaalelsene som er kommet inn.

Komiteens merknader

- Komiteen understreker at ansvaret for en kirkelig betjening av nordmenn i utlandet er pålagt hele kirken. Slik vår kirke nå er bygget opp, vil dette

ansvaret på en spesiell måte måtte tilligge Kirkemøtet. Dette ansvar kan Kirkemøtet ikke fraskrive seg, men det må til enhver tid kunne drøfte hvordan ansvaret best kan ivaretas.

- Komiteen vil gi uttrykk for stor anerkjennelse for det verdifulle arbeid som Den norske Sjømannsmisjon har drevet for sjøfolk og andre nordmenn i utlandet gjennom 121 år. Den erfaring og ekspertise som Den norske Sjømannsmisjon har ervervet seg gjennom alle disse årene, bør benyttes og utvikles videre. Som en selvstendig organisasjon utfører Den norske Sjømannsmisjon - i likhet med andre frivillige organisasjoner - et verdifullt arbeid kirken både trenger og er glad for.
- Også i fremtiden vil Den norske Sjømannsmisjon være et redskap som på beste måte kan ta vare på det helhetskirkelige ansvar for de nordmenn som oppholder seg i utlandet.
- Komiteen mener det er viktig å finne samarbeidsformer som gjør det mulig for Den norske Sjømannsmisjon å utføre dette oppdraget, samtidig som Kirkemøtet blir informert om virksomheten og får mulighet til å drøfte denne. En måte som dette kan skje på, er å etablere en representasjon fra Kirkemøtet i Den norske Sjømannsmisjons styrende organer. Komiteen mener dette ivaretas ved at Kirkemøtet blir representert i representantskapet med samme rettigheter og plikter som de øvrige medlemmer. Videre bør Kirkemøtet gis anledning til å drøfte arbeidet ved at Den norske Sjømannsmisjons årsmelding og rammeplan legges frem for Kirkemøtet.
- Innenfor et slikt samarbeid trengs avklaring av en del spørsmål. Det gjelder bl.a. forholdet til misjonsorganisasjonene, den fremtidige status for kirkene i Stockholm og Nairobi, mulighetene for en ordning hvor Bjørgvin biskop gir sjømannsprestene kallas og spørsmål om menighetsråd.

Forslag til vedtak

1. Kirkemøtet ber Den norske Sjømannsmisjon på Den norske kirkes vegne å føre videre arbeidet for nordmenn som oppholder seg i utlandet.
2. Kirkemøtet anbefaler et samarbeid mellom Den norske Sjømannsmisjon og Kirkemøtet som gir Kirkemøtet rett til å oppnevne tre medlemmer til Den norske Sjømannsmisjons representantskap.
3. Kirkemøtet ber om å få oversendt Den norske Sjø-

mannsmisjons årsmelding og rammeprogram til rådgivende drøfting.

4. Saken tas opp på nytt i Kirkemøtet til endelig vedtak etter at Den norske Sjømannsmisjons organer har hatt den til behandling.

PLENUMSBEHANDLING:

Dirigent: Fredrik Grønningsæter
Saksordfører: Annbjørg Eiksund Hesselberg

Følgende hadde ordet:

Annbjørg Eiksund Hesselberg, Knut Morland, Ole Herman Fisknes, Per Lønning, Oddvar Larsen, Reidar Svoren, Bjørn Hareide og Jan Gossner.

Fremsatte forslag

Knut Morland foreslo følgende tilføyelse til pkt. 4:

Sjømannsmisjonen innvilges møte- og talerett i saker som gjelder Norsk kirke i utlandet.

Forslaget ble av dirigentskapet avvist som voterings-tema under henvisning til Forretningsordenens §§ 1-6.

Votering

Komiteens vedtaksforslag ble satt under punktvis avstemning.

- Punkt 1: Vedtatt med 44 mot 34 stemmer.
- Punkt 2: Vedtatt mot 1 stemme.
- Punkt 3: Vedtatt mot 1 stemme.
- Punkt 4: Enstemmig vedtatt.

KIRKEMØTET'S
VEDTAK

1. Kirkemøtet ber Den norske Sjømannsmisjon på Den norske kirkes vegne å føre videre arbeidet for nordmenn som oppholder seg i utlandet.
2. Kirkemøtet anbefaler et samarbeid mellom Den norske Sjømannsmisjon og Kirkemøtet som gir Kirkemøtet rett til å oppnevne tre medlemmer til Den norske Sjømannsmisjons representantskap.

3. Kirkemøtet ønsker å få oversendt Den norske Sjømannsmisjons årsmelding og rammeprogram til rådgivende drøfting.
4. Saken tas opp på nytt i Kirkemøtet til endelig vedtak etter at Den norske Sjømannsmisjons organer har hatt den til behandling.

Vedtaket var enstemmig.

*

V. KIRKEMØTET'S DELTAKERE

MEDLEMMER

Almås, Per Inge	- Agder
Andersen, Håkon E.	- Tunsberg
Andreassen, Andreas	- Sør-Hålogaland
Backe, Ole Chr.	- Tunsberg
Bakke, Kaare M.	- Møre
Berentsen, Jan-Martin	- Kirkerådet
Bergan, Halvor	- Agder
Bergem, Bjørg	- Møre
Bjørk, Anne-Brit	- Oslo
Bjørkli, Mary Solheim	- Nord-Hålogaland
Bremer, Kristen Kyrre	- Nidaros
Bue, Bjørn	- Stavanger
Bønes, Olav	- Bjørgvin
Dyve, Hjørdis	- Hamar
Fiske, Solveig	- Hamar
Fluge, Ruth	- Møre
Fossheim, Eldgrim	- Bjørgvin
Furre, Berge	- Oslo
Fæhn, Kristin	- Oslo
Førland, Aud	- Stavanger
Faarlund, Nils Chr.	- Hamar
Gamlem, Berit	- Borg
Gitmark, Helga	- Agder
Gossner, Jan	- Borg
Grønningsæter, Fredrik	- Sør-Hålogaland
Hagesæther, Ole D.	- Oslo
Hareide, Bjørn	- Sør-Hålogaland
Heitmann, Berta	- Nord-Hålogaland
Hesselberg, Annbjørg Eiksund	- Nidaros
Hetland, Magne	- Nord-Hålogaland
Hille, Georg	- Hamar
Hirsch, Anne	- Nidaros
Horgen, Harald	- Sør-Hålogaland
Hovstad, Marit	- Nidaros
Johannessen, Albert	- Agder
Kartveit, Gunnar	- Stavanger
Kjøll, Helge	- Møre
Kjølaas, Per Oskar	- Nord-Hålogaland
Kleppa, Jens	- Stavanger
Kobro, Ragnhild	- Tunsberg
Larsen, Oddvar	- Nord-Hålogaland
Lein, Arve	- Sør-Hålogaland
Lønning, Per	- Bjørgvin

Malum, Jostein	- Nidaros
Mjøs, Ole Danbolt	- Nord-Hålogaland
Morland, Knut	- Stavanger
Munkerud, Anna Christine	- Borg
Myhre, Finn Olav	- Kirkerådet
Mæland, Eli	- Stavanger
Nergård, Arvid H.	- Nord-Hålogaland
Nilsen, Per Arne	- Tunsberg
Nordal, Tjostolv	- Agder
Norderhaug, Ole Martin	- Hamar
Nordhaug, Målfrid	- Møre
Nordhaug, Ole	- Møre
Pedersen, Bjørn Egil	- Oslo
Ramvi, Ivar	- Stavanger
Rasmussen, Lillian	- Sør-Hålogaland
Risnes, Knut	- Bjørgvin
Rognerud, Margit	- Hamar
Ruud, Sigmund	- Tunsberg
Salomonsen, Gunnar	- Bjørgvin
Sandvik, Irene	- Agder
Sjølie, Synnøve	- Borg
Stendahl, Kristian	- Nidaros
Svoren, Reidar	- Agder
Thelle, Øystein	- Tunsberg
Tho, Anders	- Borg
Thorp, Tone	- Oslo
Treschow, Nanna	- Tunsberg
Tungesvik, Liv	- Bjørgvin
Veiteberg, Ragnhild	- Kirkerådet
Vognild, Odd Magnar	- Nidaros
Wang, Thor	- Hamar
Øgaard, Kristen	- Bjørgvin
Aanstad, Ruth	- Sør-Hålogaland
Aarflot, Andreas	- Oslo
Aaraas, Eirik	- Borg
Aas, Astrid	- Møre

*

Gunnar Lislerud, Borg, var påmeldt, men fikk sykdomsforfall.

Vararepresentanten var forhindret fra å møte.

*

FAKULTETENE

Christoffersen, Svein Aage

Kartveit, Magnar
Sæbø, Magne

- Det teologiske fakultet
- Misjonshøgskolen
- Det teologiske Menighetsfakultet

SEKRETARIATET

Amlien, Arne
Andersen, May-Irene
Bakke, Bjørn S.
Bakkevig, Trond
Barth, Gro Haaversen
Bentzen, Dina Qvigstad
Berntsen, Yngve
Eide, Sindre
Grimstad, Frank
Halvorsrud, Marta
Helland, Finn
Haarstad, Inge Morten
Ingebrigtsen, Oddbjørn
Jørgensen, Ove Virik
Klungrehaug, Hilde Kristin
Knutsen, Ragnhild Rosendahl
Kongsbakk, Einar
Lande, Gunvor
Larsen, May-Kristin
Lodberg, Johs.
Lyngstad, Jørn
Løkke, Dag
Nesje, Trygve
Nordengen, Per Anders
Nordhaug, Halvor
Osland, Magne
Ripegut, Oddvar
Rødahl, Gunnar
Sevaldson, Kari
Sjo, Hugne Johan
Sommerfeldt, Atle
Stendal, Synnøve Hinnaland
Tanggaard, Per
Tysnes, Knut Inge
Westermoen, Gunnar
Østang, Øivind

- Hamar
- Kirkerådet
- Sør-Hålogaland
- Mellomkirkelig Råd
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Nord-Hålogaland
- Møre
- Nidaros
- Borg
- Kirkerådet
- Bjørgvin
- Bjørgvin
- Mellomkirkelig Råd
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Oslo
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Mellomkirkelig Råd
- Bjørgvin
- Agder
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Stavanger
- Mellomkirkelig Råd
- Kirkerådet
- Kirkerådet
- Tunsberg
- Kirkerådet
- Kirkerådet

VI. KIRKEMØTET's FASTE KOMITEER
Sammensatt av
Kirkemøtet 1986,
med senere justeringer

KOMITE A
(tidligere Komite C):

Leder: Kristen Øgaard

Per Inge Almås
Ole Chr. Backe
Jan-Martin Berentsen
Bjørn Bue
Hjørdis Dyve
Kristin Fæhn
Jan Gossner
Helge Kjøll (for Arne Hjelle)
Jens Kleppa
Per Lønning
Jostein Malum
Gunnar Salomonsen
Nanna Treschow
Ruth Aanstad

KOMITE B
(tidligere Komite D):

Leder: Per Oskar Kjølaas

Andreas Andreassen
Björg Bergem
Kristen Kyrre Bremer
Harald Horgen
Albert Johannessen
Gunnar Kartveit
Ole Martin Norderhaug
Sigmund Ruud
Irene Sandvik
Tone Thorp
Liv Tungesvik
Odd Magnar Vognild
Erik Aaraas

KOMITE C
(tidligere Komite E):

Leder: Margit Rognerud

Mary Solheim Bjørkli
Svein Aage Christoffersen
Solveig Fiske
Berge Furre
Aud Førland (for Reinert Ege)
Helga Gitmark
Fredrik Grønningsæter
Marit Hovstad

Ragnhild Kobro
Anna Christine Munkerud (for Per Arne Norum)
Arvid H. Nergård
Målfrid Nordhaug
Ragnhild Veiteberg

KOMITE D
(tidligere Komite A):

Leder: Knut Morland

Gunnar Brudeli (for Anne Liv Reistad)
Ruth Fluge
Ole D. Hagesæther
Bjørn Hareide
Georg Hille
Oddvar Larsen
Finn Olav Myhre
Per Arne Nilsen
Knut Risnes
Kristian Stendahl
Reidar Svoren
Andreas Aarflot

KOMITE E
(tidligere Komite B):

Leder: Ole D. Mjøs

Halvor Bergan
Olav Bønes
Nils Chr. Faarlund
Magne Hetland
Anne Hirsch
Gunnar Lislerud (forfall)
Bjørn Egil Pedersen
Ivar Ramvi
Lillian Rasmussen
Synnøve Sjølie
Magne Sæbø
Øystein Thelle
Astrid Aas

KOMITE F:

Leder: Anne-Brit Bjørk

Håkon E. Andersen
Kaare M. Bakke
Eldgrim Fossheim
Berit Heitmann

Annbjørg Eiksund Hesselberg
Magnar Kartveit
Arve Lein
Eli Mæland
Tjostolv Nordal
Ole Nordhaug
Anders Tho
Thor Wang

*

VII. PROGRAMINNSLAG
UNDER
KIRKEMØTET

Foruten åpningen av møtet og forhandlingene i plenum og komiteer var det lagt inn en del programinnsalg i løpet av Kirkemøte-dagene, tilrettelagt av Kirkerådet og Bjørgvin og Stavanger bispedømmeråd etter linjer som var trukket opp av Kirkerådet.

ARRANGEMENTER

Morgenbønner

Dagene under Kirkemøtet ble innledet med en morgenbønn i St. Jørgen kirke. Gunnar Salomonsen var liturg, Kristen Øgaard var organist, og tekstmeditasjoner ble ledet av Kristin Fæhn, Ole Martin Norderhaug, Ruth Aanstad og Målfrid Nordhaug.

Sosialt samvær

For å gi deltakerne et kjærkommet avbrekk i forhandlingene, ble det også dette året invitert til et sosialt samvær. Det ble holdt onsdag kveld i Eidsvåg kirke. Stavanger bispedømmeråd var vertskap og hadde lagt opp et enkelt, men festlig program med god servering.

Programmet bød på Garborg-sanger, fremført av Eldrid Harbo, og en opptreden av bispedømmerådssekretær Hugne J. Sjø som "Markus fra Lillesand".

Til avslutning flyttet forsamlingen seg fra kirkestuen til kirkerommet for å se lysbildeserien "Dager ved havet".

"Barabbas" i Korskirken

Bjørgvin bispedømmeråd inviterte Kirkemøtets deltakere til en oppføring av Pär Lagerkvists "Barabbas" i Korskirken sent torsdag kveld. Tore Nysæther var forteller i forestillingen, som var regissert av Svein Sturla Hungnes.

Avslutningsgudstjeneste

Kirkemøtet ble avsluttet med gudstjeneste i Bergen Domkirke fredag ettermiddag. Liturg og predikant var Per Lønning. Ved orgelet Kristen Øgaard.

HILSENER

Hilsen fra Kongen

På det konstituerende møtet ble det besluttet å sende

et hilsningstelegram til Hans Majestet Kongen:

Kyrkjemøtet 1988 sender Dykkar Majestet si varmaste helsing og ynskjer Guds velsigning.

Kirkemøtet mottok dette telegram som svar fra Kongen:

Hjarteleg takk for venleg telegram. Eg ynskjer til lykke med Kyrkjemøtet og sender mine varmaste helsingar - Olav R.

Kirkemøte-salme

En spesiell form for hilsen leverte Rolf Tofte. Han hadde skrevet og satt melodi til salmen "Vi fant vår plass i Herrens hus", som var dedisert til Kirkemøtet 1988. Den ble sunget både i plenum og ved avslutningsgudstjenesten. (Salmen er gjengitt på s. 161).

*

Vi fant vår plass i Herrens hus

Tekst og melodi: Rolf Tofte
Harmonisering: Jan E. Vaagsholm

Vi fant vår plass i Herrens hus til hellig klokkeklang. Gud møter oss i

orgelbrus, vårt svar er salmesang. På alterbordet lys er tent, i

stille takk og bønn skal vi i Ord og sakrament ha møte med Guds Sønn.

Vi vet at der hvor to og tre
er samlet i Hans navn,
der skal hans Ord og gjerning skje
og ta oss i sin favn.
Guds Ånd skal åpne sans og sinn
og bygge hellig bro
imellom alle som gikk inn,
og skape styrket tro.

For vi er ett med alle dem
som denne høytidsstund
tok fatt på veien og fant hjem
til kirkens gamle grunn.
Og over jord på samme vis
et stille Herrens tog
nå synger Herren lov og pris
på alle verdens språk.

Og når til slutt, med klokkeslag,
Gud sender oss avsted
til tjeneste og virkedag,
da går vi med Guds fred.
Da stiger takken opp til deg,
vår Gud og Skaper, som
oss kalte på din kirkevei
og til din helligdom.

VIII. TALER, FOREDRAG OG
HILSENER

Finn Olav Myhre:
ÅPNINGSTALE

Personlig sekretær for kirkestatsråden,
gjester og
Kirkemøtedeltakere -

"Dere er jordens salt! ...Dere er verdens lys!".

For temmelig nøyaktig 25 år siden tok biskop Johannes Smemo frem disse ordene fra Matteus-evangeliets femte kapittel, ved åpningen av et møte som det er god grunn til å minnes når Kirkemøtet nå for femte gang sitter sammen. Det var Bispedømmerådenes Fellesmøte, Kirkemøtets forgjenger, som i 1963 var sammenkalt for å finne løsning på en flokete situasjon. Løsningen ble opprettelsen av Bispedømmerådenes Fellesråd, Kirkerådets forgjenger.

Årene som er gått, kjennetegnes ved at vi nordmenn er blitt mer preget av forbruk, rastløsthet og kjedsomhet. I dag ser det imidlertid ut til at vi er i ferd med å gjenoppdage at hverken velstand eller teknologi kan dekke vår grunnleggende lengsel etter mening, tilhørighet og identitet.

Siden Kirkemøtet i Skien i fjor har to tragiske hendelser vist at materialismen likevel ikke ser ut til å ha siste ordet. Jeg tenker på flyulykken ved Brønnøysund i vår og bussulykken i Måbødalen i sommer. Begge ganger rykket samfunnet ut med hele sitt nødvendige hjelpeapparat. Begge ganger så vi at kirken spilte sin naturlige, og sentrale, rolle.

Dette viser oss det prestene blant oss nok vet mest om: Nordmenns lavmælte tro på det kirken har forkynt her i Norden i tusen år. Det er en tro på at Gud ikke har overlatt oss til oss selv, hverken i livet eller i døden. Det er en tro på at Gud hører våre bønner, om vi ber alene eller i fellesskap. Det er en forestilling om at kirkehuset og gudstjenesten gir vår tro en ramme som på en særlig måte åpner seg mot den evige Gud.

I en tid da "nyreligiøsitet" igjen gjør det populært å snakke om det uforklarlige, må vi huske denne lange troens understrøm i Norge. Her i Bergen er det lettere å huske den enn mange steder. Fundamentet etter Kristkirken ved Håkonshallen er nesten like gammelt som Kristustroen selv i dette landet.

Det er denne historien, denne troens understrøm, som gjør at over 90 prosent av befolkningen er medlemmer

i en kristen kirke, at over 80 prosent av barnekul-
lene døpes og at langt de fleste fortsatt konfirme-
res, vies og begraves kirkelig. På noen punkter kan
det hende at denne strømmen møter nyreligiøsiteten.
Men den er langt mer stabil og varig enn det nye kan
vise seg å være.

25 år etter er biskop Smemos påminnelse derfor like
aktuell. Vår fremste evangeliseringsoppgave er å bi-
dra til at alle troende lever ut Kristi ord om å være
salt og lys, og slik viser vår tids mennesker troens
vei. Selv om vår tro kan ytre seg forskjellig alt
etter personlige anlegg, er det ikke noe mål at den
skal være mest mulig lavmælt. "En by som ligger på
et fjell, kan ikke skjules", sier Jesus videre i det
avsnittet hos Matteus som også var dagens tekst i går,
på Allehelgensdag.

Derfor må vi spørre oss selv om vi er rustet til en
slik formidling av det kristne budskapet. Som ledere
i trossamfunnet Jesu Kristi kirke i Norge har vi en
forpliktelse som enkeltmennesker, til i holdning og
handling å ikke følge denne verdens "skjema". Denne
verden har sin måte å leve på, og skjemaet kjenner vi
altfor godt, også i våre egne liv: Å kreve til seg
selv, å gi igjen med samme mynt, å trække andre ned.

Av oss som kristne ledere kreves det at vi følger en
"alternativ livsstil", slik at denne verden også slik
kan se hva kristendom er.

Har vi ordninger og mannskap som egner seg til denne
evangeliseringstjenesten? Saklistene fra fem Kirke-
møter svarer med et enstonig NEI. Det er langt igjen
før vi kan slå oss til ro med at forholdene er til-
fredsstillende. Men svaret kan også formes slik: Det
har gått i riktig retning! På disse 25 årene er det
faktisk skjedd en utvikling så omfattende at Den norske
kirke ikke er til å kjenne igjen.

La oss ta utgangspunkt i det vendepunktet som inntref-
fer om knappe to måneder, når bispedømmerådene får
overlatt ansettelsesmyndighet for menighetsprester.
Dette er det hittil klareste uttrykk for at kirkens
valgte organer blir betrodd selvstendig avgjørelses-
myndighet i sentrale spørsmål. Kirken er på vei til å
bli myndig, innen rammen av sitt forhold til Staten.

Nyordningen er ingen isolert reform, men ledd i en pro-
sess som, kan vi gjerne si, for alvor kom i gang på
Bispedømmerådenes Fellesmøte i 1963. Da Bispedømmerå-
denes Fellesråd ble opprettet, fikk kirken for første
gang et sentralt, representativt organ. Det var rik-
tignok uoffisielt og hadde begrensede midler, men det

hadde en modell og en målsetting som banet vei for det lovfestede Kirkerådet syv år senere.

Det kan være nyttig å markere denne 25 års milepælen. Ikke bare for å hedre dem som tok et viktig initiativ, og som er representert her i dag, men fordi det som hendte i 1963 tegnet et mønster som er like aktuelt på veien foran oss. Mønsteret er: Dersom kirken ønsker reformer, må den iverksette dem frivillig før det er håp om å få innført dem offisielt.

Den norske kirkes reformhistorie i nyere tid viser at det til dels har gått tregt. Menighetsrådene kom etter mange tiårs om og men, mens bispedømmerådene fulgte raskere fordi menighetsrådenes arbeid krevde det.

På den bakgrunn er det tankevekkende å se at tempoet i reformene, og den politiske vilje til kirkereformer, har økt oppsiktsvekkende de siste par tiårene. Den menneskelige forklaring på denne gledelige utviklingen ligger i forhistorien til Bispedømmerådernes Fellesråd. Pionerer med visjoner og kirkelig ansvarsfølelse tok initiativ og fikk ballen til å rulle, tross mangel på offisielle organer. Tiltakene viste seg å ha livets rett, og da ble frivillige tiltak til offisielle ordninger.

Det er en fare for kirken å bli så opptatt av reformer og strukturer at det hemmer oppdraget; å vise mennesker Kristi vei til Gud. Vi må ikke bli så opptatt av å gjøre tingene riktig, at vi ikke bruker tid og krefter rett til å gjøre de riktige tingene.

Fortsatt må kirken være stedet der mennesker kan komme med sin glede og sorg, sitt håp og sine lengsler. Samtidig skal kirken være opptatt av de utfordringene som møter mennesker i dag; i lokalsamfunnet, i nasjonen, i det internasjonale samfunn.

I dette trenger vi et samvirke mellom lekfolket og prestene. Vi har ikke råd til å bruke krefter på interne maktkamper. Alt ligger nå til rette for en konstruktiv utvikling som vil være til velsignelse for vår kirke.

Samtidig med reformarbeidet i Den norske kirke de siste tiårene, har anstrengelsene for større enhet mellom kirkene også satt spor etter seg i Norge. Mest konkret ser vi det i at alle landsomfattende trossamfunn nå står sammen i Det Norske Bibelselskap. Et annet uttrykk er Norsk Teologisk Samtaleforum, som nå er omtrent like bredt sammensatt.

Under det første Kirkemøtet, i Oslo i 1984, ble den økumeniske utviklingen markert ved at representanter for andre trossamfunn var til stede. Det er en glede for oss å se at representanter for andre grener på Kristi kirke i Norge er med oss også her i Bergen i dag: Fra Den katolske kirke, Den evangelisk-lutherske frikirke, Metodistkirken, Baptistsamfunnet, Misjonsforbundet og Frelsesarmeen.

Ett utslag av den økende forståelsen mellom kirkene i Norge er at vi i juni neste år vil være med på et stykke kirkehistorie; det første pavebesøket i Norge og Norden. Selv om de læremessige forskjeller mellom lutheranere og katolikker selvsagt fortsatt består, tror jeg nordmenn flest synes det er positivt at en så fremtredende skikkelse i kristenheten kommer på besøk også hit. La oss håpe at Johannes Pauls besøk vil styrke de troendes tro og være til inspirasjon for alle mennesker av god vilje.

Vi ber om at evangeliets lys vil skinne over Kirkemøtet 1988, og over alt kirkelig arbeid i Norge i året som ligger foran.

*

Personlig sekretær Edvard Haugland:
KIRKEDEPARTEMENTET'S HILSEN

Jeg vil først få overbringe en personlig hilsen fra statsråd Mary Kvidal. Siden hun overtok som statsråd i Kirke- og undervisningsdepartementet i juni måned, har hun hatt gleden av å delta ved en rekke kirkelige anledninger og møte representanter fra ulike kirkelige organer. Hun har også sett frem til å delta her ved Kirkemøtets åpning i Bergen. Like før helgen ble det imidlertid klart at hun måtte delta i dagens Regjeringskonferanse, og at hun måtte melde forfall hit. Hun har derfor bedt meg bære frem hennes hilsen til Kirkemøtet, sammen med hennes ønsker om et godt samarbeid i tiden som kommer.

Også for meg er det en ny erfaring å møte Kirkemøtet som en del av den politiske ledelse i departementet, en spennende erfaring, vil jeg legge til. Vi er denne gang ikke bare invitert til åpningen, men også til å overvære hele eller deler av møtet. Den invitasjonen har vi tatt imot. Med det ønsker vi å understreke den vekt vi legger på Kirkemøtet og dets forhandlinger.

Kirkemøtet fremstår i dag som det samlende og sentrale organ i Den norske kirke. Ved sin sammensetning av samtlige medlemmer fra samtlige 11 bispedømmeråd er det på mange måter det mest representative organ når det gjelder å uttrykke vår kirkes syn og interesser. Dere som samles her, fra alle kanter av landet, besitter en sum av erfaring og innsikt i kirkens liv og virke som gir tyngde til Kirkemøtets uttalelser og gjør dets synspunkter verd å lytte til.

Dere har sikkert mer enn nok å gjøre, i det daglige virke og i annen tjeneste. Det er derfor fortjenstfullt at dere gir så mye av tid og krefter i dette arbeid. Fra kirkelig og politisk arbeid har jeg erfart hvor nødvendig det er å ha folk som er beredt til å påta seg ansvar og oppgaver utover sine daglige gjøremål.

Vårt samfunn og vår kirke er avhengig av aktive og interesserte mennesker som er villige til helhjertet innsats i de folkevalgte organer som etter lov og ordning er tillagt ansvar og oppgaver innenfor fellesskapet. Det hjelper lite med organer og ordninger hvis vi ikke har dyktige mennesker som er villige til å påta seg oppdrag. Det avgjørende er ikke alene hvilke organer og regler vi har. Det som til syvende og sist teller mest er engasjementet og innsatsviljen

og trofastheten til de mennesker som sitter i organe-
ne. Derfor er det overmåte viktig at det legges til
rette for at ansvarsbevisste mennesker på en forsvar-
lig måte kan ivareta sine tillitsverv uten unødige
slitasje. Bl.a. ved tilfredsstillende sekretærhjelp
og også med hensyn til tidsforbruket slik at familie-
livet ikke belastes på en skadelig måte. Det er en
felles oppgave å bidra til at så kan skje.

Departementet har i sitt budsjettarbeid søkt å til-
godese dette. Innenfor de muligheter som en vanske-
lig budsjettsituasjon gir, har vi for 1989 prioritert
bevilgningen til de kirkelige råd. Dette er en klar
konsekvens av at bispedømmerådene fra 1. januar 1989
får til oppgave å tilsette prester og kateketer. Vi
vil etter hvert tilføre bispedømmerådene EDB-utstyr
som vil lette arbeidssituasjonen ved rådene.

Når det gjelder Kirkerådets sekretariat, vil stil-
linger som har vært på såkalt overgangsstatus bli for-
malisert. Det dreier seg om 7 1/2 stilling som altså
kommer i tillegg til de 12 faste Kirkerådet har fra
før.

I bevilgningen til de kirkelige råd har vi denne gang
innarbeidet et par årlige tilskott til kirkelige for-
mål som tidligere har vært gitt fra departementets
disposisjonsbevilgning. (Kristent Arbeid Blant Blinde
og flypostavisen "Nytt fra Norge" til misjonærer.)
Hensikten med dette er å få samlet alle tilskott til
felleskirkelige tiltak i en post som kan bli stilt til
disposisjon for Kirkemøtet. Dette er i tråd med mål-
settingen for det kirkelige reformarbeidet. Men da
statsbudsjettet først vedtas etter Kirkemøtet, må
Kirkerådet få fullmakt til, av Kirkemøtet, å fordele
bevilgningen annerledes dersom departementets budsjett-
forslag blir endret.

Kirken har som hovedoppgave å tjene medmennesker med
forkynnelse og forvaltningen av sakramentene. I til-
legg til eller som en konsekvens av dette kommer mange
kirkelige aktiviteter. Programmet for Kirkemøtet av-
speiler dette. Jeg har her særlig festet meg ved pro-
gramposten "Kyrkja og barnehagen". Vårt lands fremtid
er avhengig av de små som i dag banker på porten til
barnehagene. Det er derfor viktig at kirken aktivt er
med i arbeidet for å imøtekomme det behov som samfun-
net her står overfor. Gjennom etablering og drift av
barnehager og som støttespiller i lokalmiljøet. Kon-
takt kirke - barnehage vil kanskje kunne være til like
stor nytte som samarbeidet kirke - skole.

Jeg har merket meg at det i dokumentet som legges til
grunn for behandlingen av barnehagesaker, er pekt på

den store utfordring innvandrerbarna representerer. Dette er vesentlig. Lek og fellesskap i en barnehage for barn med røtter i forskjellige land og kulturer vil kunne bidra til å rive ned noen av de barrierer som skiller mennesker og skaper skepsis og usikkerhet mellom oss.

I arbeidet for å bedre innvandrernes situasjon er det ikke nok med offentlige bevilgninger og tiltak. For her er det kanskje først og fremst spørsmål om holdninger og tenkemåte hos både barn og voksne. I denne holdningsskapende virksomhet er det om å gjøre at alle gode krefter settes inn. Med sin brede kontaktflate har vår folkekirke her en stor folkepedagogisk oppgave som veileder i spørsmål som gjelder menneskeverd og menneskerettigheter.

Siden Kirkemøtet i fjor er det ved kongelig resolusjon gitt forskrifter for Den norske kirkes lærenemnd, og nemnda hadde sitt konstituerende møte i mars i år slik forskriftene krever for hver valgperiode. Det betyr ikke at det er noen personalsak på gang for nemnda. Det er å håpe at saker av denne karakter vil bli avgjort på et annet plan slik at det ikke blir nødvendig med behandling i nemnda.

Ellers er det som før nevnt, og som dere i høy grad er kjent med, truffet bestemmelse om overføring av tilsettingsmyndighet til bispedømmerådene fra 1. januar 1989. Jeg håper at den opplæring og skolering som departementet har stått for i denne sammenheng, har gitt bispedømmerådene et brukbart grunnlag å stå på når de enkelte tilsettingssaker skal behandles, slik at både menighetenes behov og arbeidstakernes rettigheter kan bli ivaretatt på en god måte.

Ved innføringen av Den norske kirkes lærenemnd er den organisatoriske oppbygging i kirken, slik Stortingsmeldingen om stat og kirke la opp til, fullført. Når det gjelder kirken på lokalplanet, venter vi at det såkalte kirkelovutvalg vil fremlegge sin utredning tidlig i 1989. Det er en hovedsak for dette utvalg å utrede det økonomiske forhold mellom kommune og menighet og stillingsstrukturen på menighetsplan. Det er med adskillig forventning mange av oss ser frem til utredningen som selvfølgelig vil bli en aktuell sak for senere Kirkemøte.

Jeg har ved denne anledning konsentrert meg "om saker av felles kirkelig karakter og interesse" som det heter i Kirkeordningslovens bestemmelser om Kirkemøtets oppgaver.

Det er også naturlig å si noe mer generelt om økonomi. Den økonomiske situasjon vil stille også kirken overfor store utfordringer i tiden som kommer. De disponible rammer er trangere og vil bli mindre ekspansive enn vi har vært vant til. De siste årene har det ikke vært plass til nye stillinger på departementets budsjett, og man bør ikke gjøre seg forhåpninger om at dette vil bli særlig annerledes i årene fremover.

Til alle sektorer i samfunnet stilles det nå krav om omstillingsevne og strenge prioriteringer. "Mer helse for hver krone" heter det i helsesektoren. Jeg har ennå ikke sett tilsvarende målsetting for det kirkelige området: "Mer kirke for hver krone". Men kirken økonomi er en del av den samme virkelighet som resten av samfunnet befinner seg i. De kristelige organisasjoner ser ut til å merke det i betydelig grad, og den såkalte offisielle kirke vil også gjøre det.

Hverken nye behov, eller allerede eksisterende udekkede behov, kan forventes dekket med økede bevilgninger. Dette faktum vil stille store krav til kirken lederskap på alle nivåer. Man vil bli nødt til å vurdere om den måten man disponerer stillinger og driftsmidler på i dag, er den beste måten i møte med utfordringen og oppgavene av i morgen.

Det vil bli spennende å se om man i kirken velger en statisk eller en kreativ holdning, når man ikke kan gjøre seg særlig håp om å kjøpe seg ut av fremtidens behov. Jeg tenker ikke minst på arbeidstakeres rett til fritid og gode arbeidsordninger.

Departementet vil for sin del gjerne medvirke til en kreativ holdning, og gav på Presteforeningens generalforsamling tidligere i høst, signaler om at vi vil stille ressurser til disposisjon for lokale forsøk vedrørende ny organisering av prestedtjenesten. Dette vil være tegn på en offensiv holdning i møte med dagens økonomiske virkelighet.

Siden vi nå er i Bergen, vil jeg avslutte med noen ord om en sak herfra som har opptatt oss. Det dreier seg om kirke for de døve. Siden kommunen ikke har lovfestet plikt til oppføring og drift av andre kirkebygg enn soknekirken, har de døve her måttet nøye seg med et lite kapell som er svært dårlig egnet. I flere år har det både i menigheten og departementet vært arbeidet med planen om en ny døvekirke i Bergen. Nå er vi kommet så langt at kirken trolig vil kunne bli reist i 1989. Jeg ser frem til den dag dette bygget kan vigles, for bak denne kirken ligger mye av det vi har

behov for i vår kirke; folk med pågangsmot, utholdenhet og vilje til samarbeid.

Lykke til med Kirkemøtet 1988 og med det arbeid dere her vil gjøre til beste for vår kirke og vårt folk.

*

Biskop Håkon E. Andersen:
EVANGELIET - GUDS KRAFT

- I. "Evangeliet - Guds kraft", med tilføyelsen "til frelse" - er selve temaet i Paulus' brev til Romerne.

Emnet "Evangeliet - Guds kraft" har som tema også hjemmel i den store avslutning i Jesu jordeliv, når han sier: Dere skal få kraft, idet Den Hellige Ånd kommer over dere, og så skal dere vitne.

Evangeliets kraft manifesterte seg fort i kirkens historie. Først i pinsedagens overveldende kraftfulle tale. Så i disiplenes helt revolusjonerende indre styrke. Fra den innestengte redde tilværelse på den øvre sal, til modige "Vi kan ikke la være å tale om det" (Act. 4).

Følg så virkningen fra evangeliets første periode. Pinsedag "undring og forferdelse". 3 000 døpte. Ved den første fengsling "undret Rådet seg", senere blir de som forhører, "forvirret og rasende". Overfor Stefanus' tale "forbitret og skar tenner". Sauls omvendelse brakte jødene "helt ut av fatning". Guvernøren Sergu "helt overveldet" av Herrens lære. Under den første misjonsreise ville folket "gjøre dem til guder". Andre virkninger: I Jerusalem: "Forsamlingen ble helt stillle". I Tessalonika "Folket ble overbevist". I Efesus: De omvendte kom og la frem alt de hadde drevet business med i det skjulte - "femtusen sølvpenger", dvs. 200 000 dagsverkslønninger. Brukt på svartekunst-bøker.

Visst fulgte det tegn og under med, som da en lam ble helbredet ved tempelporten. Men de kraftfulle reaksjonen har oftest sin grunn i at disiplene "lærte Herrens vei", som det heter. De "samtalte og overbeviste". De "evangeliserte" rett og slett. "Forsamlingen i Jerusalem ble stille", ganske enkelt fordi de fikk høre at Ordet sa at de ble frelst av nåde på samme måte som alle andre.

Og her dreier det seg ikke bare om individuelle omvendelser og opplevelser. Evangelies kraft skapte revolusjon i økonomien. I Jerusalem hadde de alt felles. Revolusjon i sosiale forhold. I Antiokia nevnes: Barnabas, Simeon kalt Niger, Lukius fra Kyrene, Mana'n, medlem av Herodes' hoff og Saulus. Altså: To jøder, to afrikanere og en romersk aristokrat. Alle raser og klasser var blitt "vakre" i Kristus. Korint frembyr en moralsk opp/nedvending på alle tingenes tilstander.

De kristnes fiender i Tessalonika gav apostlene denne ufrivillige kompliment: De har snudd opp/ned på verden.

Evangeliet - Guds kraft - til frelsende forandring - for ikke å si revolusjon.

Samfunn i forandring

Vi lever i en tid vel vant med forandringer. Så store at de fleste av oss som er født før 1939, ligner immigranter som føler seg fram i et nytt land. Bare de unge føler seg naturlig hjemme i forandringenes verden, og kjenner den slik innfødte kjenner sitt eget land. Konsumsamfunnet, fritidssamfunnet, det urbaniserte samfunn, det (europaiske) aldrende samfunn, det anonyme og det pre-apokalyptiske samfunn utfordrer oss.

Noen stikkord for verden i forandring. Teknologisk revolusjon og tempo. Fra den tid telegrafen var oppdaget til den ble brukbar kommersielt tok det 112 år. For transistoren innskrenket gapet seg fra oppdagelse til bruk til 5 år. Videre: Kommunikasjons-revolusjon som har innskrenket denne planet til én verden og utvidet vårt blikk til månen.

Computer-revolusjonen som vil fortsette å revolusjonere vår hverdag.

Stadig sterkere internasjonalisering i perspektivene både når vi taler om økonomisk urettferdighet, ressursoverforbruk og økologisk krise og m.h.t. avhengighet mellom nasjonaløkonomi og verdensøkonomi.

Pluralisme-utviklingen som gjør alle enten/ellervalg til intolerante og ukjærlige. Ja, selve tanken om en "fast sannhet" er upopulær.

Moralsk revolusjon fra absolutter til situasjonsetikk. Fra en moral bestemt av Guds evige lov til en som er basert på menneskers personlig individuelle "forgodthavende". Er der en krise i moralen i vår tid, ligger den ikke først og fremst i narkotika og pornografi, men i den vidtrekkende oppfatning at det ikke egentlig er viktig med en bindende moralsk standard. Bare 26% i Europa tror at det fins universelle retningslinjer for godt og ondt.

Dagens revolusjonære utvikling får sin næring fra selve den menneskelige frihetstrang: Kampen for identitet, verdighet, sikkerhet og likhet. Frihets-revolusjonens blinkende lys er fattigdom og rasisme. Og disse problemer er ikke utenfor oss.

De fattige har vi alltid hatt, men gapet blir videre for hvert år. Den nye faktor er at fattige og undertrykte folk nå lærer at ikke alle er fattige - og at en forandring er mulig. Sett et TV i en ghetto, la en slum-mor se reklame for hjelp til lavkalori-føde for hunden, mens babyen ved hennes bryst har fått ørene tygget av av en rotte - og du har fått en revolusjon.

Evangeliets utfordring til forandringer

Mange vil nok tenke at dette er langt på siden av emnet om "Evangeliet - Guds kraft", eller evangelisering!

Jeg har litt å si om den tanke. Først dette: Hvorfor skulle folk, sorte, gule, røde - eller hvite, lytte til oss når vi taler om et hjem i himlen, når vi avslår å lage et hjem for ham i vårt naboskap, eller be ham inn i våre fine hjem? Vi får nok lære oss å ta pulsen på det samfunn der vi skal forkynne Kristus - som Guds kraft til den store forandring. Samfunns-endringene tvinger oss inn i en kontinuerlig kontekstualiseringsprosess på lokalplan og internasjonalt - uten særlig støtte i velmente årsrapporter om "jevnt, godt arbeidsår" og velvillige statistikker om lite endring fra år til år!

Vi trenger en hellig misnøye med status quo. Evangeliet som Guds kraft kaller oss inn i uavlatelig forandring. Omvendelsen er en forandring av retning. Anger er en endring av sinnet. Det kristne liv er en uavlatelig forandring fra egoisme til kjærlighet. Vi utfordres til ikke å være forrædere mot evangeliets guddommelige kraft. Historiens største revolusjon begynte ikke under en rød stjerne i Petrograd i 1917, men under Betlehemsstjernen for 2 000 år siden i den krybbe der Gud invaderte historien. I Jesus Kristus begynte Gud den store fornyelse. Menneskelige kategorien ble snudd opp/ned. De stolte og ydmyke, de mektige og svake, og de rike og fattige skiftet plass.

Vår hovedfeil har vært å "slå av" og "underselge". Evangeliet er blitt billig og tamt og svakt. Vi bør si til verdens mennesker: "Vi er også revolusjonære. Vi ønsker å se store forandringer." Men vi tror bare en revolusjon er stor nok og dyp nok og kraftfull nok til å endre verden. Vi må gripe om problemets hjerte, nemlig problemet med menneskehjertet.

Jeg tror det er Churchill som en gang skal ha sagt at "kommunismens og all utopianismes feil var et over-optimistisk syn på den menneskelige natur".

Kirken er ofte beskyldt for en urealistisk pessimisme, fordi vi alltid taler om synd. Men paradoksalt nok er det faktisk slik, at bare når en ser synden som en religiøs-moralsk realitet, er det noe håp. Hvis det menneskelige dilemma kommer fra en gal kombinasjon av kjemikalier eller fra psykologiske faktorer som ligger utenfor menneskets kontroll, da er mennesket nettopp programmert galt, og vi har bare å overgi oss til det onde. Men hvis årsaken til dilemmaet er opprør mot Gud og til-sidesetting av nesten, da kan det finnes et svar. Guds svar.

Evangeliet proklamerer at den allmektige Gud kom inn i menneskets historie for å frigjøre det. Ved Jesu overnaturlige fødsel har Gud satt inn en ny humanitet som vi kan komme inn i ved en ny fødsel. Ved Jesu død for våre synder kan Gud tvette ren syndens pletter og fri fra skyld og makt. Ved Jesu oppstandelse - som Helligånden gir oss del i, gjør Gud det mulig å "vandre i et nytt levnet".

Evangeliet - Guds kraft! Sprengkraft!

Så totalt revolusjonært - at Kristus vil lege menneskers alle forstyrrede forhold. Det er tvingende nødvendig at vi holder for øye evangeliets helhet! Vi må ikke tillate at kristenheten deles i to, mellom de såkalte "sjele-vinnere" p.d.e.s. og de såkalt "sosiale-reformere" p.d.a.s. Da grunnleggeren av International Christian Leadership, Abraham Vereide, døde på slutten av 60-tallet, skrev Vårt Land: "For ham var tanken på å gjenoppbygge samfunnet uten syn for den enkeltes frelse og forløsning helt umulig. Men troen på å frelse syndige mennesker - uten tanke på å gjøre dem til korsfarere mot sosial synd, var for ham like utenkelig.

Skisser dette bildet av de første kristne - hvilket inntrykk får du? Her var en revolusjonær Gud som utløste revolusjonær kraft gjennom et revolusjonært samfunn i revolusjonære handlinger.

II. KIRKEN I DAG - EVANGELIETS KRAFT

Hvordan svarer kirken i dag til evangeliets kraft? Hvis vi tar NT alvorlig, er evangelisering skilt

fra kirken en selvmotsigelse. "Gud la daglig de som ble frelst til kirken." (Act. 2.47) Skjer slikt i dag?

Se deg om i verden

Det samme skjer i dagens verden - mest utenfor vår europeiske og nord-amerikanske stuedør. Den universelle kirke er sterkere enn før. I det 19. århundre vokste den kristne kirke til å omfatte 1/3 av alle mennesker på jord. Men mer enn 80% av disse tilhørte den hvite rase. I det 20. århundre er kristendommen blitt en global tro. Statistikken forteller om 65 nye kirker pr. dag. De fleste på den sørlige halvkule. Og den "hvite" andel av verdenskirken har endret seg fra 80% til ca. 40%. I dag er trolig kirkene i de historisk "kristne" land i mindretall i den verdensvide kirke.

Missiologen Walbert Bühlmann har i "The Church of the future" påpekt at vi er i ferd med å få den "Tredje Kirke" som vil bli den "Tredje Verdens kirke" og det Tredje Tusenårs kirke.

I store linjer kan vi si at kirken i det første tusenåret var Østkirken, med alle de åtte første kirkelige konsil. Det andre tusenåret har stått under lederskap av Vestkirken, som formet middelalderen og som fra "oppdagelsen" av den nye verden tok til å utvise misjonær-initiativ.

Nå ved det kommende tredje tusenår vil kirken etter alle solemerker komme til å stå under ledelse fra den Tredje kirke - Sørkirken.

Da fremstår en kirke i verden med større etniske og kulturelle forskjeller, som utviser større gjensidig respekt for andre kristnes lederskap, stil, tjenestemåter og tradisjon. Kirken vil i økende grad bli knyttet til bymiljø, og vil mer målbevisst arbeide for de fattige, undertrykte og lidende.

Det fjerne Østen kan i det 21. århundre få oppleve det som har skjedd i Afrika i det 20. århundre. Intenst og variert evangeliseringsarbeid legger grunnlaget for stor kirkevekst i årene fremover.

I Kina står vi fremfor et misjonshistorisk under. Det er ikke urealistisk å regne med et antall kristne på 7 millioner totalt i Kina, noen regner bortimot 50 millioner. Misjonsstrategisk er det underlig å tenke på at det fins et felles

språk for å kommunisere evangeliet til mer enn 1 milliard mennesker.

Se på Europa og Norge

Hva med Europa? Hva med oss?

Europa-pessimisme

På en nylig avholdt europeisk evangeliseringskonferanse i Lausanne-komiteens regi ble det sterkt advart mot den såkalte "Europa-pessimisme". Det å stirre på hvordan den kristne arv smuldrer opp, kirkemedlemskap og kirkegang går nedover osv. kan gjøre en blind for mulighetene og lamme en i oppgavene.

The Assembly of the Conference of European Churches anbefaler i September-møtet 1986 at "the churches' mission in a secularized Europe be given priority for the next period".

Det 6. Symposium av de Europeiske romersk-katolske bispene (1985) "called for 'a second evangelization' of Europe".

Vår egen kirke

Hva med oss - og vår kirke i forhold til evangeliseringsoppgaven? Der er en utstrakt misnøye, nesten forakt for kirken. Mange av de dyktigste og mest følsomme av våre unge vender seg altfor ofte fra kirken. De anklager oss for å ha som tema: "Jeg tror på gårdsdagen" - og for å være ufølsomme for realiteten i det 20. århundre.

Hvor lenge skal vi drive å overlate kirkens evangeliserings-/misjonsansvar til spesialistene? Fortsette å tale om "evangelisering og misjon" som om dette var et tillegg/en tilføyelse til kirkens liv, som kan bli støttet av dem som er interessert i den slags saker?

Jeg vil være den siste til å la dette spørsmål ha den minste snev av negativ omtale av kirkens mange frivillige organer eller de såkalte "brennende hjerter". Skal disse avlegges en visitt i dette foredraget, så skal det være i glad takknemlighet. Uten disse var vår kirke gjennom lange tider på bar bakke når det gjelder evangeliseringsomsorg og misjonsinnsats. Og jeg vil føye til: Vi skal vokte oss vel for å prøve å strukturere eller strategisere frem noe vi i den offisielle kirke ikke måtte ha livsens påtrengende makt bak og behov for. Det

var vekkelsernes livsmakt som skapte organisasjonene, og så lenge de får nåde til å bære vekkelsernes ild fram, vil de ha livsrett i vår kirke.

I dette ligger det naturlig nok også en påminnelse til dem selv om ikke å gå organiseringens vei for å prøve å fremtvinge og skape liv! La livet skape organiseringsbehovet, slik det skjedde i aposteltiden (Act. 6). Dersom Den hellige ånds livs- og nådegavestrøm går nye veier, må også frivillige organer finne seg i at de i det minste stiller på lik linje med andre og nye fremvekster som trenger organiseringens rom!

Nå er det tid for nye overveielser om samarbeid, f.eks. i form av Kontaktforum for Evangelisering.

For i virkeligheten er evangelisering og misjon hjerteslaget i kirken. Kirken lever ved å misjonere slik ild lever ved å brenne. "Som Faderen sendte meg til verden, sender jeg dere", (Joh. 20.21) sa Herren. Når kirken opphører å evangelisere, slutter den å leve.

Hvem er kirken?

Den grunnleggende bibelske idé om kirken er ikke bygninger, programmer eller budsjetter, men "folk" - Guds folk, Hva karakteriserte de tolv menn Herren valgte ut?

Først: De hadde et personlig forhold til Kristus. Han kalte dem og de kom til ham.

Dernest: De hadde et helt enestående samfunn i Kristus. Forskjellige av temperament, som impulsive Peter og stille Johannes. Forskjellige av politisk overbevisning, som Simon Zeloten, medlem av motstandsbevegelsen, og Matteus, tolderen i arbeid for den romerske okkupasjon. Før de møtte Jesus, ville Simon gladelig ha slitt Matteus i stykker! Men da Jesus aksepterte dem, aksepterte de hverandre.

For det tredje: De hadde en klar misjon for Kristus. De ble sendt ut for å forkynne - og utdrive onde ånder, for å gjøre Jesus kjent ved ord og gjerning (Mark. 3.13.-15).

III. HVA ER SÅ EVANGELISERING?

Proklamasjon og invitasjon

Nå er vi ved kjernen i spørsmålet om hva evangelisering er: Å proklamere frelse i Kristus og å invitere folk til å bli levende medlemmer av fellesskapet med Kristus i denne verden og å leve et liv i Den hellige ånds kraft. Det katolske dokument "Evangelii nuntiandi", art. 9, sier det slik: "Som kjerne og sentrum av evangeliet proklamerer Kristus frelse, denne store gave fra Gud som innebar frigjørelse fra alt som undertrykker mennesket, først og fremst befrielse fra synd og Den onde". Eller som det 2. Vatikankonsils dokument Ad Gentes, art. 13, uttrykker det: "Folk blir ledet inn i Guds kjærlighets mysterium, når Kirken inviterer dem til å etablere et personlig forhold til ham i Kristus."

Evangelisering er invitasjon. Den må ikke synke ned til å bli lokking p.d.e.s. - eller trussel p.d.a.s. Begge deler forekommer i såkalte evangeliske kampanjer. Det er ikke evangeliseringens egentlige hensikt å delaktiggjøre folk i en garantert lykke, hverken for dette liv eller det kommende. Visst gir Kristus glede, håp, tillit, visjon, og mot for livet og evigheten. Men hvis alt dette får den sentrale oppmerksomhet i evangeliseringen vår, blir evangeliets kraft degradert til et konsum-produkt på tilbud. Evangeliseringen fostrer da den selv-sentrerte og selv-tjenende innstilling. Da er vi ikke langt fra å gjøre evangeliets kraft om til en TV-reklame der kallet til omvendelse blir presentert ved: "Ting-går-bedre-ved-Jesus". Folk kalles ikke bare til å bli kristne. Kanskje ikke engang først - for å få (motta) liv, men for å gi liv!

Men så må vi under vår visitt til de evangeliske kampanjer også hente med oss relevante utfordringer til oss selv som kirke. For er det ikke en sannhet om Folkekirkens forkynnelse at den er forbeholden med å gi direkte invitasjon og enda mer tilbakeholden med å avvente noen konkret respons på den som gis? Omvendelsesforkynnelsen står vel ikke for sterkt i Høymessen?

Hvorfor er vi så engstelige for å føre forkynnelsen fram til personlige avgjørelser? Er dette ett av de områder som utvisker kirkens konturer for folk og får den til å fremstå som dvask, likegyldig og uten større betydning for flertallet av folkekirkens medlemskap?

Innføring i det synlige samfunn

For en folkekirke som vår norske bør dette spørsmål også dirre, fordi vi er så opptatt av å akti-
visere kirkens offisielle organer. Evangelise-
ring betyr nemlig også å bringe mennesker inn i
det synlige samfunn av troende.

Kirkenes Verdensråds dokument av 1982 "Mission and Evangelism", § 25, sier bl.a.: "It is at the heart of the Christian Mission to foster the multipli-
cation of local congregations in every human com-
munity. The planting of the seed of the Gospel
will bring forward a people gathered around the
Word and Sacrament ---".

Synlige motiverte folk er derfor vesentlig. Du kan lære folk evangelisering dersom de er motivert for å dele Kristus med noen. Men hvis denne moti-
vasjon mangler, hjelper ingen opplæring. Kanskje
skulle vi ved dette Kirkemøtet alvorlig drøfte
spørsmålet om nødvendigheten av å få "omvendelse"
innen kirken. Hvorfor skjuler så mange studenter
sin tro når de er ved universitetet? Hvorfor
stanser så mange par å gå til kirke når de flyt-
ter? Hvordan hjelper vi folk med en annehånds tro
til å få levende fellesskap med Kristus?

Demonstrasjon av fellesskap

Det er også vesentlig at kirken gir en overbevi-
sende demonstrasjon av fellesskap i Kristus. Evan-
gelisering er mulig bare når det fellesskap som
evangeliserer - kirken - gir en utstråling, en ma-
nifestasjon av den kristne tro. Marshall Mc. Luhen
har lært oss at "the medium is the message". Det
er iallfall sant om en kirke i evangelisering.
Hvis kirken skal gi verden del i håp og kjærlig-
het, i tro og rettferdighet, må noe av dette være
synlig, hørbart og følbart i kirken selv. Ap.gj.
karakteriserer de første kristne samfunn ved med-
lidelse, fellesskap, deling, gudstjeneste, tjeneste
og lære. (Act. 2.42 ff og 4.32 ff) De kristne be-
hovde ikke si: "Kom med oss". De utenfor kom til
kirken, dratt til den som av en magnet!

En kirke i evangeliets kraft har minst 5 karakte-
ristika: 1) Den lar utenforstående føle seg hjem-
me, 2) den er ikke bare et objekt under prestens
omsorgsmonopol, 3) dens medlemmer er involvert i
samfunnet omkring, 4) dens strukturer er fleksible

og tilpassende, 5) den forsvarer ikke ensidig en utvalgt grupperings interesser.

Tusener av unge søker til festival-fellesskap i Kristus! Et uttrykk for en stor lengsel etter samfunn. Kan disse folk i din og min kirke finne den ting som driver dem sammen? Tusener søker år om annet Oase-fellesskap og bibelcamp-fellesskap (eller hva det heter). Er våre kirker åpne for dem? I det hele blir folk akseptert og kjent som personer i kirken, uavhengig av bankkonti, eller hudfarge, eller lengden av hår og skjegg eller musikkformer?

Tenk på det slumrende potentiale i den lokale kirke, hvis den opptrer som et autentisk ny-testamentlig samfunn (fellesskap) - Kristi legeme. Hvis hver menighet var et varmt hellig samfunn i kjærlighet og i troen, og følsomme overfor de syke og fremmede i verden omkring. Som preken og vitnesbyrd er uunnværlige i evangelisering, så er fellesskap like umistelig. En menighet uten fellesskap kan aldri fullføre sitt evangeliserende oppdrag, hva en ellers gjør for å sette den i stand eller trene den.

Evangelisering er nemlig noe som skjer hele tiden i og ved en menighet, når den står i et rett forhold til Jesus, til hverandre og til verden omkring den. Det korporative liv må gi en levende demonstrasjon på den forsoning og forløsningskraft kirken eier og preker om. Faren ved å være lukket overfor hverandre, er at en blir lukket overfor nåden også. Så forsvinner friheten, formalisme inntreier og menigheten presenterer en nådeløs kjærlighet. Men den lokale kirke er ment å kunne demonstrere et helt utrolig fellesskap. Bare slik blir den lokale menighet Guds agent for tjeneste.

Vitnesbyrd

Evangelisering krever vitnesbyrd om hva Gud har gjort, gjør og vil gjøre. Derfor dreier det seg ikke om å gi effekt til noe. "The British Nationwide Initiative in Evangelism" (der "evangelikale, økumener og romersk-katolske samarbeider) sier det slik: "Kristne anbefaler ikke seg selv, men Guds kjærlighet slik den er kjent i Jesus Kristus".

Dette angir ikke at evangelisering består bare i verbalt vitnesbyrd. Det består av både ord og gjerning, proklamasjon og nærvær, utleggelse og eksempel. Det bibelske ord euangelizestai refererer seg til mer enn det norske ord tale/"preke" gjør. Ikke minst i Galaterbrevet burde ordet over-

settes = legemliggjøre - gi evangeliet konkret form. Men evangelisering nødvendigvis verbalt vitnesbyrd, bl.a. fordi våre gjerninger (handlinger) trenger belysning. Vi kan nok håpe at folk av vår livsførsel og våre handlinger vil utlede at der er "håp inni" oss. Men det vil ikke uten videre være klart uten ord hvem håpet kommer fra.

Alment presteskap - nådegavene

Av vitnesbyrdet og invitasjonen i evangeliseringen følger nødvendigvis store endringer i kirkens måte å tjene på. Alle bør nå forstå - både prester, lærere, evangelister og lekfolk - at kirken ikke har råd til å bestå av mange tilskuere som betaler og ser på noen få spesialister gjøre arbeidet. Prester og evangelister må innse at de ikke skal gjøre alt. Deres oppgave er å istandsette enkelt-kristne og grupper for jobben.

Dette er så alment at det burde knapt nevnes. Men hva som bekymrer, er hvor få kirker som gjør noe med det. Hvor mange kirker har et treningsprogram for å lære folk hvordan de deler deres tro med noen? Hvor mange av oss prester har valgt 12 -, slik Jesus gjorde, eller bare to eller tre, for å istandsette disse?

Dette er en virkelig struktur-utfordring for Kirkeråd og bispedømmeråd! En virkelig lekse for kirken. Smågrupper kurerer ikke alt. Uten åndelig lederskap kan de tvert om skape store problemer. Men kirken i fremtiden må gjerne bestå av mange små grupper - aldri større enn at enhver har en sjanse til å ta aktivt del. Der kan de be, studere og dele problemer og oppmuntre hverandre. - Så kommer alle sammen på søndagen - Herrens dag - for å bryte brødet sammen, syngte festsanger sammen, lytte til Guds ord - og så skilles til en ny ukes vitnesbyrd.

Den hellige "verdslighet"

Og så må endelig ikke all denne tale om - Proklamasjon - Vitnesbyrd - Invitasjon - Innføring i synlig samfunn av troende Fellesskap og Gruppedannelser - føre oss inn i en amputert kirkeforståelse. En kirke isolert fra verden, er en misforståelse av hva kirken i det hele er. Kirken eksisterer for verden. Ikke verden for kirken, som et slags reservoar kirken trekker av. Kirken har en dobbel identitet: 1) Hellighet - representert i sammenkomsten om Ord og sakrament. Og 2) "Verdsligheten" - innblandingen i verden.

Også dette sier oss noe viktig om ikke å programmere alt i "overbookede" opplegg knyttet til kirkebygningen, så det kan sies om kristne: "De er i kirken hele uken".

Evangelisering er et kall til å bli Jesu etterfølger. Men det betyr ikke et kall til å anta en livsstil som nesten utelukkende kan defineres til religiøse kategorier, f.eks. daglig bibellesning, bønn, borbønn, kirkegang - eller f.eks. avståelse fra bestemte nytelser o.l. Der må være utfordringer til at folks personlige og åndelige frigjøring må ha implikasjoner på den sosiale og politiske front, og å være involvert i verden. Alltid når kirkens samfunnsengasjement blir sekundært og optimalt, alltid når kirken inviterer folk til å søke tilflukt i Jesu navn uten å utfordre det ondes dominans overalt, blir kirken et kontra-signal på Guds rike. Da er ikke kirken i evangelisering, men i kontra-evangelisering.

Et gripende dokument om dette er "Evangelical Witness in South Africa" der evangelikale gir en ærlig og åpen erkjennelse av feil og mangler både i deres egen teologi og praksis. Der ropes alle som bærer en evangeliserende livsholdning på sitt hjerte, til å fornye noe av det sosiale ansvar som i sin tid førte til barnehjem, sykehus, fengselsomsorg, opphevelse av slaveri, osv. En bekjenner med en viss sårhet egen tendens til å ignorere den sosiale dimensjon i det kristne budskap.

Evangelisering må bli kjærlighet med kjøtt på - inkarnert kjærlighet. Tough kjærlighet. Vi må si-tere Amos, like mye som Paulus, Mika - og Peter. Vårt budskap må kombinere profetenes som kalte til omvendelse og rettferdighet, med apostlenes som kalte til omvendelse og tro.

Det jeg her vil si, kokes ned til dette: Som kristne må vi være opptatt av både kjærlighet og rettferdighet. Kjærlighet går langt utover rettferdighet. Men kjærlighet er ingen erstatning for rettferdighet. En kristen politiker som prøver å få til lover som fører til rettferdighet, gjør også Guds tjeneste.

William Wilberforce ble omvendt som ung mann i England. Så gav Gud ham en brennende lidenskap i hjertet å avskaffe slavehandel. Han tok fatt med en kampanje, ikke bare ved å preke evangeliet, men også ved voldsom og heftig debatt og politisk aksjon. Vi bør ikke blande sammen denne form for aksjon med evangelisering. Men jeg tror heller

ikke vi skal skille evangeliseringen skarpt fra den!

For kampen for menneskeverdet kan ikke skilles fra evangeliserings-perspektiv. Menneskets rett til frihet, verdighet og respekt kommer direkte fra Bibelen, fra det syn at Gud skapte mennesket, og menneskeslekten er én. Her bør vi stå sammen med alle gode krefter til forbedring av verden.

Vårt særskilte bidrag som kristen kirke har imidlertid også dette å si og må si det: Gud elsker mennesket, så at Han gav sin enbårne Sønn, som gav sitt liv for det fortapte, for å frembringe den unike reddende kraft. Også dette hører til menneskeverdets egentlige grunn: Alle er dyrt kjøpt med guddommelig blod. Altså: Evangeliet som Guds kraft!

Avslutning

La oss så til sist stanse og se: Den revolusjonære Gud som ryster alle ting, og som i Kristus utløser revolusjonær kraft gjennom Hans revolusjonære folk til revolusjonært liv og handling. Streifet av Guds gjerning tar nesten pusten fra meg. Det får meg til å spørre: Hvordan kan jeg bli en bedre formidler av Guds kraft? Jeg ligner mer på Snoopy på hundehuset, i dagdrømmeri om å slå den Røde Baron enn en "Våg å stå som Daniel"! Jeg bøyer mitt hode i skam når jeg ser kontrasten mellom den kristne jeg er og den tapre kristne jeg burde være.

Er det vi har talt om "umulig"? Husk da det israelske ordtak: "En nasjon med ubegrensede umuligheter". Skulle det være mindre sant om Guds folk stilt overfor så store utfordringer?

Er kravene for store? En leder av "Students for a Democratic Society" i Afrika sa nylig: "For S.D.S.-folk fins ingen sommerferie. Vi må se oss selv i arbeid 18 timer om dagen. Vi er tatt av dette for livstid." Tør vi ha mindre av en stødig og glad binding til Guds kraft i verden? Hva gikk galt, når våre liv og våre kirker ikke møtte Guds krafts store forventninger? Er det at vi ikke maket å la Den hellige ånd, hovedagenten for Guds strategi, ha kontrollen?

Jeg sier ikke at vi kan bygge en perfekt verden ved vår innsats. Frelsens kraft har et esjatologisk perspektiv. Den nye verden kommer ikke før

Kristus kommer og flytter Paradis tilbake ved sin gjenkomst.

Men Guds krafts evangelievirksomhet går videre - med eller uten oss. Vi kan alle være med, i det minste slik Falkberget skildrer det i en scene mellom An-Magrit og Johannes. Det sies ikke mye mellom disse to. Livet var oftest også for tøft til å gi seg kjærtegnene i vold. Men en dag løfter Johannes sin ru, kolsvarte håndbak og stryker An-Magrit over kinnet. Og Falkberget sier: "Og på den måten flyttet han denne verden en 1000-dels tomme nærmere Paradis".

*

Dr. Musimbi Kanyoro:
EI REISE TIL DET EVIGE LIVET

Eg helse dykk frå Geneve, frå staben i LVF, særleg frå generalsekretøren vår, Dr. Gunnar Stålsett, og også frå direktøren for studieavdelinga, Dr. Erika Reichle.

Eg er glad for å vera saman med dykk her i Noreg. Eg er særleg oppglødd fordi dette er mitt første møte med kyrkjer i Europa etter at eg tok over ansvaret som sekretær for "Kvinner i Kyrkje og Samfunn" i LVF. Dette er det første året mitt ved dette kontoret. Det er aldri lett å gjera noko for første gong fordi ein berre har nokre få haldepunkt å bygge forventningane på. På den andre sida kan den første tida bera i seg høve til umåteleg fridom, for det som er ukjendt har alltid rom for fantasi og nyskaping. Eg har gått inn i den nye situasjonen min med den utfordringa. På same måten ser eg fram til å vera saman med dykk her i ansvarsfull fridom og fantasirik nyskaping.

Ein av dei utfordringane som kvinnekontoret i LVF arbeider med, er å trekke inn og oppfordre kvinner til å studere teologi for å få ei djupare kontekstuell forståing av den bibelske budskapen og dei konsekvensar budskapen har for livet vårt saman som kvinne og mann i Kristi lekam. Når kvinner arbeider med teologi, kjem dei ikkje berre med tillegg til dei rådande straumdrag innan teologisk tenkning, men dei bidrar ved å utfordre, ved å oppdage på nytt, ved å formulere på nytt og skape på nytt Bibelbudskapen gjennom dei mulighetene som deira eigne erfaringar gir. Denne form for teologi er ikkje berre ei intellektuell øving, men er uttrykk for den religiøse erfaring som Guds folk gjer.

Møtet mellom Gud og hans folk går aldri føre seg i eit vakuum. Det skjer i konkrete situasjonar. Me lever i ei tid då kvinners teologiske refleksjonar har ført opp til overflata mange underforståtte antakingar, anten dei er bibelske, kulturelle eller andre, som har hatt og framleis har innverkad på den måten menn og kvinner tér seg på i den kristne fellesskapen. Me er no utfordra til å utforske desse underforståtte antakingane i lys av vår nye forståing og til å risikere den ynskte modifisering og forandring både i individuell og i felles framtid. Risikoen ber i seg ei utfordring til den patriarkalske forståing av verda vår, av våre omgivelser, av våre relasjonar, og særleg av vårt fellesskap i Kristi lekam. Det inneber at ein må sjå på verdssystem og samfunnsstrukturar. Utfordringa kallar Guds folk til å gjere bot og til å gi ein forpliktande lovnad om på nytt å bygge opp samfunnet av Guds folk.

Bot skulle avspegle seg i den språkbruk, dei symbola og det biletspråket me brukar. Det skulle avspegle seg i kyrkjestrukturane.

Kvinner ser med forventning og von fram til den innverknad Kvinnetiåret - Kyrkjer i solidaritet med kvinner - vil få. For kristne kvinner er kyrkja stadig den staden dei ventar at berginga skal koma frå. Derfor er det til kyrkja me kan vende oss og be om solidaritet. Når me vender oss til kyrkja, held me både oss sjølve og mennene innbyrdes ansvarlege for kvarandre og for Gud, for å skape gode medmenneskelege relasjonar og for å ta ansvar for resten av skaparverket.

I Geneve har eg det privilegium det er å få lytte til kvinner frå heile verda, afrikanske kvinner ropar til kyrkjene og ber dei stå saman med seg i ord og gjerning og stadfeste det menneskeverdet alle menneske har for Gud, Skaparen. I eit samfunn der kulturar og religionar blir brukte til å nekte kvinner deltaking, sukkar og lengtar kvinnene etter meir utdanning, meir opplæring og større deltaking både i nasjonale utviklingsplanar og i kyrkja. Kvinner i India spør kvar kyrkjas røyst er når bruder blir brende fordi dei manglar medgift, eller gjente-foster blir aborterte. Slik ynskjer kvinnene i India å vera solidariske med desse samstundes som dei prøver å bryte si lange undergjevande togn og kaste seg ut i ei reise som krev mot, for å følgje Jesus.

Når eg har sagt dette, spør eg meg sjølv - men kva med Noreg? Her i Noreg, som i resten av Europa og Nord-Amerika, har de gjort oppsiktsvekkande framgang. De ordinerer kvinner, og kvinner tek del i dykkar kyrkje-strukturar. Bibelen fortel ei soge om ein person som trudde han var på rett veg fordi han hadde oppfylt alt det lova krov (Mk. 10.7-27). Men Herren sa til denne personen at han ikkje kunne arve evig liv før han hadde kvitta seg med dei tinga han var mest glad i og fylgde Jesus. Dette er den same utfordringa som kyrkjene i vest må ta imot. Det er i alle fall sikkert at teologien om teneste i kyrkja, både leg teneste og presteneste, treng å bli utforska til botnar. Dersom kvinners teneste skal bli verknadsfull, må kyrkja gi sin tilslutnad til institusjonar som vedstår seg kvinners behov og muligheter i teneste. Kyrkja må byrje med å gjera det mogeleg for medlemene å lese Bibelen med "nye auge" og sjølve oppdage at "samfunnet av dei truande" er sant. Utfordringa er å arbeide fram mot gode mellommenneskelege relasjonar, lære å vandre saman og følgje Jesus.

Det økumeniske kvinnetiåret - kyrkjer i solidaritet med kvinner, er eit høve for kyrkja til å vandre saman med

kvinner på reisa framover til evig liv. Kvinnekontoret ved LVF vil følgje med i og formidle vidare den atterklang Kvinnetiåret får i lutherske kyrkjer, og vil oppmode kvar og ein av oss til å ta dette trussteget. Eg trur at Den norske kyrkja og kvinnene i Noreg vil streve for å fjerne dei hindringane som står i vegen for at Guds rike kan fullt ut oppfyllast.

La meg til slutt dele med dykk noko av det me gjer i Geneve. Me ser fram til Curitiba i Brasil 1990. Me kvinner vil i mellomtida møtast i Mexico. I august/september 1989 vil me halde ein internasjonal konsultasjon for kvinner, og konsultasjonen er samstundes ei førebuing for generalforsamlinga. Vårt tema vil vera: "Opne våre augo" med tre undertema: Nye visjonar, Nytt fellesskap, Nye muligheter.

Me opnar augo våre mot nye muligheter for oss sjølve og for heile verda. Når me går inn i og byrjar å leve ut desse mulighetene, forpliktar me oss på Jesu visjon av det komande Guds-Riket der dei svoltne vert metta, syndarane tilgjevne, fangar sette fri og der samfunnet vert omskapt. Vil du, Jesu Kristi kyrkje i Noreg stå saman med oss?

Eg takkar dykk for dette fine høvet til å tale til dykk.

*

IX. GENERALDEBATTEN

På bakgrunn av ønsket om en generell drøftelse av aktuelle spørsmål ble to av mandagens seksjoner satt av til en generaldebatt. Bispedømmerådene var på forhånd blitt bedt om å utpeke talere som forslagsvis skulle fremføre synspunkter på aktuelle saker i bispedømmet eller kirken generelt, gjerne innen rammen av åpningsforedragets tema eller emner fra sakslisten.

Dirigenter under generaldebatten var Knut Risnes og Tone Thorp.

Innlegg ble levert av følgende:

Bjørn Bue, Tone Thorp, Ruth Aanstad, Per Arne Nilsen, Oddvar Larsen, Berge Furre, Jan Gossner, Kristian Stendahl, Jens Kleppa, Per Lønning, Mary Solheim Bjørkli, Marit Hovstad, Halvor Bergan, Ragnhild Veiteberg, Bjørn Egil Pedersen, Harald Horgen, Kaare M. Bakke, Sigmund Ruud, Ole D. Hagesæther, Gunnar Lislerud (innlegget i hans fravær fremført av Synnøve Sjølie), Berit Gamlem, Gunnar Salomonsen, Ole D. Mjøs, Andreas Andreassen, Solveig Fiske, Astrid Aas, Arve Lein, Arvid H. Nergård, Fredrik Grønningsæter, Reidar Svoren, Ivar Ramvi og Tjostolv Nordal.

KORT OPPSUMMERING AV DEBATTEN

Med det frie opplegg dette innslaget var gitt, ble debatten preget av en stor spredning i emner. Tidsrammen tillot heller ikke noen oppfølging av særskilte temaer, slik at debatten stort sett formet seg som en samling enkeltinnlegg som vanskelig kunne gi grunnlag for oppsummering og konklusjoner av direkte betydning for Kirkemøtets videre forhandlinger.

Et område som pekte seg ut som det mest samlende i generaldebatten, var evangelisering. Dette begrepet pekte seg ut som noe av et gjennomgangstema, og ble fra ulike synsvinkler berørt i et flertall av innleggene.

Fokuseringen på dette temaet gav uttrykk for et tydelig ønske om å gjøre evangeliseringsoppdraget til en hovedsak på Kirkemøtet 1988. Samtidig gav innleggene en bekreftelse på at evangelisering er et omfattende samlebegrep som ikke kan begrenses til en "sak" eller "aksjon", men må ses i sammenheng med forkynnelse, gudstjenesteliv og hele spekteret av menighetens normale virksomhet.

Særlige evangeliseringsformer ble berørt i debatten, f.eks. ved anbefaling av samarbeid med det OF-opp-

rettede kontaktforum. Kommunikasjonssiden ved emnet ble også berørt, bl.a. ved å vise til at diakoni er et godt uttrykk for evangelisering når det gjelder å kommunisere i samtiden.

Fornyelse av gudstjenestelivet var også et emne som flere talere fremhevet som sentralt. Det ble henvist til særlige prosjekter i bispedømmer, men det ble også anbefalt at målsettingen ikke måtte begrenses til et "gudstjenestens år", men utvides til en "gudstjenestens tidsalder".

Andre temaer som ble berørt, var utfordringen fra de nyreligiøse bevegelser, asylsøkernes situasjon, forholdet mellom embete og råd, styrking av dåpsopplæringen og ulike former for effektivisering av menighetenes arbeid i en tid preget av store omskiftninger.

*